August Strindberg.

SAMLADE SKRIFTER

AV

AUGUST STRINDBERG

FEMTIOFEMTE DELEN

(SUPPLEMENTDEL II)

HAN OCH HON

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

HAN OCH HON

(EN SJÄLS UTVECKLINGSHISTORIA 1875—76)

AV

AUGUST STRINDBERG

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1919

I.

Under askan.

Torsdag afton 1 juli 75.

MONOLOG.

Men nog är det förskräckligt att man skall utan sin vilja kunna vålla andras olycka! Jag är ibland böjd att tro det djävulen burit mig till dopet, ty jag är liksom född till förstörelse; allt vissnar under min hand. Händer mig något rätt lyckligt någon enda gång så vändes lyckan strax till förbannelse. Det finnes minst sex unga män, vilkas föräldrar innesluta mig i sina fördömelser, därför att de unga männen slöto sig till mig och missförstodo mitt världstvivel samt ville sätta mina ironiska teorier i praxis. — De gingo under! Rår jag för det? För tre år sedan fanns en liga som träffades varje afton på en plats som kallades »Röda rummet». — Det var idel unga personer som ville något mer än lyckas i världen, som fördrogo allt, som brutit med allt, ty de levde icke för stunden. — Det finnes endast två kvar — de andra

ha förgåtts! Ack, om jag fick skriva Röda rummets historia — det skulle bli vår tids historia i sammandrag!

Jag kom hem i middags och träffade ett brev på mitt bord — jag såg genast var det kommit ifrån. Det röda märket lovade mig en rosenröd stund!

Jag gjorde toalett — jag städade och dammade som om jag beredde mig på att ta emot en kär gäst i min ensamhet — jag reglade dörren och stoppade en pipa och så öppnade jag dörrarna till det där olycksaliga hjärtats små dammiga kammare för att släppa in en solstråle.

Hör nu! I ären de enda med vilka jag kan tala om Fröken I.; förlåt mig alltså om jag påtvingar Er ett förtroende som jag ej frågat om Ni vill ta emot! Läs det i alla fall som en vanlig historia eller som uppslaget till en roman, eller som ett rättfärdigande, eller som ett testamente eller vad som hälst — jag måste tala om denna sak och är numera av Er så bortskämd att jag icke nöjer mig med att tala för mig själv:

Brevet innehöll helt enkelt en uppmaning från Fröken I:s trolovade att jag skulle skjuta mig, eftersom det är bortlagt att man skjuter varandra. Jag skall nämligen ha uppfört mig som en niding. Han anförtrodde den han älskade i min, sin gamle beprövade väns, våld; jag stal hennes hjärta eller något dylikt; alltså!!!

Detta uttrycker han mycket artigt så här:

»Ett ark aforismer, som jag skrev för en månad sedan, fann sin grav i kakelugnen. Av dem alla kan jag ej påminna mig mer än en som jag ännu kunde urskilja i den svarta (!) askmörjan. Där stod: Kan diktaren vara gentleman?»

Hela brevet handlar om likgiltiga saker. Fröken I. nämner han endast på ett ställe i förbigående så här. »En Fröken I. som den 8 maj biträdde Fröken *** på Operan i Stockholm, och jag gåvo konsert tillsammans här i X för några dar sen. Programmet medföljer om det kan intressera dig.»

Vad betyder detta? Har Fröken I. icke nämnt något om vår bekantskap och korrespondens? Helt säkert, ty ett av hennes brev föreföll mig ha blivit uppbrutet!

Vad har jag då gjort, olycksaliga människa? Har jag förstört två människors lycka och frid, jag som är nog barnslig att gråta över en blomma som jag själv rökt ihjäl — har jag varit istånd till ett nidingsdåd, jag som störtat mig själv i elände tre gånger med glatt mod för andra — skulle jag icke ha kraft att göra våld på ett tycke om där varit något, jag som burit det, jag burit, och gått i eld som andra ryggat?

Och vad sade jag väl det stackars övergivna barnet — ja så föreföll hon mig den lilla flickan — som skulle ha kunnat misstydas! Jag var rädd för min egen räkning, därför sade jag att jag var förlovad — detta blev en fix idé hos mig ifrån att ha varit en osanning; detta gjorde att hon och jag betraktade varandra som syskon och talade om varandras böjelser och kärestar som om des faits accomplis.

Jag gav henne en blomma — min första törnros, som jag själv dragit upp — en eftermiddag då hon satt ensam nere i det otrevliga musikmagasinet på Regeringsgatan. Det var ju en artighet på sin höjd! Att hon satt den i håret på konsertkvällen — det var ju icke heller farligt! Hon kanske har talat om det! Det vore oförsiktigt! Sista åtta dagarna undvek jag att träffa henne, ty jag fruktade en längre samvaro! Då skrev hon brev på brev, hon ville ha någon att tala vid; ty hon var mycket olycklig! Då sökte jag skrämma henne; jag gjorde mig till den onde, men hon trodde icke på mig, ty hon sade sig tro på Gud.

Så reste hon och tog löfte av mig att jag skulle skriva. Jag var nog oförsiktig att göra det, men gör icke om det och har nu icke skrivit på sex veckor!

Vad skall jag göra? Ingenting! Jag är icke kär i Fröken I., vet icke heller vad hon har för slags känslor för mig! Jag tycker rysligt mycket om henne och skulle just behöva underhålla en korrespondens med en sådan som hon, men jag skall försaka detta nöje!

Att jag icke uppfört mig som en gentleman kommer jag aldrig att förstå! Gentleman är dessutom ett begrepp som en plebej uppfunnit dels för att traktera sin egen högfärd med, dels för att väcka en dylik slumrande hos andra och man vädjar sällan — tyvärr — förgäves till den! Vem vill icke vara en gentleman!

En sak medger jag. Jag kunde icke hyckla något särdeles nöje av att tala om hennes älskare, men så nämnde hon heller icke hans namn på de sista åtta dagarna!

Skulle det emellertid befinnas att jag vållat någon olycka så skall jag med största nöje begagna ett gott tillfälle att få ge mig av till en annan plats, ty inte behöver man mig just härnere. Till dato har jag bara varit mig själv och andra till besvär. Är jag gubevars född till att skriva pjäser så kan jag ju fortsätta med det arbetet på Sirius, men då skall det bli satirer så blodiga att det skall drypa på jorden. Jag tror att jag egentligen är född till att vara vid gott humör, men icke fått vara det! Jag gick förbi symaskinsfabriken på Hamngatan i kväll. Man handlar även med revolvrar där. Det låg en sådan liten söt en i fönstret med kolv av vitt ben och fyra skott. Det är synd bara att det inte är intressant att skjuta sig längre. När jag tänker rätt på saken så tror jag att det får vara så länge. — Jag är alldeles för nyfiken att få se hur det går. — Går det illa så är det tids nog då!

Det var den saken!

Jag är nu i full verksamhet med min sjökadett. Han är ganska snäll, men han tycker visst att jag ser så ut också, ty han talar ett så besynnerligt språk. Han berättade mig i dag att han var så —s' trött, därför att han »länsat till en präst—l på Söder och läst Guds ord så att han inte hunnit 'skaffa' ännu». För övrigt leder han gärna in samtalet på gunrummet och de sydliga farvattnen. Dessutom bockar han sig väl och uppfostrat när han går och kommer, men har nog mycken takt att icke glömma det hans farbror är Excellens, vadan han också anser som en skyldighet mot sig själv att iakttaga tillräcklig ohövlighet mot sin dräng, vilken skall borsta hans yttre människa. Jag betraktar honom som en zoologisk

plansch på vilken jag övar mitt skarpsinne, försöker att läsa psykologi.

Ni bad mig vara välkommen till Er om lördag! Det är söndag för mig som Ni vet! Jag är numera ledig hela lördagen och skall alltså vara hos Er mellan tre och fyra!

Jag låg i frossan i går eftermiddag, men jag blev så ond att det gick över!

Godnatt!

Tack för i kväll! Nu har jag fått språka vid Er i två hela timmar och har sålunda icke varit ensam! Är det icke en utmärkt uppfinning!

Det kommer över mig ibland en tanke som så här! Tänk när Ni har ledsnat på mig — vart skall jag då ta vägen! Det går nog därhän! Men till dess — vill jag icke tänka så mer!

Eder Johan.

Nu har jag läst igenom allt det här pjollret! Jag tycker mig som en barnunge som skall tala om för pappa och mamma när de varit elaka mot en! Det måtte förefalla bra löjligt att höra mig uppträda som vis emellanåt. Har Ni observerat att jag så ofta talar om blommor? Hur kommer det sig? Det är min religion för närvarande! Och jag vågar vara näsvis mot Gud! Och jag tror inte på Gud? Åjo, det gör jag nog; men jag tycker inte om honom, allra hälst som han förstörde mina törnrosor! Det var brutalt gjort! Jag tycker inte om tyranner, därför älskar jag svagheten — därför ber jag till blommor!

Mon Dieu!

Nu kommer jag ihåg en sak! Den lymmeln kallade mig en »cavalier åtminstone sans peur!» Han ger mig reprocher! Jag kanske får lov att skjuta mig ändå! Min heder står på spel! Nej, men jag skulle ha god lust att ge honom ett skott mellan ögonen — — — Usch, nej! — Stackars liten I.!

Nej, godnatt!

(Det här påminner om våra adjön på Norrtullsgatan!)

Stackars Mäster Olof! Jag träffade en ung skådespelare från Hälsingfors i dag — han talade om uppförandet av Den Fredlöse. — Det där tala vi om om lördag!

Ja, men jag skulle ha god lust ändå... »åtminstone sans peur». Kan man tänka sig!!

X — onsdag — d. 21 juli.

Herr Johan.

Huru innerligt tacksam bör jag ej vara mot Er, snälla kära vän, för all den godhet och tröst som kommer min »Gubbe» till del genom Er! — Tack för att Ni också saknade mig — vet Ni att det gjorde mig en riktig glädje att höra det — jag vågar ju säga det — ty jag vet att Ni inte missförstår mitt yttrande, vi ha ju kommit överens om att jag är Er »lilla Mamma»?

Det skall bli en bra stor fröjdedag då jag får gå ombord på Dagmar (jag reser med den i dag åtta dagar till) — det låter visst bra otacksamt mot alla dessa snälla människor som varit så vänliga mot

mig — och på det hela taget har ju denna resa varit särdeles angenäm och rolig för mig — ehuru man ändå inte kan förmå sig att trivas rätt väl så här långt från det kära hemmet —

Ack huru lycklig är jag ej att han har funnit en sådan vän i Er — och må jag säga det — fast han är min egen man — att han förtjänar verkligen en sådan vänskap. Han har i sina brev talat om huru god Ni varit mot honom. — Ni är hans första och enda manliga vän (jag menar nu en riktig sådan), vad skulle han ej lidit om han ej haft Er! — och jag skulle inte hålla av Er! —

Tack för Ert brev! Jag finnes för närvarande hos »henne». Det är de njutningsrikaste dagar jag haft på min resa — den flickan är något — mycket — förmer än andra kvinnor — hon har både snille, sunt förnuft och hjärta — detta är tre saker som sällan förenas, hos ett fruntimmer åtminstone — Ni kan lita på det, ty jag känner släktet.

I övermorgon åtta dagar till är jag hemma igen! Är det då inte otäckt att vara så litet pålitlig i sina löften — jag skulle ju vistas här i Finland i 5 hela veckor och nu har det inskränkt sig till knappa tre! — Visserligen borde jag skämmas, och gör det också litet, men så skyller jag på att det är så svårt att vara så länge från Lillan — det förstår alla — inte täcks jag säga, att jag längtar mer efter »Gubben».

I. som delar bord med mig håller just som bäst på att skriva till Er — tänk, hon tror sig ha sagt i sitt sista brev till Er att hon aldrig skulle skriva mer och ville nu påstå att hon inte skulle »täckas», men jag som är gammal och förståndig vågade försäkra att det vore det lättaste i världen att ta till-

baka ett sådant yttrande, utan någon fruktan att bliva beskylld för inkonsekvens — jag var nog näsvis att påstå det ett brev från henne skulle göra Er mycken stor fröjd. — Har jag narrats?! —

Er vän Maria.

I. har fått Ert brev — tack för att Ni lämnar bort absinten! —

Tro icke vad den stygga flickan säger — hon varken är eller får vara död för Er. —

Madame la Baronne de ***.

Madame!

Supposé que vous ayez oublié tout ce qui concerne notre pauvre pays jusqu' à la langue, je me sers de sons, plus chères à votre oreille!

Mille remerciments de vos compliments inclus dans la lettre de ce cher Baron, dont je ne voudrais jamais survivre les journées passées cette dernière semaine. Ah! Savez-vous ce que c'est que d'être désillusioné!

J'avais, moi, pauvre petit désolé, j'avais déjà mes Alexandrins préparés qui se commenceraient comme ça:

Après de si longue... soyez la bienvenue!

Je ne me souviens que de la rime: attendue!

Ah! Nous sommes comme de vieux garçons! Il n'y a guère quelque restaurant que nous n'avons pas visité pour chercher de quoi paître nos âmes dévastées. — — — Mon Dieu — L'heure est sonnée et il ne faut pas manquer le bateau.

Tisdag afton kl. 10. 3 aug. 75.

Jag hade köpt en teros och en knippa lösa blommor; jag redde undan på bordet inne i min vindskupa och gjorde en liten berså eller ett altare — vilket var det? — och där satte jag hennes porträtt — min Madonnabild — och så tände jag fyra stora stearinljus framför min Madonna och tillbad. — Finns det någon som vågar tro att jag kysst detta porträtt, så må han stiga fram att jag må skära av honom läpparna!

I kväll har jag åter blommorna och ljusen, men bilden är icke där — det är tomt. Ja, där är det! Jag visste icke att det skulle kännas tomt! Jag behövde alltså detta synliga för mitt jordiska öga — ja, och är det ett tecken på att man älskar — då vill jag icke ljuga längre!

Du wolltest glücklich sein, unendlich glücklich, oder unendlich elend, stolzes Herz und jetzt bist Du elend!

Är det någonting att tacka den där Gud för att jag verkligen lever ännu i denna kväll efter en sådan dag, efter sådana dagar!

»Hon kände mig icke —» o. s. v. — det var allt! Det var allt jag så väntat på! Stackars, arma hjärta — det är inte i mjälten det gör ont — det har jag ljugit det också —

Kära vänner!

Tack för att Ni icke övergav mig i går. — Om Ni vetat huru och varför jag led så förfärligt som jag gjorde och ändock kunde jag ej säga. — Huru

länge tron I att det skall kunna fortfara på detta sätt? Syns det någon början till ett slut! Det finns ju intet slut! Jag har en stolthet som icke tillåter mig vara annat än en man av ära! Varför i Herrans namn skall det blott finnas en — och stjäla henne! Aldrig!

»Hon visste icke om jag älskade henne.»

Stackars barn, om hon visste, men det får hon icke veta! Ja, men jag har bestämt sagt henne det! Det vill säga hon ville genom att icke förstå det hindra mig från att känna mig som en niding!

Jag är skyldig Er en historia som kan förklara mitt besynnerliga uppförande i denna fråga!

Jag skall skriva så länge jag förmår. — Det står en liten flaska med sömndroppar bredvid mig. Ack om de voro tio gånger starkare, så fick jag sova tusen gånger längre och drömma — ja det vet man icke så noga! Nej!

Jag gömmer historien! Den är så ohygglig och skulle skrämma Er. Den skulle dock endast visa vad hon verkligen varit mig, huru hon räddat min andliga tillvaro!

Jag skall försöka ändå — avsky mig sen och jag skall återvända till mina mörka hålor och älska mina onda andar!

Jag träffade för ett år sedan en liten

(lakun.)

bort — ty jag hade sett djävulen. Hon bad en timme — Jag kunde inte säga fram ett ord — jag endast såg! Då sprang hon upp, kastade masken och skrattade mig i ansiktet och svor att hämnas! Hon

har redan gjort det en gång! När jag ser hennes ansikte ute — det lilla söta ansiktet med de milda blå ögonen — då flyr jag!

Vad jag har lidit — vad mitt hjärta har blött — vad jag bannat och tvivlat!

Detta skedde i början av april och så — blev det maj!

Detta var historien om Mäster Olofs Christina. — Jag skulle vilja bränna upp pjäsen bara för modellens skull! Tänk, det är hon som sitter där och syr — så satt hon — Gud bevara mitt arma förnuft. — Och det har Ni, rena människor, läst. — Förlåt mig! Sen I nu vad en författare är för en olycklig, usel varelse!

Jag tycker mig se huru törnrosorna rodna vid min historia och den röda pelargonen ser på mig med sina eldögon. — Förlåten mig! Har jag nu varit för — sann!

Övergiven mig icke ännu på några dagar — det är ju snart höst! Jag skall kanske snart nog icke besvära Gud eller människor med min osaliga tillvaro! Varför skulle jag komma och kasta in mina sorger i Er vänliga, fridfulla existens — varför skall jag kanske lämna ett mörkt eller blodigt minne efter mig hos Er! Låt mig gå min vilda stig! Stanna Ni i Er fredliga dal. — Jag tänkte en stund få Er med ut i striden, ty jag trodde att Ni hade en uppgift — det tror jag än, men gå inte med mig! Jag är och måste vara förstöraren — förstöraren av det onda! När jag icke fick det — så trivs jag icke

med det goda! Jag är icke fullt så fåfäng! Jag vågar bli glömd! Nej, det är min stolthet att bli liksom bortblåst från jorden och icke lämna ett spår efter mig. — Men min Gud, en Horatio skulle jag dock ha velat haft som berättat min historia — den är inte vacker, men djävligt intressant. Jag tror ibland att jag har en förfärligt stor mission. — Den tanken kommer ofta över mig och dödar då alla andra tankar och känslor — det är då jag skulle kunna glömma allt! Det är då jag hatar glädjen — även den rena oskyldiga. — Min historia skulle kunna bli ett bevis för att Gud icke existerar!

Nu tar jag sömndrycken! Tänk om karlen skulle ha givit mig för stark dosis — jag hade intet recept och han tyckte visst att det såg synd ut med mig efter han gav mig — bara han inte missförstod!

Låtom oss sova!

Eder i döden!
Johan.

Jag skulle stänga fönstret — och såg ett litet ljus därborta på södra landet — just där i det lilla huset — Stackars barn, hos mig skulle du ha haft så ljust och så varmt och så vackert — jag har fyra ljus jag — och rosor som du tycker om. — Stackars gumman! Stackars, stackars mig!

Övergiv mig inte! Ni! Jag får ju tala om henne med Er?

Det börjar skymma för ögonen! God natt! I morgon skall jag arbeta och tjänstgöra. — Det är det enda hederliga sätt att beröva sig livet på!

Jag träffade Assessorn i kväll! Han talte bara om »brödet», men inte ett ord om — — —

Torsdag 5 aug. 75 kl. omkr. 10 e. m.

(Nästa gång skall jag skriva om Er! Det här tjutet måste ta ett slut! Och det enda sättet är det här — nämligen att tjuta.)

Voro Ni uppriktiga mot mig i går? Ni förakta mig icke! Jag glömde dock i mitt brev sist tilllägga såsom förklaring efter den ruskiga historien: »Förstån I nu, att hon, Ni vet, är min Madonna, hon som räddat mig från den onde!»

Jag bedyrar att jag aldrig velat att det brevet skulle komma i Friherrinnans händer utan ditt begivande — det kan ju finnas saker. — Om Ni visste vad jag darrade på benen då jag inträdde till Er i går. — En blick av någon av Er och jag hade rusat på dörren. — Den dagen Ni icke aktar mig, då...

Det är mörkt därborta i fönstret på Söder i kväll. Jag gjorde mig i eftermiddag medan solen ännu var uppe en karta att ha i mörkret för att inte ta miste.

Först har jag Skeppsholmskyrkan, så en tämligen rät kontur, så en flaggstång, ett hus med två skorstenar, ett hus med en skorsten, en flaggstång igen, en väderkvarn, optiska telegrafens utkik, där man bör kunna se Finland, ett hus med två skorstenar, två popplar och så en kontur av träd, det måste vara lindar, det ser jag på den mjuka teckningen och så därnedanför — — — jag måste efter

— — — Nu lyser det! Vad lyser det på! Ett porträtt! Bara ett porträtt som tillhör mig! Nej på två! Se nu! In i den lilla kammaren! Den snälla gumman har nyss slutat sitt arbete — hon har bäddat sin säng! Nu går hon för att ta godnatt av den käraste hon äger — sin stackars mest älskade son! Och så tänker hon på hur olycklig han är. Och så går hon till den gula byrån där den lillas porträtt står mot en gammal blomvas och så kysser hon det kanske — det får hon! Och så ber hon Gud välsigna dem! Går hon sen till fönstret och ser ut över den mörka staden och mot det höga kyrktornet på andra stranden — kanske hon då upptäcker ett ljus i ett fönster som hon vet! Kunde hon då se in i den kammaren! Å nej! Det får hon inte! Den där unge mannen med det förstörda utseendet som sitter därinnanför vid det där ljuset han är gjord att offras upp — han är född till att vara olycklig — det är hans stolthet! Låt honom vara det han är — han kan icke hjälpas — låt honom gå åt helvete — där mår han bäst!

Tyst det spökade i skrubben bakom fortepianot! Han I icke fått ro ännu onda andar! Därinne, nu vet jag vad det är! — därinne inlåst bakom dubbeldörrar, gömd under takbjälken ligger — en julklapp! Har inte spindlarna spunnit över de röda sefirgarnsblommorna, har inte malen ätit upp stramaljen — har inte regnet kommit träet att ruttna. — Tyst därinne, har jag inte ställt pianot utanför dörren och spelat Andanten religiosi och sjungit Finska folkvisor för Er! Hjälper det inte! Det säger du det! Starke! Som var så svag att du inte kunde vila din middag fjorton dagar efter det du drev ut henne utan att

springa upp ur sömnen därför du tyckte det knackade på din dörr — det fanns bara en som knackade så — Du stackare som förbjöd dem skura golvet för att få räkna stiften i märkena efter hennes klackar, hennes små klackar, på golvtiljorna framför spegeln — där var hennes plats.

Assessorn gjorde mig en tidig visit i morse! Vad ville han? Han frågade huru det stod till! Vad rör det honom om jag så ock skulle få hjärnfeber! Så talade han om att jag skulle bada och sköta mig. Välvilliga människa — tycker han inte det är väl som det är — och så gratulerade han sin dotter som vunnit sådana vänner här i Sverige! Vad menar han? Och var han övertygad om att jag snart skulle få brev från henne, där hon skulle tacka mig för all min godhet! Är karlen ursinnig! Min godhet! Jag ansåg vara min skyldighet att missförstå honom, så att jag svarade det jag vore övertygad att Fröken *** icke skulle glömma bort att korrespondera med Friherrinnan! Då såg gubben ut som om han inte alls trodde att jag missförstått honom! Därpå tog han en hastig överblick över mitt möblemang och gick! Vad skall detta betyda? Ämnar han rädda sig på mig från ***.

Fair play! Jag är trött på denna vävnad av lögn och förställning. Här ljugs till höger och vänster, så att man snart nog inte minns vad som var sant från början!

Herr *** är icke min vän, alldenstund vi hata varandra; jag åtminstone honom! Vidare har han min fiende aldrig skickat sin trolovade — det har den uslingen ingen — i min vård, vilket ju dessutom

varit en dumhet som straffat sig själv! Alltså förfaller de där argumenterna om vänskap, män av ära, skjutning, gentleman, Nylandsgatan 42, fortfarande kantänka. — Sans peur åtminstone och sådana där triumfatorsreprocher. — Jag har förfärliga vapen emot honom — dem begagnar jag icke, ehuru de äro blanka. Jag ser honom ej! Det är mitt stridssätt! Kommer så en annan fråga! Å! Skulle hon vilja förneka den sympati som hon själv predikat, skulle hon kunna — låt henne komma hit bara — innan november! Ack att gubben skulle resa i kväll!

Handla! Detta fantiserande förintar mitt förnuft! All min verksamhetslust är ju borta. Jag, en kärlekssjuk pojke, som behöver vara man varenda minut på dagen, å! jag blygs! Och gudbevare mig om jag en dag skulle fatta det beslutet att glömma och ge tappt — då vore tårarna slut; då bleve det varma hjärteblodet till gift — då vore jag färdig! Kanske det är meningen det!

Jag är vid ett så infamt osentimentalt humör i kväll att jag är riktigt förargad!

Törs jag ta ett steg som detta! Hon skall bli grymt olycklig med mig, det tror jag; ledsna på mig tror jag ingen skall göra, ty jag är mycket omväxlande, olyckliga skola alla bli med mig, det kan jag lova, ty de skola alltid få en rival i det jag kallar mitt för mig, min stora kärlek. Nåja det där vet man inte!

Tänk Er ändock! Illusioner!

Den röken som steg upp över Marölandet om dagen då på Furusund sist — ja, det var den rök i vilken mina dåvarande förhoppningar kanske gingo upp. Jag som trodde att den utsända duvan skulle

komma över havet med ett oliveblad tillbaka — och vad fick jag? En sarkasm och två sottiser. Nej jag fick också en fotografi. Varför är Friherrinnan så förbehållsam? Har jag drömt rätt?

Tror Ni inte att jag en vacker dag tröttnar på att klaga! Jag har annat att tänka på! Sånt här får bara vara små sommarnöjen där man rekreerar sig en stund. — Vinter och mörker och arbete! Det är mitt liv!

Vill inte Friherrinnan vara snäll ändå och gå till gubben Bauck!

God natt!

Eder Johan.

17 Aug. 75.

Allra käraste vänner!

Så mången gång jag sjungit sorgesång för Er och I haven gråtit! I dag skulle jag vilja stämma mitt strängaspel och sjunga glädjesång; men strängarna äro av; jag skulle vilja säga Er så oändligt mycket, tacka Er så varmt, lyckönska Er så hjärtligt, men jag är stum.

Skulle jag icke ha något att säga Er i dag, jag, som Ni hittat i ödemarken övergiven, förfrusen, som Ni låtit värma sig vid Er egen härd, som Ni givit en plats vid Ert rika hjärtebord, jag det vilsegångna barnet som Ni, snart nog, återfört på den rätta stigen, återgivit tron på något bättre än det onda!

Jag har solat mig vid Er lycka, Er kärlek — jag har sett i den huru det kan finnas något av evigheten redan här på jorden — jag har sett detta och nu — tror jag — åter!

Vad det var mörkt en stund i går! Jag trodde att jag förlorat Er! Så underligt — då tyckte jag att, om så varit, Ni måste liksom ha ett ansvar för att Ni släppt mig handlöst ut igen, innan Ni lämnat mig i goda händer; jag känner mig ibland vara Er till besvär; men då tröstar jag mig så, att jag tycker eller känner det som om Gud själv skulle ha skickat mig på Er. Ni måste dock kunna tänka Er hur förfärligt övergiven, söndersliten, genomtvivlad, elak, nej ond jag var förut.

Gläd Er någon sorglig stund vid tanken på att Ni bärgat en själ!

Gud välsigne Er, goda människor, på Er bröllopsdag och alltid!

Eder Johan.

Från Friherrinnan till Baron Gustav.

Huru mår den lille snälle Johan. Ni voro väl tillsammans hela dagen; blev ett ord nämt om Gillan? Fanns det någon som saknade henne litet — förlåt om jag är nog egenkär att tro det, nog hade Gillan en vän som tänkte på sin hustru! —

Ack om jag blott hade en bok att översätta — jag blir så ledsen då jag tänker på »Marianne — Gillans hyggliga funderingar!» Älskling, hör åt en gång till om ej det kommit något till översättning på den där byrån du vet — Tänk här i ensamheten och stillheten vad det skulle passa bra att skriva — jag skulle hinna så väl —

Här skall du få se huru jag ämnar inrätta min tid. Stiga upp klockan 7, kläda sig — dricka sitt

vatten då man är färdig, ungefär 8 — så promenera till 9 — äta frukost vid hemkomsten och då sedan brunnsdrickningen ökas med ett drickande till, kan man taga det vid 10-tiden med ty åtföljande promenad till 11. — Sedan har man en lång dag att släpa fram — när kan jag finna lämpligare tillfälle att översätta något — ack älskade Gubben jag ber dig, laga så Gillan får något. — Jag var bra dum som ej tog med mig den norska boken och bad Johan om ett lexikon — men kanske han själv behövde boken, att det var någon brådska med den, eller så.

Jag skulle visst kunna fortsätta här i oändlighet — Gillan får ju skriva vad för smörja som hälst till sin Gubbe — Johan vill att jag skall skriva ihop något — jag har lovat försöka om jag får ta det som en läxa, ett »ämne». — O! han vet inte huru dum jag är. — Han vet inte huru skrämd jag har blivit för att skriva något. — Förr i världen då man skulle skriva temata, »ämnen» så kallandes — då tilldelades mig även denna ljuva lott och utan att ge mig någon idé om huru det skulle gå till, fordrade man få det bra och då det ej var så, skrattade man mig mitt i ansiktet — (man gjorde rent ut narr av mig). Det behöves ej stort mera för att förtaga lusten för en stackare, att någonsin försöka sig på något sådant mera. — Men jag skall ändå göra det, om det är mig möjligt — Johan blir nog en snäll m a g i s t e r. Jag vill så gärna l ä r a mig att litet sköta pennan, jag tror man har mycken glädje därav. — Säg, tror du att jag är mycket dum? Jag tror det nästan själv. — Ha då d e haft rätt som visat mig öppet förakt för mitt lilla förstånd och mina ringa kunskaper. — När man blir litet trampad, då reser man

sig dubbelt stor, men när man blir mycket trampad, då ligger man för alltid. — Jag skulle vilja ha blivit något stort för att visa dem att det ändå fanns hos mig något som ej de kunde. Visserligen skulle de ha föraktat en aktris, men skulle ändå ha måstat erkänna. — A! låt mig därför behålla den illusionen att jag kunnat bliva något i den vägen — kom ihåg att jag menar nu om jag fått studera från min ungdom. — Jag vill ej lassa på min dumhet med egenkärlek — ty jag vet nog att jag ej skulle duga nu. — Men varför sitter jag och pratar om allt detta som du så ofta hört — det är för den skull att jag lider och att dessa mörka spöken återkomma ständigt. — För dig har jag ju ändå litet klokhet. Du anser mig ju inte fullt så enfaldig. — Å! när dessa tankar komma på mig, då ser jag med misstänksamma ögon på alla och det förefaller mig som skulle människorna i tysthet viska om mig: »där går den dumma människan». Ack! Jag känner mig så olycklig ibland — intet duger jag till, intet förmår jag och icke kan jag vara till fröjd eller glädje för någon. — Därför måste du ändå älska mig av barmhärtighet och av förbarmande säga mig vänliga ord ibland. — Gör du då inte det? Jo visst, visst, du är så god mot mig, men då tycker jag alltid att det är oförtjänt och då ryser jag, men då vill jag att du skall stryka bort dessa hemska tankar och kyssa bort mina tårar, skydda mig och försvara mig emot mig själv.

Bliv ej ond på mig nu älskade — men jag måste tala med dig som om du vore här. — Det är nu en sådan stund för mig då alla minnets och inbillningens onda andar skockat sig kring mig — de kasta

boll med mitt arma hjärta och jag får tacka Gud att de ännu ej börjat samma våldsamma lek med min hjärna ehuru ibland är jag frestad tro att det ej står så särdeles rätt till därmed heller. — Tröttna inte på mig — bliv ej rädd för din Gilla — ett kan ändå intet rubba. — Det är kärleken till min make, och till mitt barn också — fast inte är hon mig ändå detsamma som du. Om jag nu hade dig här och finge luta huvudet mot ditt bröst — det är en fridfull plats — där bor sällheten och ändå är jag så tokig så jag reser ifrån dig. — Det gör jag för den skull att jag vill sakna dig. — Den ena smärtan tänkte jag skulle plåna ut den andra och ändå tyckas de vilja följas åt. — Jag har ju aldrig frid. — Säg mig då, varför skall jag sakna en sak som mången med vida större tyngd på sitt samvete åtminstone tyckes känna. — — — Jag har gjort mycket ont — men man har också gjort mig mycket ont — ingen har någonsin velat förstå mig, blott du älskade. — O! så fatta då din gräsliga Gilla om det är dig möjligt. — Jag kan ej själv fatta mig på annat vis än att jag är litet förryckt ibland — men då är jag olycklig.

Du frågade varför jag sjöng så där härom dagen. — Varför lyssnade du på mig? Förstår du ej att det är en lindring att andas ut all den fasa som bor inom en. — — — Jag vill ej göra dig olycklig — och med mig kan du aldrig vara lycklig. Jag har sagt dig en gång att jag måste vara en fridlyst ande som för brott, begångna i en föregående existens, nu är dömd till en ständig oro. — När jag riktigt plågat dig med mina dumheter, när jag fått dig att gråta med mig, då är det alltid bättre sedan en tid bortåt. — Men

huru länge kan du stå ut med sådant. — Jag har sökt dra mig tillbaka, att dölja eländet inom mig själv — men då har jag blivit hård och sträv och du har frågat om jag varit ond. — Ond, min Gud, då jag skulle velat fälla bittra tårar över mitt eget eländiga jag. — Jag skulle velat för tusende gången utbrista i samma klagoton, men då teg jag — och sjöng — i stället. — Varför lyssnade du på mig? Detta brev skall jag ej avsända nu. — Det skall få bli den dagbok i vilken jag skall anteckna mitt hjärtas fröjder och sorger. — Välkommen älskade om lördag. — Gud välsigne, bevare och beskydde dig — frid, lycka och välsignelse vare med och över dig — nu och i evig tid —

II.

Misslyckad flykt.

Hölle Sept. 1875.

Herr Jesus von Nazareth!

Himmel,
Milchstrasse, rechter Hand
(von Gott gerechnet!)

Hochgeehrter Herr!

Bei dem execrabelsten Herbstslaune nehme ich mich jetzt die Freiheit Ihnen auf dem miserabelsten Teutsche zuzuschreiben, vermuthend dass Sie ihren Mutter- und unser Diebsprache noch nicht vergessen habe, da Sie ja einst in dem wunderlausigen Judenlande gelebt, und ebendaselbst durch dem Überstatthalteramt Ihnen krucificieren lassen.

Ich kenne Sie, oder ich habe Sie recht gut in meinen Kinderjahren gekannt. Dann war ich toll genug Sie für einen s. g. Gott zu halten, und konnte vor Andacht gar nicht helfen dass ich am Weinnachtsabend um ein grünen Fichtenbaum tanzte, in welchem man kleine Zuckerochsen und schöne gelbrothen Pastetenferkeln aufgehängt mitgesammt sehr schlechte und

sehr schmale Wachskerzen. Ei nun, es war so verdammt sentimental und so höllig ochsartig. Was sollten die tollen Thierchen auf Ihnen alludieren.

Sie sind doch ein sehr guter Verfasser gewesen. Ihre gesammelte Schriften habe ich manchmals gelesen, als sie ja so recht viele Ausgaben durchgegangen, aber jetzt sind sie nicht mehr en vogue und man ennuyirt sich darüber.

Ich will Ihnen über ein sehr wichtigen Punkt um Erklärung bitten. Man hat behauptet, ganz effectivement, dass Sie alle Schulden der Welt bezahlt haben. Es kann doch nicht wahr sein. Ich habe doch recht theure Schulden und wird täglich von Schumachern, Schneidern und andre Teutschredende Menschen visitieret, welche auf Ihren gesammelten Schriften Eid ablegen wollen dass ich niemals meine Schulden bezahlt habe. Man hat also gelogen? Nicht wahr?

Kennen Sie den lieben Herrn Heinrich Heine? Ich bitte Sie grüssen. Es war ein sehr guter Mensch mit einem schlechten Rückenmark und Er wäre ein grosser Mann genannt worden wenn Er sich auf einem Kreutze drei Tage hängen lassen anstatt durch acht Jahren im Bette zu torturen.

Aber das war nicht die Sache! Ich habe sogar einen lustigen Brief empfangen, wovon ich will Ihnen was erzählen! Sehen Sie nur!

Finland! Es ist ein sehr schnurriges Land wo man nur lieben kann. Lieben! Wissen Sie was das kleine Wort bedeutet. Nein es ist wahr, Sie haben niemals geliebt als den lieben Gott Vater. Fragen Sie doch den Herrn Heine; er hat davon was zu erzählen ob Er nicht schon alles gesagt! Nun also! Ich liebte, ich alter Teufel liebte, ein junges Mädchen

und es war ja nichts böses dabei; und ich schrieb sehr schöne Worten und seufzte manche theure Seufzen und weinte recht grosse Thränen und wollte fast vor Liebe vergehen. Da kömmt aber ein langer Mensch mit einer ausserordentlich schönen Stimme und sagte dass ich zum Henker gehen solle oder er wolle mich mit einem guten Revolver, mich, sich und sie, alle vor dem Kopf schiessen. Er hat sie durch drei Jahren geliebt und sie hat ihn zwei Jahren geliebt; und jetzt nennt er mich Bösewicht. Die ganze Geschichte ist so urälterlich und kann nicht den alten Herrn H. länger amüsieren; aber sie liebt ihn! Was soll das bedeuten? Und ich liebe sie und sie — ja das geht nicht! Ich reise nach Paris im Anfange des Oktober und — Verfluchte Liebe! Verdammte Nervenerschütterung eines Frühlingserwachendes Jugendkörpers, Funke des Höllenbrandes! — Höllen! Oh bitten Sie Euren Vater einst mich zur Hölle zu schicken, denn ich habe ein unaussprechliches Bedürfniss der Liebe. Da will ich in den ewigen Flammen, die blassrothen, Jungmädchensbackenrothen, ewigglühenden, treuherz-dauernden Flammen — Sie sind ja ewig? — mich wälzen, denn ich kann nicht ohne Liebe leben!

»Lassen Sie uns in Ruhe!» schreibt Er! Uns!

Und sie liebt ihn! Wehe den Weiberkindern — — — aber ich liebe sie doch; sie hat mich bekehrt zum Glauben, zum Leben, Hoffnung — alles — — — Jesus Christus! Retten Sie mich!

Kl. 1 e. m.

Jag har druckit ofantligt tillsammans med en lantbrukare och hört på oxprisen från Västerås. — Min Gud. —

Käraste vänner!

Tänk att det ännu finnes två människor i världen som icke förkasta mig, som jag ännu icke blivit fördömd av — men vänta! Det kommer!

Och Ni frågar mig varför jag reser!

Jag har så länge klagat för Er. Ni har tröttnat! Därför tänkte jag lämna ovanstående till samlingen — men jag måste meddela mig om så också vore åt endast ett ark postpapper!

Läs medföljande och förbanna mig! Sen I icke, liksom jag, att min bana är av ödet bestämd att korsa andras — att jag är född, är slagen till fördömelse — andras nämligen, jag som ville ge mitt liv för att göra en människa lycklig. Gör jag icke mänskligheten en tjänst om jag avlägsnar mig i största tysthet. — Det hörs icke från Paris om man lossar ett skott och frigör ett liv. —

Jag sade Er en gång att Satan stått fadder åt mig. Det är sant! Men vem skickade henne i min väg. Vem bad ängeln nederstiga till helvetet för att rädda en djävul! Kan jag inte få vara ängel som jag vill — som jag av hela min odödliga själ åtrår — jag som hatar det onda så som få — så — så har jag icke nog kraft kvar att bli stor som en fallen ängel —

Farväl! Nu är jag räddad! Nu är jag lugn!

Jag har fått visshet — klarhet — ty jag tror. — Jag tror — på ödet! — Men nog djävulen kunde de ha valt en annan till en sådan uppgift. — Vad skall en förtvivlad göra? Bedja! svara de svaga, arma själarna som äro vana att få allt vad de bedja om av pappa och mamma!

Vem till? Jesus! Tyvärr förväxlar jag honom alltid med hans store landsman som lidit åtta gånger mer än han!

Till Gud? Han svarar ju inte! Han har aldrig svarat mig — det är icke allenast hjärtlöst — det är ohövligt.

Och ni frågar mig varför jag reser!

I. är en ängel. A. är en personlighet. — Säg ut då — jag, Er Johan är en usling. — Nej, säg det icke förrän han rest!

Är jag då så himlausel att ingen i världen av kvinnokön skulle vara nog låg att anstå mig. Så tycks det! Men så skall jag göra mitt bästa att anstå den sämsta!

Och så kastar han i sin segervisshet åt mig en allmosa i ett postskriptum! Det skulle jag vid min salighet aldrig ha kunnat göra! Och den älskar Hon! Ignobelt!

Jag är för stolt att ens gå ärender åt mitt eget öde, som bjuder mig att förstöra och förbannas!

Detta har jag velat säga Er, som — jag tror — (i mörka stunder tror jag numera ingenting) ännu ha någonslags bättre tanke om mig — i den händelse — jag menar, när Ni i Ert hem en gång komma

att mottaga de personer för vilkas lycka jag stått i vägen, på det att Ni måtte förakta mig ännu mer!

Var så god och glöm mig så fort sig göra låter!

Dalarö Torsdag, Oktober.

Trogne vän!

På sjuksängen i hast — febern kommer!

Herren har slagit mig — »Saul, Saul vi förföljer du mig», sade Hans tjänare som nyss lämnade mig. — Jag fick icke resa. — Nu sedan jag funnit Honom min Frälsare förstår jag allt! Och lider allt med glädje. Han har hemsökt mig tre gånger förr, det vet blott en som nu är långt härifrån och en till som jag icke vet var han finns. — Hör min hemlighet.

Öster från Dalarö finnes en ö — jag har talat om den många resor — på ön ligger ett berg — högst på berget står en tall av vilken jag huggit toppen — på högsta grenen hänger en rem med stenar i och en stake lik ett spjut — när man sitter i trädets topp har man granskog under sig, bortom den havet — där predikade jag och hade mina anfall — då jag led av min sjukdom!

Jag har lidit rysliga sinnesskakningar denna sista tid. — — — Hela min själ hade vuxit ihop med hennes — varje småsak i mitt rum stod där för hennes skull på sin rätta plats, det var för att göra det angenämt för henne — — — hennes ande som bodde där — dessa blommor som jag skötte — den törnrosen som blommar först av de sju, den där lilla med de två stammarna, det var den som gav den blomman

hon bar i sitt hår — från detta fönster — allt ryckes bort — Tror du att icke en själ — en så klen inrättning som en själ kan gå sönder. — Jag fick mitt tredje anfall på ångbåten: vi höllo på i sju timmar till Dalarö, jag ådrog mig uppmärksamhet men bevakade mina rörelser tills jag insåg min belägenhet och bad kaptenen landsätta mig. — — — Sedan har jag drivits av andarna ut ibland träden, det är det vanliga — — — skona mig — — —

Gud menar något med allt! Jag lydde icke hans kallelse att gå i hans tjänst. — Du minns tidningen som för hans sak — jag ville göra min syndiga vilja.

Man pekade fingret åt mig då jag kom hit — man satt i fönstren då jag gick ut — barnen skreko — uppasserskorna stå bakom gardinerna och observera mig — man har vakat över mig hela natten och hållit ljus —

Det finns ingen som icke anser sig större och lyckligare än jag som icke har förståndet. — Prästen som är en andans man med en levande tro har suttit vid min säng och lärt mig att lida allt. — Jag är beklagansvärd men begär intet medlidande — jag skall tömma kalken.

Det värsta, men som är oundgängligt — om jag kommer mig — vi måste skiljas — jag måste vara ensam med min Gud — Ni ha varit mina avgudar — man får icke ha sådana. — H o n ville icke rädda mig. — Hon fick icke för Gud — han ville ha mig själv — Med Er fick jag tala om henne — det får jag icke mer. — Jag har tagit avsked av allt — mina vackraste drömmar. — Ser du — jag ville resa i egna ärenden och Herran gjorde denna resa till resa från det jordiska förgängliga till det stora

Eviga. — O, om Ni visste vad det blöder ännu i mitt hjärta — hur svart jag skall synas Er; men det är så jag vill — ju mera man förkastar mig dess djupare lider jag, dess renare blir min försoning. — Men hav nåd och göm min hemlighet — tänk huru gräsligt, jag vet ju att vilket ögonblick som hälst kan mörkret igen falla över min själ! Och mina kära syskon och min gamle far — finns då ingen bot?

Skola de få veta något?

Jag tycker mig ha tillryggalagt en period och är färdig att börja en ny! Finns det någon ny kvar? Har jag icke tillryggalagt alla! Min Gud jag orkar icke börja om! Det var en gång i maj månad då jag kände mig ha kraft till allt! Eller är det bara välgörande höststormar som skola föregå en ny vår — men snön!

Jag kallade henne för Kristus som var kommen att frälsa en syndare! Jag är straffad!

Han talade också om synd mot den heliga Ande, mannen med tron! Jag frågade honom om han var lycklig — Han svarade ett pålitligt trofast ja! Jag såg honom i ögonen! Han talade sant! Det finnes då lycka i världen. — Ja, hos Jesus Kristus. Detta betyder dock något; jag vill försöka! Lyckas det ej — så har jag Gud. — Har jag? Var? Han har aldrig svarat mig!

Se Satan haver begärt din själ att han måtte sålla den som vete — men jag har frälsat dig, sade han! Det var en milliondels droppe tröst.

Jag är på visst sätt lycklig att jag känner mitt förnuft räddat men — o, jag är bankrutt — jag är slagen — jag kastar mig i armarna på vem som

vill ta mig, på Gud, på Kristus — offret är att tro det orimliga — det är förnuftet som skall offras — d. v. s. högmodet. — Det är icke Kristus på Golgata — det är offret i att tro på honom —

Vad äro alla Antwerpens domkyrkor och Louvrens konstskräp mot att en människa tager skada till sin själ. — Jag har gjort uppror mot Gud — jag har hädat — jag har kämpat mot honom som Jakob — Saul! Saul! ropade det dock aldrig — men nu är min höftsena förlamad. — Beklaga mig och glöm mig — ädlaste bland människor — det ären I, ty I haven aldrig misskänt den Guds avbild som jag sökt sudla inom mig — Er skall jag aldrig glömma — ty Ni har räddat mig från tron på alla människors uselhet — Gud lovade en gång att skona en stad om där funnos tvenne. — Vill han Er stad någon straffdom övergå så skall jag säga honom: håll! här finns tvenne och än mer, de ha en som de skola göra lika god och som skall lära människorna att de icke behöva vara usla om de ej vilja!

Jag har fått ditt telegramsvar — vem skulle ha svarat mig om icke du! Du den ande som stod på stranden och viftade mig avsked till som vi trodde mitt nya liv — ja, det blev nytt du, eller det skall bli — ty jag lämnar icke Dalarö och storm och böljor. — Jag har träffat en bekant härute som är här i samma ärende: att sköta sitt huvud — stackars gosse — jag lämnar det ej förrän jag har kämpat ut min strid på liv och död. — Varför skulle Ni bli bekanta med mig? Det var det Finska trollets

skuld — jag gör Er ju bara sorg, ty jag tror att Ni sörjer över mig —

Jag har låtit skriva till min bror att han avskaffar mitt rum — det vill jag aldrig mer se, aldrig. — Om jag blir sjuk så skall jag låta föra mig till Diakonissanstalten på Katarina Östra kyrkogata, där har jag goda människor — där ser jag varje båt som går samma väg som jag och ser vad jag såg i soluppgången då alla dessa fönster stodo i brand så som en gång.

Jag kysser Edra händer med mina av ohörda böner brinnande läppar — jag kysser Edra händer med mina av förtvivlans suckar isiga läppar — jag kysser Edra händer, ädla människor, med en livräddads hela förtvivlan — och Ert barn — ack, nej, håll det långt ifrån mig — jag är icke värdig!

Gustav, i dessa små offer ligger mera än man kan säga i ord. — Din vänlighet gjorde mig mer upprörd än något annat — därför, ser du, därför, var jag icke känslig. — Mitt arma hjärta har uppfunnit järnmasken. — Ni tror att jag (då — i mitt rum då Ni jagade bort de onda andarna med Er närvaro — ville ha sagt Er så mycket — så mycket) — jag inte hade något — var okänslig — Ni såg mig ej då jag kom hem den —

Vi togo avsked — och det var ett avsked om så ej synes — ty den Ni härnäst träffar är ej densamme — om han ock för Er hyser desamma känslor —

Läs hosföljande — det har tillfredsställt min sargade själ 2 timmar — skall det göra detsamma längre?

Glöm mig! Låt icke Ert vackra hem genomandas av en oren ande. — Stäng Era dörrar för mina sorger — låt mig gå — eller om vi träffas nämn aldrig ett namn som för mig numera måste vara en overklighet —

Jag tycker mig ibland värdig en natt i Getsemane!

Frid vare Eder!

Tro icke jag är så diktare som En tror det!

Farväl.

Förr Eder
Johan.

Dalarö d. 9:e Oktober 1875.

Älskade människor!

Är jag icke olycklig! Ni kom som solsken i oktober och jag blev så glad, så tacksam, men kunde jag visa Er det? — jag tror till och med jag visade motsatsen — är det icke förfärligt detta att vara dömd till evig tystnad — då just i ögonblicket då hjärtat står i brand! Nåväl det är därför jag skriver — diktar; ack, men när jag diktar, då tror man att det är dikt — alltså skall jag alltid gå misstrodd, avskydd. — Nej, men Ni avsky mig ju icke. — När jag ser Er vänlighet mot mig blir jag så upprörd — jag kan ju icke motsvara den, jag kan ju icke ens fullt helt våga tilltro mig förtjäna den. — Och ändå gör den mig så gott — ja, så att jag ibland frestas tro mig icke vara så dålig som jag är och man anser mig vara!

Ack vad är en yrande kärlek mot Er vänskap — som den brännande solen mot månen —

Så här skrev jag i min bok i går kväll sedan Ni rest — jag skulle vilja ha sagt tusen gånger mera och tusen gånger vackrare, jag skulle vilja ha skrivit det så vackert som jag kände det!

Såg ni hur solen och månen »äntrade» horisonten — jag såg det från ångbåtsbryggan.

Solen sjönk och aftondaggen
Släckte branden, himlabranden
Och det blev så mörkt på vattnet
Och det blev så mörkt i hjärtat.
Då steg månen över skären
Och det ljusnade på vågen.
Sol! Du lyser blott om dagen —
Måne, vän i mörka nätter!

Ack jag kan icke dikta — jag ämnade en hel liten serie till Er men jag är så ostämd. — Hörde Ni klockan som ringde helgsmål då ni reste och vi stodo med blottade huvuden — det var helgdagsfrid ett ögonblick för mig —

Så gör jag så här mina dikter. En som heter Min ring.

*

Många ringar gav jag; Fick dem alla åter; En, blott en jag fått ger den aldrig åter. — — — När jag ser i den vita stenen ser jag ett öga som ser på mig. För mig är det då ett öga som ser på mig, och jag är icke mer ensam. Ibland ser jag en tår i ögat och då gråter jag. O. s. v.

Söndagsmorgon på Skärkarlsedet.

Och jag vände mitt ansikte
Mot solens uppgång
Där landet ligger,
Det gamla kära,
Det avskyvärda,
Där hon bor
Och han!
Men böljorna lockade
Min blick i djupet
Och jag såg!
Trädgårdar och konsertsalar,
Fontäner och havet,
Furor och palmer,
Parker och träsk.
Och jag hörde
Toner djupa och underbara,
Toner som förr,
Blott en gång förr
Jag hört.
Och jag ropade och grät:
»Heliga Cecilia
Du sövde en gång
Mina onda andar
Söv mig nu själv
För alltid, alltid
Heliga Cecilia!»
Och jag störtade mig
Med sträckta armar
Dit ner i djupet —
Men den sträva tången
Slog sina armar

Om min hals
Och en blekröd Medusa
Gav mig en kyss
En brännande kyss
På kinden!

På aftonen.

Vid den av Er ordinerade brasan!

Dåren — den andra — har tagit in en flaska absint och vill fresta mig — det lyser så vårgrönt — men jag tycker här finns någon som säger att jag inte får — jag skulle anse det som ett brott eller mer. — Nej, jag vill inte! Apotekaren har lovat oss haschisch — men jag vill inte. — Jag vill resa hem till min pappa — och — skriva min Mäster Olof, icke några franska próverb, icke några franska komedier — jag har kommit så långt att jag finner dem osedliga — jag längtar efter mina stilla klostergårdar och min yngling och min egen Christina som jag får skapa efter mitt huvud — och som jag får göra om när jag ledsnar på henne och som aldrig blir ond på mig och som aldrig jag behöver dela med någon och som jag kan skilja mig ifrån o. s. v.

Jag har gråtit i natt. — Varför? Därför att jag trodde att Ni ansåg mig hjärtlös som lämnat Friherrinnans manuskript liggande! Det har jag därför att jag redan destinerat plats för dem i tryck men icke velat säga något förrän de varit tryckta. (Nu börjar absinten verka på dåren! Han är icke van. — Ah, vad det doftar — men frestelsen är förbi för

mig! Han talar om pappa och mamma och sjöskumspipor och diskontlån och segla! Det är synd om honom! Nu tar han en till! Han tycker att det klarnar! Var stolt, Johan!)

Om jag stannar i vinter. Är det opassande om jag ger Friherrinnan lektioner i svenska stil- och verskonsten som ingen konst är — kanske doktorinnan vill vara med om hon icke är alldeles för fulländad — för förklädets skull — och doktorn icke river ut ögonen på mig — jag tror Friherrinnan skulle ha lika mycken glädje och nytta av det som av deklamationen. Kom ihåg mina första profetior och välmenta omotiverade råd — jag kan också vara en finsk trollkarl och vet var guldet ligger dolt i berget! Jag säger detta och önskar detta på det att jag också måtte kunna göra Er, kära vänner, någon liten ersättning för alla Era vänligheter mot mig. — Jag upprepar ännu en gång och alltid — hade icke Ni träffat mig på min väg så fanns jag icke nu mer. — Blir jag något — så är det Er skull.

Jag tror ibland att Ni bör ha någon liten inre tillfredsställelse då jag övertygar Er om att Ni varit nog lyckliga, Ni som icke äro nöjda att leva för Er egen trevnads och själviska lyckas skull, att ha kommit i tillfälle sprida så mycken välsignelse i en eländig människas liv. — Jag skall resa mig och jag skall bli något snart nog — jag skall bli förståndig och god — jag skall driva ut alla onda andar — för Er skull! Frukta icke för mig — jag har för stor ambition att icke vilja infria de löften jag ofrivilligt gjort Er!

Jag skall icke gå och bada mer när det är så kallt i sjön — varför skulle jag oroa Er? Jag skall

vara lydig och beskedlig. — Usch vad det stinker från den otäcka buteljen! Aldrig dricker jag mer absint! Om jag bara fick ro i min oroliga själ! Tror Ni att jag ville något hellre än följa med Er hem till Ert hem där endast goda andar bo? Men jag har varit förståndigare än Ni en gång förut! mer än en gång förut! Förlåt mig, förlåt mig!

I kväll är det rysligt mulet. — Ack vad det var solljust i går — minns ni solen och balkongen — — —

En diktare kan ha mycket varaktigare känslor än Fröken I. tror och en sångare kan också vara diktare, vilket är mycket farligare än man är böjd att tro — — —

Vad A. är liten och jag som gjorde honom så stor då om kvällen hos Er med doktorn — är det icke ren vulgär avundsjuka. — Vad du är stor, lille Gustav, som tillåter din egen lilla hustru intressera dig för, hysa medlidande med, hålla av en främmande liten gosse, som endast behöver det allra minsta deltagande eller ömhet och överseende för att kunna bli en man och en nyttig god människa.

När jag nu läser igenom allt detta och finner vilket känslokräk jag är så förvånar det mig icke att jag i vardagslag låser så väl igen om helgedomen — tänk vilken usling jag snart skulle vara om jag icke bemannade mig!

Farväl, farväl! Tusen hälsningar till Liten och Mutte och Dadda och Hagelin och alla andra!

I kväll får jag haschisch av apotekaren — det

skall glädja Hennes Nåd att höra beskrivningen på dess verkan!

Farväl.

Eder egen
Johan.

Jag kysser Er på hand, Liten på mun och Mutte emellan öronen —

Sista Oktober 75.

Först för sent fann jag att det kunde ligga något sårande i mitt beteende i går! Tro icke att det var någon kritik över Edra vänner; men jag har blivit så besynnerligt behandlad av människorna dessa senaste dagar att jag är skyggare än vanligt! Man håller med om allt vad jag säger, man ser medlidsam ut, man undviker att fråga om min resa och jag hör och ser på dem att vissa dunkla rykten om min sinnesförfattning äro i omlopp!

Detta är olidligt snart nog! Den där dåren på Dalarö har sin andel i skulden!

På en söndag törs jag icke gå till Er, ty jag fruktar att träffa folk hos Er! Var övertygade om att jag rätt innerligt längtat att få träffa Er efter en sådan vecka, men det är gott att Ni slipper mig också!

Vet Ni, så underligt det låter, att jag riktigt väntar på att Ni också överge mig! Det skulle kännas så underbart härligt att riktigt radikalt befinna sig ensam, endast i sällskap med sitt odrägliga själv! Ledsna då på mig; förskjut mig; jag vill på tinnarna av templet för att kunna ge mig utför! Jag måtte vara outhärdlig; jag ser det! Om jag kom-

mer vart som hälst, så säger man: var så god och ta inte dina sorger med dig, sådant ha vi själva! Och ändå beklagar jag mig ej, ty de förstå icke! Jag har nog sett huru jag förmörkar solen i Ert hem bara jag träder inom dörren! Varför skulle man skicka mig på Er?

Diktkonsten är den avskyvärdaste av alla laster! Jag har hycklat ihop rätt vackra saker under den mest tvivelska sinnesstämning. — Jag tycker M. Olof är en tok som skulle skickats på ett handelsinstitut — Gud i himlen vad jag skall skratta en dag om jag lyckas narra publiken att gråta ett ögonblick. — Jag ville gärna läsa första akten för att höra om ironien ligger för tydlig utanpå.

För att kunna dyrka mig upp i stämning måste jag numera använda konst; men diktning är ju en konst! Jag skall se solljus och vår, då himlen är grå utanför och jag fryser om händerna. Jag eklärerar rummet, ställer min lövkoja fram på bordet; dricker rött vin ur grönt glas; färgspelet väcker då föreställningar om rosor, lindar, aftonhimlen; för att öka sensationerna i synsinnet lägger jag dessutom en bok med eldröda pärmar (Bædeker, Paris) bredvid en med gröna, gula o. s. v.; så ser jag en stund på en pergamentshandskrift och läser en legend om Riddaren och liljoträdet eller något annat galet; när jag vill ha blomsterdoft parfymerar jag rummet med min rafraichisseur; vill jag känna mig avskyvärd går jag in i skrubben och bryter sönder bitarna av »julklappen»; vill jag känna mig dyster, hysterisk, melankolisk, så tänker jag på mina skulder; skall jag söva andarna och känna mig varm, from, god, sentimental så tar jag fram en knippa brev... dessa börja dock

alltmer förlora sin kraft; i dag går jag till min far för att bli ond; i morgon skall jag berusa mig i dåligt sällskap för att bli fräck; hyckla kan jag när som hälst, återstår bara att bli sann! När jag blir det, då är det slut med konsten att kunna skriva — Gud låte mig aldrig komma därhän! Det är en snygg uppgift att vara diktare — den förefaller mig lika hederlig som den att förfalska växlar, men lönar sig sämre!

Bed Friherrinnan icke fråga mig ännu om översättningen. Om Ni endast ville vara övertygade om min goda vilja, men hur skall Ni kunna vara det då den icke syns! Jo den syns på att jag lovar mer än jag k a n hålla.

Farväl.

Eder
Johan.

November 75.

MONOLOG.

Herre Gud vad jag är trött! Det är rätt åt dig; du skulle inte ha gått och drivit bort hela sommaren! Var det mitt fel kanske? — Ja men det var roligt!

Den som vore gift med Brukspatron *** ändå! Tänk vilket liv! Nu går hon och ser på barometern och spelar Beethoven så hon skulle ha stryk. Hon får läsa i alla dessa böcker utan att behöva räkna sidorna: Varför gör hon inte det! Kräket!

Nu skall jag ta ihop med M. O. Han kommer ner sönderslagen från predikstolen och de ha

redan tagit stora famnen. Nu skola de pussas, men jag vet inte om det passar att låta dem hållas med sånt där snask i en sakristia. En skall hon få, så kan han köra av henne sen!

Ni får inte gå och träffa mig ute förrän jag fått tid att reparera min hatt! Att jag inte skall få rå om Er en enda stund den här veckan fastän jag varit så flitig. Om jag bara visste hur Er bjudning är beskaffad! Om den är privat för släktingar, så har jag ingenting där att göra och det värsta av allt Ni vill icke säga: »kom inte!» Det borde Ni dock kunna göra åt mig! Jag kan aldrig missförstå Er! Å andra sidan vill jag icke i något fall att Ni skola höra om mig att jag är dum, icke kan tala, eller icke vill, som är detsamma som att vara stursk, tråkig etc.! Och ändå vill jag så gärna lära mig att vara bland människor! Men vad har jag där att göra, jag känner mig bara maltraiterad, tillbakasatt eller också exponerar jag mig; jag finner mig alltid yngst och yttrar jag mig, hör ingen på och då blir jag ond! Tiga får man absolut icke!

Får jag komma om söndag i stället! Men då skall Ni till Hennes Nåd! Det är då också ett påhäng Ni fått av mig! Om jag får komma om lördag, skall jag ha frack? Jag lovar att jag skall uppföra mig skickligt och anständigt; är det mycket folk mår jag bättre!

Säg mig det där i en brevlapp till Kaptensgatan, icke K. B. men säg rent ut — jag vet att Ni vill det som är bäst för mig — annars törs jag icke tro på Er mera!

Friherrinnan måste förklara mig varför hon icke fullföljer övers. av pjäsen — jag börjar misstänka

att jag givit ofrivillig anledning genom något yttrande! Friherrinnan blir olycklig om icke pjäsen är färdig lika snart som min!

I morgon är Friherrinnans namnsdag; jag gratulerar så uppriktigt någon kan på en namnsdag!

Farväl.

Eder
Johan.

Stockh. d. 19 November 75.

Käre Vän! Huru kan Ni säga så? Skulle ej Ni vara välkommen till oss? Gustav ville naturligtvis avertera Er om alla dessa människors ankomst, ty bra snopen blir man i allmänhet, om man tror sig komma ensam till ett ställe och finner 23 sällskapare på en gång. — Ni får aldrig missförstå oss, hör Ni det. — »Det är blott släktingar,» säger Ni — är då en sann vän ej förmer än en släkting? Ni måste komma — gör oss den glädjen! Ni skall få se huru roligt det blir, vi skola dansa med barnungarna, och för övrigt hör hela detta sällskap ej till de stela tråkiga människor man vanligen träffar ute på bjudningar. Alla äro de glada, snälla och naturliga. — Tag ej frack, såvida Ni ej särskilt tycker om det, i min smak, horribla plagget.

Kom om ni kan kl. 5 (de andra göra det för barnens skull) och hjärtligt välkommen till Edra sanna vänner.

Maria och Gustav.

Matilde hälsar »allt vad hälsas kan». Kickan också: mycket — Mutte murrar, det betyder visst detsamma.

Bästa Friherrinnan!

Huru skall jag kunna finna på något sätt att visa, det jag icke glömt och aldrig kan glömma huru goda Ni voro mot mig då jag var sjuk den där förskräckliga gången! Säg mig det! Men Ni får inte bli sjuk! Jag har drömt så illa i natt att jag ännu har gråten i halsen. Tänk Ni som for så illa för min skull på Dalaröresan! Vill Ni att jag skall simma till Stora sjötullen och tillbaka igen, ack jag är så vriden! Kan Ni förskingra någon ledsam stund med dessa böcker så skall jag bli litet glad! De äro för vidlyftiga att läsa mitt igenom, därför har jag märkt ut det intressantaste. Stendahl kan man läsa i var som hälst! Om Fröken Matilde icke har något däremot skall jag skicka Er Musset!

Hur skall jag få veta huru Ni befinner Er?

Försök än en gång med Le Passant. Ni kan aldrig beräkna resultatet eller följderna. Säg mig om La Bruyère har misstagit sig på Les femmes.

Bliv nu frisk igen om det står i Er makt!

Eder

Johan.

Käre Vän! Låt mig med ett par ord veta huru det är med den snälla Friherrinnan! Jag får väl vara orolig över Er, också jag någon gång!

Jag talade vid *** i går om M:me Bovary! Han bad att få fundera och därmed är han nu syssel-

satt; lovade att anmoda mig i alla händelser, då det är ont om ordentliga översättare!

Mina hjärtliga hälsningar till Friherrinnan!

God morgon! önskar

vänligast
Johan.

Stockholm d. 23 Nov. 1875.

Vill Ni gå till Mamma om torsdag (i övermorgon). — Det är ej någon direkt bjudning. — Vi ha annonserat oss själva och Er med. — Ni vet vad vi talat om den saken. Tidigt bad Mamma, kl. 3 à ½4 förmodar jag, till middagen.

Matilde är rest, den sista båten gick i dag på morgonen. Jag måtte ha varit gement otäck i söndags och ångrar det nu, men — Herre Gud, man är dum ibland. — Det var visst en släng av »svarta febern», den där sjukan som gör folk vridna. Fy vad jag är ond på mig, förlåt om jag gjorde dagen tråkig för Er; jag vet att Ni lider då Ni ser något, vad är det Ni kallar det, »oharmoniskt» tror jag.

Kom snart till oss och till Mamma om torsdag.

Er vän
Maria.

Gustav hälsar så innerligt till Er som han längtar att snart få träffa.

Sthlm 24 November 1875.

Min bästa Friherrinna!

Det är mig alldeles omöjligt att komma till middag hos Hennes Nåd i morgon, men på kvällen! Jag

kan icke försumma någon dag ute hos Stråle, såvida jag icke vill gå i vägen för mina jordiska fördelar!

Fy så fult att vara svartsjuk! Och så ful man blir sen! Tänk på Gustav så snäll han är, som låter mig spela à quatre mains med Er och kyssa Er hand. Och tänk på mig, jag borde vara grön i ansiktet vid det här laget! Emellertid skall ni icke oroa Er för söndagen såsom om jag skulle ha lidit av Er disharmoni! Jag var vid alldeles för utmärkt lynne att märka någon sådan och jag bedyrar om jag märkt dylikt skulle jag aldrig ha tillskrivit densamma annat än en viss duvenhet efter ett nattvak och litet rummel! Nu såg jag ingenting, annat än en liten söt flicka som var ledsen över att lämna sina vänner och jag vill aldrig se någonting och kommer aldrig att se någonting!

Så där ja; nu är den saken utagerad!

Eder vördnadsfulle
Johan.

Stockholm d. 24 Nov. 1875.

Det blir ingen färd till Mamma i morgon. Gustav har sjuknat och får inte gå ut.

Tack för Ert ämabla brev, jag skall söka rätta mig därefter och ångra mina synder in i döden.

Eder botfärdiga
Maria.

Skämt åsido. Vill Ni titta till min Gubbe i morgon i stället, då det blir så dags att Edra jordiska fördelar ej störas därav.

Stockholm 24 November 75.

Käraste Gustav!

Tack för bjudningen till Hennes Nåd och för sist. Jag kan inte komma förrän på kvällen! Alldeles omöjligt! Framför mina ursäkter i vittnens närvaro!

Jag har nyss besvarat Friherrinnans biljett med en straffepistel! Som den icke kunde tillämpas på dig, så ställde jag den på Frih:n personligen.

Jag är vid ett sådant djävla gott lynne varenda dag och har svurit att aldrig bli sentimental, aldrig kär, aldrig svartsjuk, aldrig vriden numera!

Till härnäst

Din

Johan.

Du får icke bli ond på mig! Aldrig, hör du det! Jag förgick mig visst sist, gruvligt kanske, men jag skall aldrig göra så mera! Det är sista lämningarna av ett förbannat lynne och ett hett blod, men det skall ge sig!

Söndags förmiddag November 75.

Tack för i går!

Jag kommer just nu från Rörstrand! Tänk, i morgon eftermiddag klockan fem börjas arbetet, är det icke otur! Det var icke fritt att jag nästan glatt mig åt att få gå bort i morgon kväll med Er och Er lilla kusin. Emellertid får jag bedja Er framföra mina vördnadsfulla hälsningar till Hennes Nåd; jag hoppas jag icke behöver lära Er göra mina ursäkter

antagliga; jag litar på Gustavs breda rygg; jag har gömt mig bakom den förr. Blir det icke något arbete av i morgon e. m. så kommer jag. I lären väl icke gå hemifrån före 6,30; då skall jag vara hos Er, annars icke! eller också kommer jag efter! Bäst att antaga det jag icke kommer! Händer så, skall jag en dag före veckans utgång (Rörstrandsjön låg i morse!) arbeta på Rörstrand en förmiddag och därifrån bege mig genom Karlbergsallén till Er — dock ville jag bra gärna veta att Ni väntade mig, så att jag ej gick förgäves — missräkningar irritera mig så rysligt!

Farväl till härnäst!

Mina blyga hälsningar till Er älskvärda kusin och en farbroderlig kyss till Er förhoppningsfulla dotter!

Allas Eder Farbror
Johan.

I natt kl. tolv och femton Nov. 75.

Jag måste hälsa på Er innan jag går och lägger mig. Kom naturligtvis inte i går! Det var kanske min lycka, ty Stråle vill även ha sitt porslinsmuseum katalogiserat efter att ha erfarit mitt intresse (ett så fult ord!) för porslin, som (näml. intresset) jag fick den där kvällen då M:lle Garibaldi, jag har glömt namnet, stukade mig på Hennes Nåds vaser! Emellertid började jag i går kl. fem och satt där till framåt nio; det är ett mycket högtidligt arbete och skulle under andra förhållanden betraktas som självmord.

Vet Ni vad kustoder äro? Ni skola strax få se

när jag vänder på det här bladet. Dem skall jag kollationera, d. v. s. räkna sidorna i folianter — men jag har mattor på golvet och bor som en furste de timmar jag är där. — Jag har hört två fruntimmersröster inifrån rummen, den ena var mycket späd — kunde vara under tjugu år — Gubben gör intrycket av en lärd gentleman (förlåt ordet!). Jag passerade fyrtiofyran Drottninggatan kl. omkring halv tio och hade det nöjet att se Ida, om icke mitt briljanta minne sviker mig, så heter visst Hennes Nåds piga så, i röd hjärtvärmare springa till kryddbon — det lyste i två fönster — jag hälsade på dem!

I kväll har jag skrivit på M. O. till kl. 10. Christina blir allt dunklare vilket är det rådligaste, ty jag vet snart nog icke hur jag skall behandla en så odramatisk figur som ett fruntimmer — jag har använt alla möjliga hjälpböcker som finnas i K. Biblioteket, men det står ingenting om dem eller också äro uppgifterna så stridiga — — — som i verkligheten!

M. O. skickar Er härmed sitt kort eftersom han ej kan göra besök före lördagen, men då!

Friherrinnan tror att jag glömt göra något rörande översättningen! Ingalunda! Jag har nyss druckit tre Lassar med min femtiofyraårige ende umgängesvän för att få saken i gång! Det norska har varit på två ställen och skall troligen hamna på det tredje. Dessutom — o. s. v. När jag pratar minst, då tänker jag mest och handlar än mer. Jag har t. ex. inte varit nog näsvis, vilket säkerligen skulle förlåtits mig, att fråga Friherrinnan om den sista Finska posten! Jag kommer icke att göra det!

God natt! Hälsningar som sist!

Eder
Johan.

Obs.! så väl gjord den där törnrosknoppen i vänstra hörnet är!

Fredag kväll!

Käre Vän!

Mycket sent fick jag ditt vänliga brev! Tidigt var jag ute i morse, sent kom jag hem på eftermiddagen då en stor bunt temaböcker väntade på att bli rättade till i morgon kl. 9. Jag ville dock gärna träffa Er om det ock vore under kontroll av personer som icke hysa vänliga tänkesätt om mig. Klockan blev snart åtta — jag var trött — ingen att skicka — för sent! Emellertid är det icke utan att jag känner vissa obehagliga dyningar efter ryggraden som om jag skulle återigen varit framme och gjort något djävulstyg — jag känner Er ovilja vila tungt över mitt skuldbelastade samvete, men jag vet icke något sätt att hjälpa saken nu. Den enda tröst jag har är den att jag tror det vara nyttigt för Er att jag icke så ofta besöker Hennes Nåd, ty man vet aldrig om icke jag en gång låter förleda mig till en explosion och då är allt ohjälpligt.

Ären I hemma i morgon som vanligt skall jag personligen inställa mig och vid halvfyratiden på knä avbedja min förbrytelse. Hade jag icke beslutat mig för att gå skulle jag naturligtvis ställt om ett återbud. — Ären I nu onda på mig så ären I olyckliga! Jag har då en satans otur också!

Nu är klockan nio och jag sitter här och har så tråkigt med mitt goda samvete gubevars över uppfyllda plikter och kallt och blåsigt är det. Nu skulle

jag vilja sitta i ett varmt, ljust rum i en mjuk stol och handen full med trumf.

Jag går ut och berusar mig! God natt!

Johan.

Nyårsnatten 1876.

Allrakäraste Vänner!

Om jag skulle tala om huru trött och eländigt mitt huvud är i detta ögonblick, skullen I möjligen förstå huru hjärtlig och innerlig min mening är med denna min nyårsönskan, helst då hjärtat är som fullast, icke ens pennan kan finna uttryck för vad jag ville säga. — I går! Ack om jag kunnat — tron ej att jag icke försökt — I dag! Likaså! Ack om I vissten huru oinskränkt jag litar på Er! Ibland då jag — som jag numera tagit som princip — känner huru känslorna vilja bära av med mig, då anlägger jag — observera det, som skyddsvapen sarkasmens mask — ser jag då något misstroendets slöja över Er, kastar jag en blick på chiffonjén, där jag deponerat dokument på att jag icke är så usel, så kärlekslös — utan tvärtom till en grad att jag till och med nu skäms därför!

För ett år sedan i dag var jag en bokstavlig usling! Jag hatade och var hatad! Fredlös, — —! Var jag trädde in förstummades det oskyldiga skrattet, de vänliga blickarna ändrades till de lurande — man såg en fiende — en fridstörare, en biltog — man förbannade mig — och jag gjorde detsamma! Och nu! Där jag träder in på samma gamla ställen hälsas jag som glädjebringaren — som fridstiftaren, som försvararen och varför! Därför att det finns

en plats, en fläck på jorden, där jag blir behandlad som människa — och där jag ej känner mig kränkt över att man ser vilken olycklig varelse jag är! — Kan jag göra Er någon glädje igen om jag säger Er, att alla dessa människor som förut förbannade mig — välsigna Er; ty de veta att de ha Er att tacka för denna omdaning av en förhärdad djävul — mig tro de fortfarande icke om något gott och sig själva ha de ej förstånd nog att tillskriva — —. Det är Er, de med rätta dyrka som de där uträttat vad de aldrig kunnat. Och då, ändå, tron I icke vilken stor uppgift I han i den lilla människas liv — — Jag säger Er — vid vad I ansen heligast! — om I övergiven mig — om I tröttnen på järnmasken — om I ledsnen på att lösa gåtor — om I avskyn hädelser — om I föraktén den fredlöse — så han I gjort en stor synd! Kommen ihåg att i samma stund Ert övermänskliga tålamod med mig tagit slut, så finns jag icke mer som moralisk personlighet! Om I kunden fatta vidden av mitt andliga elände före vår bekantskap skullen I icke anse mina ord överdrivna!

Gustav! Du har behandlat mig med misstroende på sista tiden! Detta har jag icke förtjänat! Jag har knäböjt vid ditt barns bädd i denna natt — (det var väl ingen som såg det!) — Varför är icke din blick klar och öppen då du kallar mig vän! Har Friherrinnans goda tankar om människornas ädelhet framkallat några onda andar igen! Unna de mig icke den glädjen att I så hållen av mig!

Förstån I nu mina sömnlösa nätter. Jag drömde i natt — och den olycka jag fruktade i går var en

brytning oss emellan, alls icke någon eldsvåda eller dylikt — att I varen ledsna vid mig!

Jag var sjuk och I övergåven mig icke! Det glömmer jag aldrig! Detta är det förflutna årets vackraste minne för mig! Eder vänskap mot mig har varit så stor att jag icke nu kan annat än förtvivla då jag tänker på sättet att visa min tacksamhet!

Detta just är Er största förtjänst i Ert behandlingssätt av mig att jag alltid — alltid är viss på att I veten mina känslor och tankar gent emot Er även, ja mest då jag visar mig — — —

III.

Smolk.

Stockholm d. 3 Januari 1876.

Till I.

Älskade, egen min Flicka!

Gott nytt år! Ett riktigt glatt skönt år önskar jag dig av allt hjärta. — Måtte detta år tillskynda mig den glädjen att få träffa dig, få vara med dig någon tid — ej på provtid att lära känna varandra på närmare håll, ty det tror jag vi redan kommit över — men för glädjen att få tänka, känna, njuta och lida tillsammans och se att vi rätt funnit varandra såsom vi önskat det. — Det är tråkigt och kallt och andefattigt att låta en vass stålpenna agera tunga och på ett vitt, styft känslolöst papper skriva ned vad man endast ville rista in i vännens hjärta.

Nu är det vinter och snö vart jag ser omkring mig, alla tak, mark och staketer och träd äro vita som oskulden själv, det är vackert — men hoppets färg är bättre — och havet — det härliga sköna havet — det ligger väl fruset på klippornas kanter — bundet i sin frihet — kan ej slå friskt, skumma

upp på stenen, eller klippan vad det kallas, där vi sutto i våra legèra kostymer. Minns du det — och mina granna italienska arior utförda under storartade plastiska rörelser uppe på bergen och den »Stumma» i barfota toalett — det är väl trollen som få roa havets fångna genius nu, eftersom ej du och jag förbarma oss över honom. Jag skulle vilja vara ett troll — tänk så roligt att tassa omkring i nattens tystnad och höra människornas suckar och böner och kunna hjälpa och skydda, osedd och tyst och sedan se den förundrade, glade, lyckliggjorde häpna, skratta och gråta av knappt fattbar lycka. Nej! jag kan ej vara troll — man skall vara god då och det är jag ej — bättre passade jag kanske till dämon, att göra ont och skratta när offret kvider, njuta av andras smärta, skrämma och förfära. — O nej, nej — därtill är jag ej heller passlig — för vek, för dum, för kraftlös. Jag vill ej något ont — jag ville gott — men kan ej — duger ej — förmår ej. — Min kraft är bunden! av vad? av brist på verklig vilja — min tanke bunden av enfalden och mitt brusande hjärta av svagheten i min karaktär. Du må ej tro att du funnit en vän som är dig värdig. — O! fatta kan jag mer än väl — önskvärt vore om jag ej kunde det så väl — och känna kan jag — men verka intet. — Varför fick jag ej gå den väg som var mig bestämd, varför har högmod och småsinne styrt världen till att föra människor från det mål Gud utsett, och varför kan jag icke, då jag nu en gång icke fick gå min väg — varför kan jag ej rycka upp mig, göra mig duglig till något annat. En dålig maka, en dålig mor, en usel husmoder — en ynklig kvinna. — Min Gud, min Gud, varför fick jag ej bli en god aktris. —

Därtill är jag född — därtill är jag skapad så — och ändå kan jag älska verkligt. Ingenting annat är verkligt — jag undrar ibland om jag själv är verklig, om jag går här och vankar, om det är sant att allt jag ser omkring mig verkligen existerar — det kan ju vara dröm alltsamman — och Gud — finnes han — jag känner att han finnes — jag fattar att han finnes och ibland tror jag det ändå icke. — Jag tror inte på något då. — O, att man skall kunna vara så, genom alla jordiska omständigheter, så lycklig och genom sig själv ändå så gruvligt olycklig. — Den ena stunden tackar jag Gud för all hans nåd mot mig — den andra hånar jag den som tror på honom. — Nu skall du väl avsky mig — eller åtminstone bli rädd för detta fenomen av sammansatt människa och dämon — och ändå vill jag gott — men kan ej.

Älskade I.! vågar jag avsända detta, i en mörk stund sammansatta brev — vågar jag anförtro dig hela min karaktärs alla underliga, fantastiska — och kanske dåliga sidor? — Är det rätt att jag låter dig tränga så djupt in i min själs undangömdaste vrå — dit blott en ännu har skådat utan att förfäras — men du — du flicka — besynnerliga sammansättning av — vad? — ja — en del människa och en — många delar av något — jag vet ej vad jag skall kalla det för — ängel eller dämon eller fantasi — finns du verkligen, är du inte ett foster av min tossiga inbillning — är du en kvinna av kött och blod till vilken jag kan säga allt — allt — det har jag ännu aldrig vågat — blott han — han ensam har känt mig riktigt, har läst in i hieroglyfboken och kunnat tyda den. Om jag hade dig här vad jag skulle pina dig — ty du

skulle ledsna på mig, det är nu en gång så — jag måste ej tåla vid att ses på närmare håll — men ändå har han inte ledsnat på mig, ännu kallar han mig sin lilla »vita rosenknopp» som förr, som då, som alltid. — O ja! han skall alltid göra det — han märker inte törnena och ändå får han så ofta plocka bort dem. — Ja, han sliter bort dem så hans andliga händer blöda och ändå växa de och sticka honom, men han klagar ej — han smeker sin »vita rosenknopp» och ser ej att bladen gulna — för honom äro de dock vita och skära, ty han lever i illusionens värld och skall alltid göra det — han är god —

Min flicka — jag har fått ditt brev — tack för det — och — för sanningen. Det har verkat gott. Jag förstår dig — tro mig, jag gör det av allt hjärta. Ja, du har verkligen rätt i att jag är bra lycklig som får hålla av och vara när den lilla snälla människan som är bådas vår vän. Du vet ej huru han blivit oss kär — mig tyckes som han vore min bror, som jag sett honom från min barndom — han är mig mycket kär — det vågar jag säga inför honom själv, Gud och hela världen, ty känslan är ej ett ting som stänges in i en ask att skänkas i julklapp åt en enda och han som är och alltid blir mitt första i världen han behöver ej såras av att jag älskar en vän. Han fattar också kärleken så stor, så skön och sann. — Vi hade i dag brev från vår lilla snälla gosse; hans ögon fylldes med tårar då han läste det, ty han älskar honom innerligt, varmt och trofast. — Det är en högtid för oss var gång han kommer till oss och han gläder oss rätt ofta med det, ehuru för oss tyckes som vore långa, långa tider innan vi få se honom igen. — Och dig ha vi att tacka för

denna glädje. — Makarnas kärlek mötes i lyckan av ett gemensamt älskat barn, skall då ej också två makar, som verkligt älska varandra njuta av att tillsammans få omhulda en vän. — O, att vi kunde sprida en smula ljus i hans dystra liv — hade vi ej lycka då och ämne till en gemensam fröjd. Förstår du nu att jag fattar dig. — Du fattar mig det vet jag. — Min Gustav som känner dig så litet har fattat en varm tillgivenhet för dig — det måtte ändå finnas en själafrändskap, något märkvärdigt samband som ej kan fattas eller beskrivas — han tycker sig känna dig ehuru han blott sett dig en dag — han sänder dig här en kyss — och den kan du gärna ta emot, ty den är så ren som en fläkt från himmelen; han tackar dig för dina hälsningar i ditt brev och han längtar som jag efter din A. som förefaller oss likt en barndomsvän — kär för våra hjärtan sedan urminnes tider.

Jag märker att jag är egoist när jag skriver till dig — jag vet jag kan få vara öppen inför dig och därför missbrukar jag nu din vänskap och talar blott om mig och mitt; eller kanske är det rätt att jag låter dig känna det här vidundret riktigt? — Emellertid skall jag nu tala om annat, sådant som du kan berätta för folk när de göra den vanliga odrägliga frågan: »vad skriver hon om» — och du skall inte behöva skämmas för din vän, jag kan nog tala om intressanta nyheter också såvida du ej kan dem förut. — Nå! — Joachim har varit här — kanske du vet det? Jag som inte tål fiol var naturligtvis mycket nyfiken att se vad instrumentets »konung» skulle göra för intryck på mig. Första numret han spelade var märkvärdigt skickligt, jag häpnade av beundran —

men — det var alltid ändå fiol — det i mina omusikaliska öron så vidriga instrumentet — så spelade han mer — fiolen försvann, jag började njuta — Det finnes två slags artister tänkte jag — de milt himmelska — de vilt passionerade — han är en tolk av det högas härliga genius. — Han spelade mer — han spelade en gavott — enkla återkommande toner, samma lilla tretakters melodi upprepade otaliga gånger, utklädd i de enklaste färger — en sådan där som man skulle fly huset för, ifall ens barn fått det till läxa av sin lärare — men hur han spelade den — du Gud, himmel och helvete, jord och luft, teater och människor, fiol och Joachim allt dansade om i min hjärna — man kunde ha blivit galen om det hade räckt länge — det var inte himmelskt, det var ändå mer — det var sataniskt — han trollade — man såg tusen bilder — fantasin sprang bort med hela människan. — Han är gränslöst stor. — Frun fick jag inte höra — hon skall vara en mycket dramatisk sångerska — jag som önskat så mycket att en gång få »leva med» i sången — det ser ut som om det inte ville gå — hon uppträdde första konserten — då vi inte voro där — och lär ha varit redan då ganska angripen av en åkomma i halsen som sedermera — — —

Vad skall jag vidare tala om för dig. — Kanske roas du av att höra huru vi hade vår julafton. Den tillbringades hemma hos oss. Liten var så glad och lycklig åt »stora blomman» som hon kallade julgranen och fick så mycket julklappar så hon var yr i huvudet. — »Farbror Augis» hade tänkt på henne också med en mängd de sötaste presenter och skänkte oss en charmant bukett.

Han är mycket fin — man finner det just inte

så ofta hos människor därför frapperar det. — Han var hos oss julaftonen till middagen (vi börja alltid festen då kl. 5), på kvällen gick han till fadren. — Juldagen voro vi tillsammans hos mamma; det förefaller oss alltid att det är som något fattades då ej han är med; så — har han blivit för oss som en medlem av familjen. Han gör allt att skämma bort Kickan, men är så älsklig och snäll att man ej kan vara annat än tacksam för hans vänlighet mot barnet som han tyckes hålla mycket av och hans besök är för ungen det roligaste man kan lova henne. Ack livet är ändå bra skönt; hur otacksam är jag icke ofta, ofta: ett trevligt hem — en ädel make — ett älskligt barn — en kär vän och hälsan sedan, som man bör tacka vår Herre för att ha fått behålla både för sig själv och de sina — — — om man bara sluppe tänka, eller kunde sätta en gräns för denna olycksaliga hjärnas alla snedsprång. —

Farväl min älskade flicka — det kom just nu bjudning från Constance till om lördag då de ska ha en, troligen mycket glad, fest — på hennes födelsedag voro vi där — alla deras bekanta voro bjudna — de tråkiga kommo ej — så vi hade gränslöst roligt. Bara trevligt folk, *** (aktören) och herr och fru *** voro där — älskliga människor och verkliga människor alla tre — inte sådana där tråkiga salongsdockor man är van att se i allmänhet. — Du skulle sett vår »gosse» hur bra han tog sig ut, glad, animerad och älsklig.

Jag får nog roligt om lördag — på tisdagen skall jag på en tråkig bal hos stelt folk. Beklaga mig — det gör jag själv.

Nej — farväl med dig nu — Gud signe dig — skriv snart du vet hur det fröjdar din Maria.

Hälsa herr A. så mycket och dina föräldrar samt din lilla snälla syster. — Välkommen till mig i vår! — om du vill hålla tillgodo med oss, så vet du att du mötes av trofasta älskande hjärtan. — Låt oss ej hoppas förgäves! —

Tisdag natt d. 10 Jan. 1876.

O, att jag ägde ett trollspö i detta ögonblick; kunde frammana en strålande majsol i stället för den kalla vintermånan — låta den purpurröda azalean som står där bar som ett ris slå ut sina tjugusju blommor bland det mörkgröna lövet — och låta vita törnrosen dofta osynliga — — — Huru mycket mer skulle jag då icke på denna ensamhetens lilla högtidsstund värmas i min dragiga vindskupa där dock jag nu påminnes av gåvor från vänliga händer om att jag icke är så ensam — huru skulle icke isen på rutorna och i mitt sinne smälta och som en vårflod låta känslorna de gamla mörka förvissnade, förfrusna brusa ut! Men nu! Det har gått en vådeld över den lilla blomstertäppan som jag med möda odlat upp, allt är förbränt, ett trefjärdedels års arbete är förspillt, allt är förhärjat.

Jag frågar mig ibland: »Är jag så avskyvärd, är jag så tom, så elak, så eländig att ingen kan älska mig! Jag som längtar efter ömhet, kärlek som ökenvandraren efter vatten!» Jag var älskad en gång,

men det var av djävulen; hon älskade mig endast för att hämnas sitt kön; hon hade svurit att göra mig lika liten som hon själv; hennes uppgift var att draga mig från arbetet, att fördunkla mitt mål, att störta mig, för att hon sedan skulle få äga mig hel och hållen!

Förlåt att jag talar om sådant då jag vill tala om Er! Men jag måste se avgrunden för mig för att kunna fatta huru mycket jag är skyldig dem som räddat mig!

Hade jag icke haft Ert hem i går så hade jag varit ohjälplig! Är då syskonkärlek ett brott — är hatet mot våld, mot orätt, mot uselhet, även om det ger sig luft i en våldsam form, endast ett utbrott av dåliga böjelser, låga instinkter? Jag tror det nu ej! Det var icke jag, det var en ande som besatte mig att jag så handlade! En god ande till och med kanske!

Det brevet Ni lät mig läsa kom som en vårvind i vintern. — Jag hade gråtit för mycket för att äga något uttryck för vad jag kände! Det är så alltid! Jag var så sargad, så söndersliten! Tänk om I varit ledsna eller missnöjda i går! Kanske I voren det, men ej haden hjärtan att visa det för min skull! Vad I ären lyckliga som kunnen vara vänliga! Tack!

Jag tror ändå att I skolen få glädje av mig huru det än är; ty det skall bli min uppgift; huru skulle jag på annat sätt kunna tacka Er!

Om I någon gång ledsnen på mig eller misstron mig, så tan fram mina brev! De äro skrivna i mina bästa stunder — efter sen dagens buller och oro och elände tystnat.

Ack, det förflutna året var det vackraste i hela

mitt långa, tråkiga, kärlekslösa liv. Det var Er skull och Hennes! — Jag är mycket olycklig! nu!

Om I bruken bedja, bedjen för mig — jag kan icke själv — jo, om någon stor olycka hotar Er, skall jag göra det; om det också icke rubbar världsordningen; jag skall bedja ödet skona Er, olyckan att vika ifrån Er och alla vackra tankar flyga till Er — ty jag var sjuk och i bedrövelse och I övergåven mig icke — jag hade motgångar och sorger och I flydden icke!

Nu kysser jag Er alla tre och är glad igen! Jag hade behov att säga några att jag älskade dem, sedan jag sagt några att jag hatade dem! Och jag är ändå nog svag att icke kunna hata någon människa; men våld och låghet...!!

God natt!

Eder
Johan.

Fredag d. 28 Januari 1876.

Kära vän! Vi hoppas visst att Ni av fri vilja kommer till oss i morgon, men för att vara rätt säkra på saken har Gustav bett mig skriva för att förvissa oss om Er person. — Mamma och Kill komma till middagen och *** med sin moder på kvällen. — Kom vilketdera Ni själv vill — dock vet Ni att oss vore kärast få äga Er så mycket som möjligt. — Gör mig den tjänsten att ej kläda Er i frack — det är *inga* andra främmande än dem jag nämnt — det är alltid så genant för värdinnan. — Ni blir väl icke ond på mig — och förstår väl vad som menas. —

Jag talade visst om för Eder på gatan, att jag slutat boken — den är verkligen förfärlig — hon är ändå ett stycke oting den där kvinnan. — Jag tror jag måste ta tillbaka vad jag sagt, för så förfärliga äro vi ej ändå — så illa jag tycker om fruntimmer måste jag väl göra släktet rättvisa. Och sådana karlar sedan. — Ett sådant fån till man; att vara så himmelskt gement beskedlig — åja Léon var också en tossus och den där andra — boven. — Vet Ni att jag läte hellre min dotter, när hon blir halvvuxen, läsa Paul de Coq (jag vet ej han stavar som tuppen) än Madame Bovary. — Hon drog ju ned alla hyggliga tankar som en stackare kan vara nog lycklig att ännu besitta — det är som om han gjort till sin uppgift att visa, det det ej finnes en smula gott under solen, och ändå är jag rysligt förtjust i boken — den är utmärkt väl skriven —

Men Herre Gud vad jag är dum — jag skulle ju be Er komma hit, det var ändamålet med brevet och så förvirrar jag in mig i saker som jag får tala med Er om i morgon. Om jag hade tid skulle jag skriva en annan biljett — men måste ut nu —

Välkommen till Edra sanna vänner —

Maria.

I natt!

Söta barn! har jag misshagat Er! Jag var hos *** i söndags förmiddag! Han föreslog att alla åldersstigna fruntimmer skulle nedsaltas och exporteras! Förlåt mig! Han undantog knappast sin gamla snälla mamma! Alltihop är osant! Han har aldrig satt sin fot på ***:s byrå! Icke frågat någon Red.

Jag gick icke till Er i går, därför att jag tyckte mig märka det ett visst intryck stannat kvar efter Ert besök hos B:s. Friherrinnan frågade om jag skrivit nedrigheten om »Carl XII vid Fredrikshald» som stod i julihäftet — märk juli... oaktat *** svurit vid sin blivande osalighet, att jag aldrig gjort det. — Tack för det ***! Friherrinnan får icke tro sådant om mig! Det var den fördömda tandvärken! Jag vill så rysligt gärna tro det! Annars skjuter jag mig — som vanligt!

Jag hälsade på Er med min näsduk från slottsfönstret i dag. Såg Ni det! Var det opassande? Jag vet inte, jag! Men jag fruktar!

Hälsa Fröken Matilde att jag icke brutit mitt löfte! Jag är icke så otrogen som jag förefaller.

God natt!

Eder
Johan.

IV.

Det brinner!

St. d. 3 Februari 1876.

Käre vän! Tusen hjärtliga tack för böckerna Ni sände mig men mest ändå för Edra vänliga rader. Huru glad tror Ni ej en stackars ynkrygg blir då man får några vänliga ord från en vän. — Tack för Er godhet — jag fruktade så att jag gjort mig löjlig i Edra ögon i går — om jag på något vis sagt något dumt så skriv det på de odrägliga plågornas räkning — jag led så gruvligt i går, men har det lyckligen bättre i dag. Vi äro bjudna på middag i morgon till snälla människor och vänner — ack! vad jag gärna ville dit — Gustav säger att då det ej är andra främmande än mamma och vi, skall jag kunna få vara ogenerad där och sitta som en gammal mormor i en emma — Säg? skall jag kunna komma till folk på sådana villkor — men jag vill så gruvliga gärna dit. —

Kom snart till oss — jag längtar så mycket att snart få se Er igen. — Ödet har i Er skänkt mig den bror som jag saknat allt sedan min barndom —

Än en gång tack.

Er vän
Maria,

St. d. 6 Februari 1876 på kvällen.

Käre vän! Ni skall otvivelaktigt finna mig i högsta grad löjlig, men jag riskerar det ändå, ty att det ej är rätt klart mellan vänner är väl det mest pinsamma som finnes. — Har jag på något vis sagt Er något som sårat Er? — jag hoppas Ni tror mig, då jag säger att det ej hos mig varit en avlägsen mening eller ens en aning om vad det kunnat vara. Kanske skall Ni förakta mig att jag glömt min kvinnliga värdighet därhän att ej allenast tigga Er om att stanna utan även nu att fråga så här! men tro mig, jag har sett så mycket ledsamhet uppkomma av missförstånd. — Ni sade Gustav att jag skulle kunna förklara alltsammans, att det samtal vi haft skulle varit orsak och — — — min Gud vad menar ni? var det samtalet på Söder? — var det brevet till mig apropå... Ni vet —! Döm mig inte för strängt därvidlag — jag har haft mycket orätt det medger jag gärna — men jag har också lidit mycket — allt berodde på ett missförstånd — ser Ni nu huru långt det kan leda. Därför av barmhärtighet tala, eller skriv — blott vi få veta om och vad det är! Jag vill inte att mellan Er och oss skall finnas något som ej är förklarat. — Ni sade att vi tegat så länge, för länge — vad menade Ni? — om också Ni föraktar förklaringar så låt oss åtminstone utbyta tankar därvidlag. — Ni är vår sanna vän som vi fäst oss vid; låt ej något grumla den glädje Ni skänkt oss genom Er vänskap! Är det något, så låt oss veta det och förklara det och glömma det — liksom jag nu ber Er glömma att jag är en kvinna, vilken det ej anstår att skriva

till en man — men Ni har ju varit god mot mig som en bror — uppfatta det därför rätt! —

Er vän
Maria.

Måtte detta brev icke vara skrivet i en olycklig stund!

Måndag kväll!

Käraste vänner!

Jag skulle hälst uppskjuta med besvarandet av Friherrinnans vänliga brev, ty jag är vid det mest kolsvarta lynne och har ännu halv feber, men jag är skyldig en förklaring, då Ni åter visat prov på Ert gränslösa överseende med mig! Varför låten I mig icke helt enkelt gå, tacksamma över att få ett gott tillfälle att bli av med fridstöraren? Man måste vara så djupt olycklig som jag för att kunna tillåta sig mottaga så mycken glädje, så mycken tillgivenhet och själv endast bringa otrevnad och sorg med sig!

Jag trädde in i går afton i Ert fredliga, glada hem, blev hjärtligt mottagen, alla voro vid bästa lynne; då mulnar det så småningom; genom min motsägelseanda ger jag kanske anledning till sinnenas upphetsning — jag kände mitt ödes svarta hand vila över mig, jag såg mig försatt i min gamla roll; jag var den som förde ofriden med mig; då jag trädde in tystnade skrattet! Vad är jag då för en djävul, blev min tanke och den behärskade mig! Men Er vänlighets solsken spred sig snart över kretsen igen och när segrade icke ljuset! Allt blev så glatt och så hemtrevligt igen, — Friherrinnan föreslog då

på skämt en försoningsskål med Fröken Matilde. Jag frågade i samma tonart om de varit osams! — »Ja, och det är Ert fel,» och jag erinrades om en fras om svartsjuka som jag under ett abnormt tillstånd begagnat under konversationen på ångbåtsresan från Södertälje — då öppnades för mig avgrunder. — Det var jag som varit orsaken till de små stormarna vilka jag ansett som plikt att vara okunnig om; denna förlåt, som för mig fått bliva nerfälld för det husliga livets heligaste lyftades och mig visades perspektiv tillbaka i det förflutna som kom mig att bäva! Det var jag alltså som varit den onde anden — och så länge! Och sedan jag ställt till allt detta hånade jag Friherrinnan i ett brev, ett brev som skrevs om tre gånger innan det avskickades, som var dikterat av den högsta välvilja som var ämnat — ack! — tror Ni inte att jag också kan gråta fastän det inte syns — och jag var bitter!! mot Er!

Samtalet fortfor; jag hade emellertid god tid att tänka över vad som passerat under ett par månader och jag fann att jag i Edra ögon måste vara en usling rätt och slätt — det blev svart för mina ögon — jag kände mig som om jag skulle förinta — då kom den idén över mig att jag måste veta någon som ej förkastade mig. — Jag bad Friherrinnan att få Fröken I:s sista brev! Gustav frågar från spelbordet: »varför»? Jag bad att få slippa säga det offentligt! — Då uppstod hos mig dessa nya gamla frågor. Varför avbryter han varje samtal jag för med Friherrinnan eller Fröken Matilde och vill nödga mig att upprepa allt vad jag sagt! — Svaret hade jag då

färdigt från Friherrinnans föregående yttrande — alltså! — Vad tror Ni en person av heder hade att göra; han måste fatta ett beslut och avlägsna sig, om ock det vore att rycka hjärtat ur hans egen kropp; för alltid, fann han sig vara nog svag och icke heller ha anledning till göra; han måste öka avståndet; en vän i familjen är en orimlighet, det har visat sig förr!

Tisdag morgon.

Att jag icke drar mig undan för alltid bevisar huru gränslöst jag litar på Er, då jag vet mig vara skyldig till de lidanden Friherrinnan sade sig ha genomgått och då jag icke vet huru långt Gustavs misstankar sträcka sig, och tron I att jag icke med varje annan under detta förhållande skulle tacksamt emottagit ett erbjudet tillfälle att honnetement dra mig undan — men med Er! Jag är visst mycket skyldig i allt detta, jag tror det, fastän jag vet att jag använt rätt mycken möda på att undvika allt som kunnat ge anledningar. Har jag icke för elaka människors skull måst antaga ett särskilt ovänligt, mången gång ohövligt sätt mot Friherrinnan och med smärta sett huru Friherrinnan upptagit detta som verkligt — nej jag vet ju icke vad I han att förebrå mig, det är kanske, ja säkert mycket mer.

Låt mig vara den minste, den siste av Era umgängesvänner, jag skall anse som den största lycka och glädje att få sola mig i Ert hem någon enda liten gång, då I samlen Edra många vänner hos Er, det skall göra mig gott att se, att bli påmind om det jag ej är helt och hållet övergiven i världen!

I tycken att det är kallt och hårt detta tal! O, det glesnar i lederna, jag börjar se det där öde skäret dyka upp; det är då som människan lär få träffa sin Gud! Träffar jag honom skall jag brottas med honom, så lam jag än redan är i vänstra sidan!

Har jag sagt för mycket nu eller för litet! Det vet jag icke, det får Ödet eller Försynen avgöra!

Skullen I komma på en sådan tanke, efter läsningen av detta brev, som att jag ledsnat på Er; jag vet att Friherrinnan gärna tror sådant, då, ja då först gören I mig rätt olycklig, ty min känsla av heder förbjuder mig att genom handlingar bevisa motsatsen!

Farväl! Vår intima vänskap var en vacker majdröm, flyktig som en sådan, en illusion, liksom alla illusioner förgänglig, ty den var orimlig; men vår vänskap, den tror jag på, jag skulle vilja säga evigt om icke Gudarna skulle vredgas däröver. Låt mig glädja Er med mina framgångar, men behålla mina sorger, ty jag måste snart nog lära mig bli en man och icke längre vara ett barn; låt mig återvända till arbetet och de ensliga timmarna; blir det för mörkt och är prövningen för hård skall jag minnas och tänka på Ert ljusa hem, vilket då skall stå för mig som ett vinkande mål, ett hopp om att även jag en gång genom mycken sorg och bedrövelse kan finna ett sådant, där endast frid och goda andar skola vara gäster! Eller kommer någon gång en påminnelse från Er om att nu, just nu skulle det vara oss ett nöje att se ditt bedrövliga ansikte, då skall jag gå till Er som till en fest och värma mig vid minnet av det som varit, och vad som skall glömmas skall varda glömt så att blicken blir klar som dagens

ljus, som den vänskap vilken grundar sig på ömsesidigt obegränsat förtroende!

Jag ber Er, sätt icke mitt hjärta på några eldprov genom att bedja mig komma mycket snart till Er; detta är kanske första gången jag försöker min styrka på mig själv! Dessa trettiosex timmar ha varit och måste vara avgörande för mig!

Eder
Johan.

Tisdag middag d. 8 Februari.

Kära vår snälla vän! Inga prövotider, inga styrkeförsök i den vägen — det gillas icke. — Ni får icke beröva oss den glädjen att få rå om Er genom sådana barnsliga griller. — Vår intima vänskap är visst inte slut, tvärtom. — Ni borde veta och vet också mer än väl att (i stället för, som Ni i något sorgligt ögonblick kan föreställa Er, Ni skulle sprida otrid i vårt hem) — att Edra besök hos oss ha alltid varit en anledning till glädje och skall alltid bliva det. — Tro mig, jag fattar mycket väl att då man är olycklig och lidit länge, man slutligen tycker att det är mörkt omkring en — men tro mig också, att liksom en delad glädje så är också den sorg blott halv sorg, som delas av trofasta vänner, om man vet att man äger hjärtan som vilja hjälpa en att bära dem. Vår Herre själv har skänkt oss vänskapen i världen liksom han givit oss kärleken, och den ena behöver ej riva ut ögonen på den andra, de trivas ganska väl tillsammans och vandra hand i hand fram till det stora målet, ty så usel är vår stackars moder jorden ej ännu att hon behöver sparka ut det

ena barnet för att skydda det andra. En vän i en familj är ingen orimlighet — varför är då ej en bror, en syster, ett barn också en orimlighet? — Vi ha ju vuxit ifrån den blinde Amor — det finns en större Gud som ej sticker våra hjärtan med vassa pilar — som ej sårar — men i stället helar och sprider frid — han är inte ensidig och sviker oss ej heller om vi fatta honom rätt.

Låt oss ej få sakna Er, kom till oss i morgon, det beder ej allenast jag utan Gustav som verkligt älskar Er och båda bedja vi: lita på oss alltid som Edra sanna vänner. — Gustav har aldrig misstänkt Er på något vis, jag bedyrar Er det och vad mig beträffar har jag visst ej menat så särdeles med mitt uttryck: att Ni ledsnat på oss; ehuruväl mången gång den tanken fallit mig in, att Ni kunnat anse mig vara bra oförskämd och okvinnlig — men nu tror jag det ej mer. — Väl skulle många i Ert ställe kanske dömt mig ganska hårt — men Ni gör det ej — det vet jag.

Tack att jag fick veta att det där brevet varit omskrivet tre gånger innan det sändes av! huru kunde jag också tro att det utgått från Ert hjärta.

Kom till oss till middagen i morgon, vi önska det så innerligt; om vi ej kunna ersätta vad Ni förlorat i Edra syskon, så skall Ni ändå få se att vänners deltagande kan förmå sprida en smula ljus i ett sorgset hjärta.

Edra vänner
Maria och Gustav.

Onsdag afton 9 Febr. 76.

Kära människor! Ert brev har återgivit mig hälsa och mod, men det kom icke i mina händer förrän

på eftermiddagen, då jag gick ut ovanligt tidigt i morse! Gårdagen var ovanligt ryslig, emellertid gick den som alla andra! — Ni vill icke inlåta Er i några förklaringar, jag tackar Er därför, ty jag tror nog jag skulle förlora mest på en granskning av ord och handlingar!

Att Ni förlåtit mig vad ont jag gjort Er, det tror jag, men jag gör det icke själv så snart, även om jag känner mig ren. Ett lättsinnigt utkastat ord skall man dock böta för, även om det var betydelselöst! Låt mig alltså råda och låt det bliva som jag sagt! Ni skall kanske tacka mig en gång därför! Jag känner att så är bäst, men låt mig alltid få förbliva Er vän eller kunna tänka att det finnes i livet tvenne människor, vilkas aktning och tillgivenhet jag äger och att ännu någons tankar någon gång följa mig vänligt på avstånd!

Eder
Johan.

I morgon afton ämna vi oss till mamma ***; som hon, då jag sist träffade henne, bad att vi skulle fråga om du ej ville komma med då vi härnäst skulle besöka henne, ville jag nämna detta för dig, på samma gång vi hoppas att där få råka dig —

Maria beder om sin hälsning genom din sanne vän

Gustav.

Den 24 Febr. 1876.

Vidstående djur* upphittades i dag på »Tysk litteratur» — dödsorsaken obekant — tycks vara olycklig kärlek eller dåliga affärer.

K. B. kl. 1,15 d. 7:e Mars.

Kära vänner!

I går fick jag av en bekant, som noga känner Uppsalaförhållanden, veta, att till nationsbaler ej insläppas manliga främlingar andra än bröder och fästmän! Som varken *** eller jag kunna räkna oss till sådana måste Fröken Matilde vara god i tid göra sig underrättad om förhållandet, så att icke fruntimmer och herrar göra sig en hop besvär förgäves. Jag uttrycker mig kanske icke fullt tydligt men detta beror av att jag i går kväll underkastades en fullständig berusning som delvis påstår ännu och befinner mig vid en ovanligt glad självmordsstämning som troligen leder därhän att veckan anslås till utsvävningar och laster — jag är så förbannat ledsen! Men det var sant jag skulle ju aldrig tala om det mera! men så var det bra länge sedan jag gnällde. Om jag skulle skjuta mig innan lördagen, så framför min sista hälsning till fröken Matilde; tryck en jungfrulig kyss på hennes panna och säg att jag älskade henne i döden. Till ett järtecken skall min odödliga (?) själ (!) besöka henne i sömnen och viska om paradisets onämnbara fröjder! Bed henne till dess innesluta mig i sina förbannelser som jag så väl behöver! Om jag är nykter i kväll då jag går och lägger mig skall jag bedja till Jungfru Maria; det har jag ännu icke försökt, kanske det tar bättre! I natt skulle jag läsa i Nya testamentet, men tog av misstag det gre-

* En död fjäril, fastsatt i brevet.

kiska så att jag blev yr i huvudet och måste gå ut på taket för att få frisk luft.

Förlåt all denna smörja och behåll mig i minnet! Beder

Eder
Johan,

som egentligen skulle tala om balen!

St. d. 7 Mars 1876.

Lilla tosing! Ert brev är anlänt. — Ni måtte ha varit på rätt äkta glatt humör i förmiddags — emellertid får Ni vara snäll och taga ett av veckans nöjen hos mamma om torsdag (i övermorgon). Hon har bett endast oss och Er — jaså det var sant, det var visst vi som bjöd oss själva; — men det var så mycket bättre. — Som jag hoppas att Ni ej skjutit Er före nämnda dag, så gläder jag mig åt tanken att få träffa Er. — Om ödet skulle skänkt Er den ljusa idén att komma till oss i kväll så skulle Ni fått se på en rätt munter själ — jag är på ett gräsligt gott humör. — Kom till mamma är Ni snäll — jag längtar så mycket att få träffa Er. — Hör nu! var det där »o-comme-il-faut» sagt? Det är då för väl att inte Ni tycker om det där otäcka ordet.

Au revoir.

Er vän
Maria.

Gustav och Matilde hälsa!!!!

Kom ej för sent!

Torsdag kväll 9 Mars 76.

Jag vet ej, om vad jag nu gör är rätt eller orätt — jag vet blott, att jag i Er tror mig äga en vän till

vilken jag vågar vända mig med förtroende. — Ni är ibland så underlig — det förefaller mig som vore Ni missnöjd med mig som om jag, på något för mig obegripligt sätt, sårat Er. Har jag det? —

Det är hon, den där lilla skönheten, som ställt sig mellan oss allihop. — Undrar Ni på, om — då jag såg henne kokettera för Er, jag trodde att hon också skulle beröva mig Er vänskap. — Jag skulle vara bra orättvis mot min man om jag sade honom ej älska mig, ty det tror jag fullt och fast — (jag har haft bevis på att i stunder då han haft bekymmer har min tillgivenhet kunnat vara honom till tröst) men så har dessa småsaker kommit emellan — kanske har det blott varit avundsjuka av mig — kanske egenkärlek som sårats av att se mig tillbakasatt för det där lilla kräket.

Huru mången gång har jag ej önskat att få öppet tala med Er härom, men Ni avbryter mig alltid — varför gör Ni det? — Är jag då en sådan främling för Er att det ej anstår mig att förklara för Er saker som Ni otvivelaktigt måste se? — Huru gärna man än vill söka rosa sig själv — så vill jag ändå ej skjuta skulden ifrån mig och låta allt mörker falla på honom. Visst inte! — Jag har fullt ut lika orätt och mest orätt i att kunna vara svartsjuk på henne — för övrigt var det ju mitt fel från början, då jag ej såg någon fara i att min man kurtiserade (tror jag det heter) en liten flicka som jag måtte ha varit nog egenkär att ej anse farlig för min säkerhet. Ni har varit vänlig och hjärtligt snäll mot mig och jag har verkligen trott mig vara avhållen av Eder — då faller det henne in att reta mig med att söka besegra Er — och Er, som Ni så snällt trott till mitt bästa

låtsa visa henne bra nog artigheter. — Seså! han med — tänkte jag — nu är då allt slut, endast skönheten på jorden kan ha rättighet att vara lycklig — och vet Ni — jag tror nästan jag kunnat ge mitt liv blott för att en tid få vara skön. — Det var den där känslan av fullkomlig övergivenhet som så intog mig att jag blev elak, misstänksam och otacksam. — Då man lider blir man alltid egoist och då man är egoist blir man oftast orättvis. — Ack! låt ej mina stygga fantasier ta ifrån Er den vänskap Ni ägnat min Gustav — han är värd Er vänskap — han är och har alltid varit god mot mig och det är blott mitt fel att jag ej kunde hoppa över sådana småsaker som att han låter berusa sig av ett vackert ansikte. — Kanske har jag mången gång förefallit Er falsk emot honom — har jag det? Det vill jag inte vara — på inga villkor — men hon, flickan, har varit falsk mot mig. — Jag älskar honom av hela min själ — men jag vill också ha rättighet att hålla av Er — och den rättigheten har han skänkt mig — förenad med en innerlig tillgivenhet för Er å hans sida. Ni tar helt och hållet fel då Ni tror att han någonsin hyst någon misstro mot Er. Aldrig — det försäkrar jag Er — han skulle då ha sagt mig det eller åtminstone antytt något därom och varför skulle, om jag märkt något sådant, varför skulle jag fördölja det för Er? Då skulle jag ju vara en kokett som ej hade någon vänskap för Er, utan blott sökte dra Er till mig för att sedan — Gud vet vad — kanske spela en sådan där storartad roll av en utmärkt exemplarisk kvinna som återför de vilseförda på den rätta stråten. — Nej, jag tackar. — Tror Ni då inte på min vänskap för Er, och kan Ni inte, blott för

en gång, tro en kvinna också kunna hysa sanna och rena känslor. Det är visst sant, att det är ett uselt släkte och jag är tyvärr ej en bit bättre än de andra, men jag kan ej leka med det heligaste. — Om Ni nu tycker att jag är svår — så knip igen ögonen och inbilla Er att jag är Er syster — då skall Ni säkert ej döma mig så hårt. Och om jag nu burit mig dumt åt genom att skriva detta till Er, så straffa mig inte genom att undandraga mig Er vänskap! — Jag har ej menat något illa — tvärtom. — Hör nu! varför sade Ni härom lördags att Ni ej hade rättighet att vara min vän för det att vi kände varandra för litet och att jag var gift? Känner Ni mig då inte än? och är det ett brott att hålla av en vän för det man är gift, hälst då man sagt det tusen gånger till sin man och han gillar det? Vad jag längtar att få ett svar från Er. Jag vet egentligen ej vad jag begär för svar härpå, men det förefaller mig som om Ni hade mycket att säga mig. Varför då jag frågar Er en sak säger Ni alltid att: »inte än»? — När kommer då den stunden, då Ni kan anse mig värdig att få Ert förtroende.

Jag ber Er nu svara på detta brev till mig personligen. Det är nu ej meningen att göra några hemligheter — men i annat fall (ett gemensamt brev) skulle det föranleda frågor kanske som vore både svåra och pinsamma för mig att besvara. Förstår Ni mig? — Ack! om Ni gjorde det! —

Er vän
Maria.

God natt!

Måndag.

Käraste Vän! Jag längtar efter Er — huru ofta gör jag ej det? — Tack att jag fick tala några allvarliga ord mer Er i går utan den där sarkastiska minen som Ni ibland lägger an. Varför gör Ni det — om Ni visste huru ledsen det gör mig. — Då jag talar till Er med förtroende — då, i den stund då jag kanske mest behöver Er vänlighet — då anlägger Ni denna mask — varför? Behöver Ni förställa Er inför mig? Ni har själv i ett brev sagt att det blott är en mask — jag vill tro det, ja, jag vet det också och ändå smärtar det mig så mycket. Ovillkorligen faller jag alltid på den tanken: »Nu har jag dummat mig igen! vad tänker han om mig?» Vad jag är rädd om Er tillgivenhet, vad jag fruktar att uppväcka Ert förakt! Ack nej! Ni måste vara sann och vänlig mot mig — kan Ni ej glömma någon gång att jag är en kvinna — jag tyvärr glömmer det så ofta. Inte blev jag ond på Er i går, som Ni trodde, då Ni sade mig det där underliga — Ni vet — men förvånad och sorgsen blev jag i den stunden, att Ni ett ögonblick kunnat tänka så om mig — jag trodde då strax igen att det var mitt s ä t t mot Er som förorsakat denna misstanke. — Tror Ni jag skulle vilja nedlåta mig till att väcka min mans svartsjuka och hämnas på ett så nedrigt sätt — aldrig! — och till, utse Er till offret, Er — Ni som har varit så god mot mig — Ni som jag håller så innerligen kär! — Vet Ni då inte vad jag skulle riskera därigenom. — Jag kunde ju lyckas i min djävulska plan — jag skulle kunna kanske väcka hans svartsjuka och som folk kallar det: återföra till mig igen hans kärlek! — Å fy! tror Ni jag vill

ha en sådan kärlek. — Och sedan! vad skulle följden bliva — hans förargelse skulle då vändas mot Er och jag skulle naturligtvis i hänryckning av min återfunna så kallade lycka måsta lova honom att aldrig mer se Er! — Skulle jag kunna vara lycklig då — känner Ni mig så litet. — Jag skulle för en så nedrig känslas skull aldrig mer få se Er — Ni som är så mycket för mig. — Har Ni aldrig tänkt på det eller tror Ni att jag är en så tanklös kokett. — Jag skulle dra Er till mig för att få den glädjen att sedan stöta Er tillbaka, spela förvånad och förolämpad, då jag väl en gång fått Er i mina garn! Jag skulle snärja Er för att hos Er uppväcka dåliga lidelser — för den fröjden att se Er som en slav vid min fot och sedan spela storartad och charmant à la Thérèse!?! Aldrig! min vän, aldrig! — en sådan misstanke förtjänar jag ej av Er. Jag älskar Er med en systers innerlighet, utan koketta nycker, utan något som kunde kallas för en förbjuden kärlek. — Därför behöver jag ej heller skämmas för min tillgivenhet för Er — därför har jag sagt Er det så många, många gånger. — Det är sant att det funnits ögonblick då det skulle varit mig en glädje — en längtan att få ta Ert lilla vackra huvud mellan mina händer — se in i Edra kloka, sanna ögon och jag skulle utan tvivel tryckt en kyss på denna klara panna som jag tycker så mycket om — men den kyssen hade då varit den renaste Ni någonsin bekommit. — Det är den känsla som ligger hos smeksamma naturer som min. Om Ni vore kvinna skulle jag hålla Er lika kär, förutsatt att jag kunde akta en kvinna så högt. — Jag skulle då ha rättighet att visa Er dessa en smeksam naturs vänskapsbevis som förefalla mig så naturliga och som jag

så illa fördöljer — detta som jag så mången gång fruktat Ni skulle ta för något annat. — Ack, jag älskar ju min make så, så innerligt — av all min själ — och ständigt skall jag älska honom, men jag vill ha rättighet att få ägna Er tillgivenhet såsom jag gör det, och jag vill ej att Ni mer skall yttra Er som i lördags kväll — minns Ni det: »Jag tycker ej om att Gustav lämnar oss ensamma, tackar så mycket för förtroendet! — men» — vad tänkte Ni då? — Hättigt reste Ni Er från den plats Ni innehade bredvid mig. — Det var koketten Ni i den stunden fruktade — Ni hade läst den där boken, det var en annan Thérèse Ni såg i mig — inte sant. — Men tänk aldrig det. — Väl kan jag fela lika mycket och mer än kvinnorna i allmänhet — jag är ej en bit bättre än hela det usla släktet — men vill Ni tillägna mig en förtjänst, så tro mig vara sann, beräknad kan jag ej vara, väl mer än tillbörligt tanklös — men vara i stånd att leka med det heligaste, det kan jag ej —

Vad jag är lycklig att kunna tala så fritt med Er. Bra elak är jag likvisst, ty jag är så glad över Ert utlåtande om h e n n e. Man skall vara kvinna för att kunna fröjda sig åt något sådant. — Men — min Gud då jag såg allt vika, allt övergå till henne! — Det är mitt fel i alla fall från början. — Jag tillstädjde det; jag såg i alltsammans blott en barnslighet, en liten förtjusning som man kan ägna vem som hälst. I min egenkärlek, som tillväxt genom min mans kärlek, genom att han skämt bort mig — såg jag aldrig att denna lilla människa, som ej var annat än vacker, skulle kunna bliva farlig för min lycka. — Vad brydde jag mig om, om min man kurtiserade henne — jag var ju i alla fall hans maka och än långt

mer hans vän. — Han hade förtroende för mig — jag skrattade åt hans lilla barnsliga böjelse — och jag var säker av egenkärlek! — Men sådant straffar sig själv. Jag började snart inse att hon ändå var förmer än jag trott. — Hon nästlade sig in hos honom. — Det blev en mer allvarsam stämning. — Småsaker fäster jag mig gärna vid, det är orätt — men kan ej hjälpa det — småsaker ledde mig till den plågan jag sedan utstått. — Att jag äger min makes tillgivenhet det har jag aldrig betvivlat, men man är människa och begär även litet vänlighet. — Hon bodde förr med sina föräldrar i Stockholm — hälsade på oss ibland — det roade h o n o m, det roade mig. — Jag tänkte ingenting då. — Så flyttade hon till Mariefred. — Hon var hos oss en tid — det var då jag var i tillfälle att se huru svårt det är att bli åsidosatt för en annan — nog höll han av mig, men han var så tjusad av henne. — Kanske var det blott avundsjuka hos mig. — Hon är så vacker! —

Jag har förebrått honom många gånger; jag har burit mig åt som andra kvinnor vars elände jag föraktat. — Han har sagt mig hava orätt — kanske! Men min återkomst från Mariefred! Då jag längtade efter honom av all min själ, då, jag nästan skäms att bekänna det, jag var glad att finna en l e v a n d e förevändning för att resa hem — då jag visste väl att han skulle komma till mig dagen därpå — men än mer till henne. — Jag kunde ej stanna, jag reste. — Det må bära eller brista och det brast — — —

Väl ville han ej göra mig ont med att visa missnöje över min oförmodade återkomst — men jag kände det — och så komma hennes brev till honom, som jag fick läsa — avfattade för det ändamålet,

men där jag såg mycket mellan raderna med en stilla vänlig — gemen antydan på huru tokigt det var av mig att resa etc. — själv kom hon sedan hit. Ni trodde då i Er välmening göra mig en tjänst med att visa henne en slags artighet — tack för Er goda vilja. — Jag vet och tror att allt vad Ni gjort varit till mitt bästa — men då blev det riktigt svårt för mig. — Man fann sig road att låta mig vaggas i den tron att även Ni var hänförd av henne. — Var det om Er eller min make jag var svartsjuk — det vet jag ej — jag vet blott att allt nu tycktes mig förfärligt, denna besatta tro stärktes genom det där brevet, Ert — Ni vet. — Jag vet ej vad jag trodde — men den enda fasta punkt jag hade — där miste jag också fotfäste — jag tyckte mig falla i en avgrund så förfärlig — Ni var ju min enda glädje och också Er tillgivenhet skulle hon beröva mig. — Allt — allt vek undan. — Då hade jag blott en tanke — jag tror jag skulle offrat min själ för att bli skön — skönare än hon, ty mig tycktes att blott skönheten kunde segra! —

Det var denna grymma känsla av fullkomlig övergivenhet. — Å! Ni känner den nog, Ni som lidit så mycket. Det fanns för mig, som jag tyckte, intet att hålla mig vid — min mor? jag håller av henne, hon av mig, men aldrig skulle jag förmå säga henne något eller — hon skulle ej förstå mig. Gud? ack, jag tror på honom, jag älskar honom, men jag är så långt från honom och jag finner ej tröst i vår kristna religion huru vackert än människorna tala därom. Förstår Ni nu vad jag förlorade eller rättare trodde mig förlora i Er! —

Den där historien om julklappen, börsen, Ni kän-

ner den! — Han önskade hon skulle bjudas till oss — jag har gjort ett stort offer — jag bjöd henne — två månader kunna likvisst vara långa. — Nej nu är jag otacksam igen! Han älskar mig ju ändå fastän hans sinne är litet förvirrat av hennes skönhet. Tycker Ni inte hon är skön? det var märkvärdigt! tack! tack för det — ty vad jag är avundsjuk. — Nu föraktar Ni mig visst. Ack, gör inte det! var mitt stöd — förlåt mig — Ni kan göra mig god igen — Ni har mycken makt över mig. — Vet Ni varför jag gjorde den där besatta resan till Mariefred. Det är en lång historia: Det var för Er skull, jag fruktade Er då (nu gör jag det ej mer). — Minns Ni när vi råkade i ovänskap på Söder — minns Ni orsaken — skall jag säga den rätta? När en sjuk har något ont klagar han i det längsta för en frisk — många, många gånger om, men när denna sjuka träffar på en annan sjuk som lider av samma onda, då frossar hon i att kunna uttömma allt sitt elände på den medolycklige. — Så var det med mig. — Jag såg Er, jag hörde Er och jag kände varje ord Ni sade, ty jag hade känt, lidit och tänkt som Ni. — Oemotståndligt drogs jag till att även yppa mitt elände — det var ju så tacksamt då jag visste att Ni skulle förstå mig. — Något av detta var det Ni önskade förklaring på däruppe på Nacka — jag ville ej avlämna den i vittnens närvaro, allra minst i Farbrors, som alls ej kunde förstå mig. — Då trodde Ni jag var falsk mot min man. Ni lät mig förstå det — jag trodde Ni uppfattat det som om jag varit kär i Er. Vet Ni huru mycket en kvinna anser sig förolämpad av sådant. — Det är orätt — men vår uppfostran har blivit gjord på det viset. — Nu vet Ni det. — Men

jag går från ämnet. — Tiden gick, mina alla gräsliga tankar och ohyggliga lidanden som jag så mången gång nedlagt hos min man, som han tröstat mig för — det var nu en vällust att pina Er med dem, ty Ni var sjuk som jag. — Ah! vad jag njöt att höra Er säga: vad jag så lidit — det är också en slags gräslig njutning. — Men snart blev det ej så mer — min fantasi stegrades för mycket — jag blev rädd för Er — varför? det vet jag ej — Ni hade en trolsk makt över mig. — Jag ville bort, varthän? vart som helst! — Då skrev jag till min svägerska — jag skyllde på min hälsa — (den var också bruten, ty själ och kropp äro hos mig mycket förenade), jag bad att få inackordera Kickan och mig hos henne. — Hon hade ej plats. Vart skulle jag ta vägen? — ensam på ett ställe kunde jag ej trivas — Gustavs tanke föll på Mariefred — det är sant — där finns ju Matilde, den muntra själen — det blir roligt. Hennes glada skratt skall nog ta bort mina griller! — Jag tänkte ej på h o n o m då, så upptagen var jag av mitt eget lidande. — Emellertid kom jag dit — min ankomst var obehaglig — modern, hennes, tog mot mig — en stel otäck människa. — Morgonen därpå träffade jag flickan, men hon kunde ej förströ mig — jag grät hela tiden jag var i den otäcka staden — jag trodde finna där min bot och fann — tvärtom. — Huru gärna ville jag ej hem — jag längtade till honom — jag ville hem! — de älskliga kräken, som jag avskyr, blevo en kär förevändning.

Resten känner Ni! —

Nu kan Ni visst ha rättighet att tycka det ej anstå mig att vara svartsjuk på henne eftersom jag tillåter mig att hålla Er så kär. Men det är allt en

stor skillnad — Ni har aldrig sökt dra mig från min man — tvärtom Ni har älskat honom som han älskat Er, ty han håller mycket av Er; jag har ej, mig veterligt, sårat honom för Er skull och framför allt har den tillgivenhet jag hyser för Er ej ett enda grand förminskat den kärlek jag är skyldig och av allt hjärta skänker min make. Han vet huru innerligt jag håller av Er, han har aldrig sårats därav och kan det heller inte, ty min tillgivenhet är ren. Fatta det nu för all del ej som om jag menade att hon (flickan) vore fallen. — Därigenom skulle jag endast ljuga på henne på ett nedrigt sätt, men jag skulle även rubricera min man som en skurk — och han är en karl av mycken heder. — Henne dömer jag ej.

Ack, nu har jag pratat så mycket. — Jag tror visst ej någonsin att Ni får läsa detta — det är ej heller skrivet därför — men jag tyckte att jag hade Er här, att jag fick tala med Er, såsom ibland, i dessa ögonblick, då jag är så lycklig — då Ni visar mig förtroende och vänskap. — Kanske kan det komma något tillfälle då Ni kan behöva läsa detta — jag vet ej! — Lika gott — det har glatt mig att vända mitt tal till Er. — Jag behövde tala. — Jag kunde ej tala till ingen. — Vad var då naturligare än att jag vände mig till Er som jag tror, som jag vet och hoppas håller mig kär. — O! vet Ni, ett har jag ändå framom henne. Då min stackars Gustav har bekymmer och sorger — då kan jag vara honom till tröst ändå — till dess att hon kommer — då glömmer han bekymren. — Men jag är ju ändå rikare än hon — jag har ju Er — Er som hon ändå ej lyckats ta ifrån mig — Er som jag alltid, icke sant, skall få anse som min vän! —

Väl kommer det en dag då en annan skall segra över mig i Ert hjärta — då Ni sluter en älskad maka till Ert bröst, då Ni kanske glömmer henne vars största fröjd är att få vara Er syster — men blir Ni lycklig så skall jag fröjdas med Er — blott hon ej nekar mig att hålla av Er. — Det skall hon utan tvivel, ty nästan alla kvinnor äro lika, alla äro vi själviska. — Ack nej! Ni måste hålla av mig ändå. — Varför vore det större brott mot Er hustru än jag visavi min man. — Är det då en synd? Nej! nej! nej! — Det kan jag icke tro. Döm mig ej för hårt. — Jag är en usling det vet jag. — Men drag ej Er vänskap från mig, låt mig få behålla den.

Jag har en slags yrselfeber nu. Ibland kokar det så underligt i min hjärna — det är ej rätt klart därinne — vad jag fruktar att bli tokig — få se om det ej blir min lott ändå. — Nej! jag skall söka samla mitt förstånd — det där kalla — egoismen — det är ju det som människorna kalla förstånd. — Tänk huru många vänner jag har haft. — Min mor att börja med — vi voro intima — Constance — min make. Men alla tröttna på mig! Det är förunderligt och jag ensam står kvar med min kärlek till dem — jag måtte vara svår ändå eftersom jag ej förstår att bibehålla dem — (för att nu ej tala om mindre intima väninnor) skall också Ni tröttna?!

Tisdag. Jag är på ett så märkvärdigt gott humör i dag. — Att Ni inte kan fatta den ljusa idén att komma hit! Ni skulle få se vad jag vore snäll! — så snäll, så snäll. — Ni brukar säga att Ni är bortskämd, men snarare börjar jag frukta att det blir jag som blir Ert bortskämda barn — Jesus, vad litet lycka ändå kan göra en människa vriden.

— Elak är jag ändå i själ och botten, ty nog måste jag erkänna att jag hyser en viss skadeglädje att hon ej kunnat nästla sig in i Er förtjusning också. — Sådana äro kvinnorna — det är inte värt att Ni nu anser mig för ett alltför rysligt odjur och en oädel varelse, ty hela släktet är sådant och varendaste en, om Ni också sökte med ljus och lykta, har inom sig något som kallas för skadeglädje. Fy katten! vad jag föraktar oss allihop. — Men ser Ni, då man just ej är van att vara omtyckt — och man sedan ser en annan som alltid är det, då kan man inte låta bli att fröjdas åt att det kan finnas en hederlig karl som kan stå emot tjuserskan.

Det här är inte mer ett brev, det blir visst min dagbok, där jag skall skriva ned allt vad jag känner, allt vad jag tänker — riktigt rätt och slätt som det kommer mig för — för tillfället. Men jag måste naturligtvis ändå adressera mig till Er eftersom — — — eftersom jag ej kan skriva till ingen. — Det skulle vara så dött och ointressant. — Inte behöver Ni för den skull besvära Er att läsa igenom hela eländet — så stora pretentioner har jag ej — men prata måste jag. — Jag är glad i dag och då skall jag också låta min glädje flöda över och när jag är ledsen, så skall jag »gnälla» — som det heter i Ert språk. — Det har Ni allt rätt i att det är en lisa om man är ledsen att få klottra ned hela skräpet. — Men skall man börja ta en bestämd form och sätta sina innersta tankar i verksamhet och styra dem så att en hel publik skall läsa dem — nej jag tackar! — Nog kan jag skriva till Er — (jag har ändå bra mycket förtroende för Er, vad berättigar mig därtill?) men att låta vem som helst blicka in i mitt allra innersta!

Å! Gud bevare mig väl — då finge de allt se något rätt snyggt. —

Kvällen. Jesus! Jesus! Jesus! —

Huru illa det är beställt med mitt förstånd i kväll. — Det är så svårt, så svårt när den där febern ansätter en stackare — Ni känner ju det, Ni — som också har de där rysligheterna att dras med — se så, nu tar det ett tag igen — det går runt ikring! — Vad är det här för dumheter — jag tror jag måste ta sundhetssalt — det påstås ju hjälpa för allting.

Käraste, käraste vän — om jag hade Er här ändå. — Så jag längtar efter Er — det är förfärligt! — Var det brevet jag skrev till Er i dag opassande? Skall Ni döma mig hårt. — Jag som vill bli så vänligt dömd av Er. Himmelens Gud, nu kommer det igen. — Jag skulle vilja kyssa Er rena panna nu i denna stund — är det syndigt? — är det förmer än jag trott. — Svara! svara! du osynliga till vilken jag ställer min fråga — lugna mig, säg mig! vad? — Det var bara galenskapen — nu är det bättre. —

Jag är så trött. — O! vad jag är trött. — Om jag finge sova nu! Ibland tar mig en längtan att dö — om blott det vore slut med det — men huru svårt är det ej att tänka sig att det skall fortsätta alltjämt. — Jag, detta oting, denna varelse som jag så gärna ville undfly — den skall då förfölja mig alltid, utan slut — kan jag ej slippa denna förhatliga skugga. Vad jag föraktar denna människa som bär mitt eget namn — denna vedervärdiga Maria som jag ej undrar på att alla ledsna vid — som jag hatar och ändå är så egenkär på. — — — Gud — dessa ögon — varför ha de en sådan tjuskraft! varför? För att

pina mig än mer. Har jag då ej pinats nog — mer än nog. — Må Han som kan skänka människan kraft — må Han styrka mig! —

Fredag. Gud! vad jag är vriden. — Jag har läst igenom detta skräpet nu. — Vad skulle Ni tänka om mig, om Ni finge läsa detta? Jag skulle ha riktigt lust att låta Er göra det blott för att pröva på. — Tror Ni jag minns vad som står i det brev jag gav Er i dag? — Det var visst något detsamma som all denna radda ehuru i sammandrag. Jag har visst sagt Er detsamma också på förmiddagen, då vi gingo alla de där besynnerliga gatorna. Samma tema med dåliga variationer! och Ni vill att jag skall slå mig på att skriva! Gud bevare. — Medan en tanke pågår i min hjärna, så tar den upp all plats och det finnes ej rum för annat — och så kan jag ej reda det — det är ett sådant virrvarr. — — — Annars är jag på så märkvärdigt gott humör i dag — det är visst en inbillning, men jag tycker det är Ni som gjort mig glad — Ni har talat så vänligt och öppet till mig — vad det gjort mig gott. Ack! vad Ni är snäll och söt mot mig, vad jag håller av Er — om Ni visste så tacksam jag är. Skall det komma en dag då Ni skrattar åt mig — tro? nej — det är inte möjligt! — Ack, tro ej att jag övergivit att älska min make — jag har ju blivit hans hustru av fritt val — av innerlig kärlek och jag älskar honom ännu lika, lika mycket. — Men är det syndigt att jag har Er kär? — Det förefaller mig ibland som om Ni tyckte så — jag vill inte tro det och om jag trodde det — skulle min plikt då tvinga mig att skiljas från Er? — Det kan jag inte, det har jag inte kraft till — lika litet som jag kunde tänka att

skiljas från honom eller mitt barn. Ack nu går det omkring i huvudet igen — — — Om jag blott hade mod, så skulle jag gå till doktorn. — Jag är sjuk — mycket sjuk ibland och plågas så — men jag är rädd för doktorn. — Söker jag hans hjälp en gång så måste jag underkasta mig allt han fordrar — Gud vet vad — kanske mycket svårt. — Men även är det svårt att pinas av plågorna — Jesus! Nej, nu tror jag jag blir på dåligt humör igen — och nyss var det så bra. Så ombytlig är jag! —

Lördag kväll i Mars 1876. Det är löjligt alltihop. — Han är kär i henne över öronen och säger mig det. — Det har gått så långt att jag ej mer bryr mig om det. Nu *tror* jag ej mer på hans prat om hans tillgivenhet och stora kärlek till mig, ty i så fall kunde han ej vara så blind ändå. — Det generar mig icke — jag är allt för lycklig att tänka på det nu (Gud må väl ej straffa mig genom att fråntaga mig också Er — vänskap). — Tänk så löjligt! Han kommer upp sedan han följt Er, tar mina händer, skådar in i ögonen, antar en egen min och säger: »Gillan bliv ej ond på mig men» — det gick en susning genom mitt huvud, jag bävade till — naturligtvis väntade jag en förebråelse, jag hade ju ont samvete att ha burit mig mer än skamlöst oförsiktigt åt i kväll — ty om ej min mun bekänt ha dock säkert mina ögon skvallrat för mycket — min fantasi såg en förebrående blick — jag fruktade att tvingas till en osanning — då reducerar det sig till: »låt mig gå in till Matilde i kväll — jag är så rysligt kär!» Vad sägs? skall jag inte skratta — med skäl. Att neka till att det förargat mig, det kan jag ej — min första tanke var förtret, den andra löje och den tredje belåtenhet att

det ej varit något som kunnat ge anledning att skilja mig från Er — ty det fruktar jag mest av allt för närvarande — Ni är ju min bästa vän och den som verkligen, tror jag, håller mig mest kär — ty min stackars Gustav är nu så bortkollrad av henne att han varken hör eller ser annat och han må bedyra mig aldrig så att jag innehar främsta platsen i hans kärlek, så må det vara mig ursäktat om jag ändå betvivlar det — Jesus! jag går här som en dumbom och har samvetskval för att jag tycker så mycket om Er — det där är Edra dumma hederlighetsidéer. Jag går här som en narr och ser på deras kurtis och bävar i mitt hjärta över det förtroende jag visat Er — det är ridikylt — jag har ej något att skämmas över — jag behöver ej ta honom i försvar inför Er, Ni ser nog eländet ändå och allra minst behöver jag grubbla mig sjuk över — ja — han vågar ju öppet säga mig att han är kär i henne, det är sant att det är en sinnlig, en låg kärlek och att jag älskar Er med innerlighet men utan sinnlighet och sätter man dessa båda på vågskål så tror jag dock min synd därvidlag blir lättare. — Må han gå på — jag behöver en vän — jag har ju Er, mina känslor som människa och kvinna äro ej så starkt utpräglade, såvida man ej antager som sinnlighet att det gör mig en glädje att trycka Er hand och att det ibland överväldigar mig en längtan att få kyssa Er eller en salig fröjd att få vistas i Er närhet! Kanske är det orätt — det första kan jag tack vare stolthet behärska — men tanken att ej mer få råka Er gör mig förtvivlad. — Aldrig skall jag ändå glömma min plikt som maka och huru det må bli, skall jag aldrig övergiva honom, och fastän jag till min sorg måste erkänna att Ni

fått en otillbörligt stor plats i mitt hjärta så skall han ändå alltid sitta kvar där han fanns förut orubbad. — Det är det befängda i saken — jag älskar Er båda — att skiljas från den ene eller den andre kan jag icke — om någon av Eder skulle dö så skulle jag sörja mig galen. — Det är nu så en gång — huru befängt än människorna må finna det — någon närmare förklaring kan jag ej göra därpå — må vår Herre stödja mig. O, att jag kunde få tröst i bönen. —

13:de. Således har Ni nu fått blicka in i detta olycksaliga hjärta som stretat och kämpat så mycket och ändå ej kunde tiga. Jag har då icke Ert förakt? — inte? — är det möjligt — Ni — Ni som jag finner så stor — så över mig — Ni skulle kunna — min Gud, vågar jag använda ett sådant ord — jag skulle kunna vara älskad av Er. — Där ha vi det ordet som Ni ej ville, ej tordes eller ej kunde uttala — vilket var det? — Och, fastän Ni ej sagt det, känner jag det ändå — jag är brottslig — min Gud — ty jag älskar Er — och ändå har jag ej glömt honom, skall det ej heller någonsin —

Den 14:de. Jag måtte ändå vara åtskilligt dum. I två och en halv timme i rad har jag hållit på att spela och är så rysligt trött, men ändå vill det ej gå så bra som jag skulle vilja ha det. — Det är brist på övning och jämt arbete i ungdomen. — Mera måste jag ändå öva i afton, ty jag vill ej stå med skam inför Er syster. — Er syster — tänk så glad jag är att få henne hit till mig — hon får inte tänka illa om mig, skulle det ock blott inskränka sig till att jag spelar illa. — O! vad jag skulle vilja äga alla världens talanger för att kunna förefalla Er något

förmer än kvinnorna i allmänhet. Huru har Ni kunnat fästa Er vid mig — det fattar jag inte — och så länge? Vet Ni, det är säkert orätt, men jag är så glad däråt — det är ej blott min kvinnliga stolthet som blivit smickrad — det kunde den bli av vilken mans kärlek som hälst, ty jag har blivit så van att vara så litet omtyckt. — Jag älskar Er! det är dumt att säga det — det är orätt — men ändå! — Att jag vågar tala så — ser Ni vilket gränslöst förtroende jag har för Er. Och nu har Ni fått löfte på att läsa detta — Gustav ser melankolisk ut i dag — anar han? — eller lider han av samma för henne? Vilketdera? han säger intet — vad skall jag tro. — Så otacksam jag är — vad han har varit god mot mig och jag — jag älskar honom, men jag älskar Er. — Det är så besynnerligt! Älskade! det ordet tillhör honom ej mer ensam — det tillhör ej heller blott Er. — Var ej rädd för mig, jag skall vara stark och Er värdig — alltid! — Vad jag är lugn nu — vad jag känner mig lycklig — min kärlek måtte inte vara brottslig — då skulle jag ju ha samvetskval — eller är jag så förhärdad? Vad Ni är stor emot mig. — Tänk att jag skulle säga Er »det»! Huru nedrigt! att inte Ni föraktar mig. —

»Vi ska ej ta det sentimentalt» sade Ni i dag — nåväl jag är alls icke det — blott förvånad över mig, över Er, över allt. —

Gustav öppnade sina armar för mig just nu — jag skyndade dit — varför har han inte skyddat mig då när det behövdes. Det var som ett brott tyckte jag, då jag kysste honom — det var ändå inte falskt, det var av innerligt gott hjärta. — Så galen jag är! — Han ville ej skydda mig — må Ni nu göra

det själv — jag lägger mitt liv, min frid, min salighet i Edra händer. —

Är jag nu ridikyl? — Jag är allt ett gement oting ändå — tycker Ni inte det? skall jag bota Er? se på mig då opartiskt — vad Ni skall finna många fel. — Nej, nej, gör inte det, jag har ej mod att försaka vad jag så länge eftertraktat utan att själv veta det. Rollerna äro bytta! Det borde skrivas en roman om detta — om jag hade mod att riva i det så skulle jag göra det — men en roman skall ha slut, annars blir inte publiken nöjd. — De veta ej att de bästa, de sannaste romanerna sakna slut. Jo, döden naturligtvis — när man ej kan lösa knuten så dör hjältinnan. Men jag vill inte dö — och Ni måste leva och han måste leva — vår roman får ej ha slut, det vore farligt — den måste dö sakta som den uppstått. — Tänk när Ni en dag säger mig att Ni älskar en annan — för Ni är nog hederlig karl att säga mig det, då jag kunde säga Er... och Ert bröllop står — jag skall vara med på det — Ni bjuder mig väl? — och vi umgås — och glömmer — intet har funnits — intet! — så går det ju till i stora världen. —

Det är inte bitterhet — det är världskännedom, en gammal kvinnas erfarenhet. — Men huru blev det nu med funderingarna på romanen, hjältinnan — skall hon dö? eller skall hjälten gifta sig? eller ska alla dö? eller ska de skingras och slutet bli moraliskt och vackert? Vad det är löjligt — och — ändå — jag kan ej försaka Er närhet — aldrig mer skall jag tala om skräpet blott jag får se Er. — Fall aldrig på sådana befängda idéer som Ni talade om i dag — skjuta Er? Ni har dock en slags plikter emot

mig med — Ni skall skydda mig — men såra mig inte! — Det blir mycket bättre nu efter detta. — Ni skall få se det — vi ha ju tusende saker att tala om och kan således träffas och trivas gott tillsammans som goda bröder. — Kännes det litet tokigt i huvudet ibland — så ha vi båda nog heder att hjälpas åt. — Å ja! det är mycket bättre nu! —

Den 16 Mars 76. Tack käraste för det jag fick av Er i går! Många, många gånger har jag läst om det och för varje gång har mera frid spritt sig i mitt olyckliga hjärta. — Varför säger jag olyckliga? — nej — jag är ej olycklig, tvärtom det är en sällhet högre än all annan. — Det gives således ändå på jorden en kärlek som står över all annan — så fri från sinnliga intryck, så helig och ren. — O! min skönaste, min ljuvaste dröm! har den så blivit verklighet. — Vad är då jag eländiga att Gud skänker mig en sådan lycka!? — Jag ovärdiga som trott, som hoppats och som sedan tvivlat på allt — allt. — Att jag kunde klaga i går! huru otacksamt. — Vad gör det honom om jag älskar Er så som Ni mig? — intet! det är ingen synd, kan aldrig bliva det. Låt oss kalla det vänskap om Ni vill — jag föredrar att tänka mig det som kärlek för att en gång njuta av tanken att detta så heliga ord en gång får förbliva obefläckat. — Denna kärlek utan mål — denna innerliga själarnas förening — den är en fläkt från himlen — den är den känsla man vill skänka sin Gud. — O! jag tror på honom (Gud) nu — efter han sänt mig Er — Ni min profet, min Messias. — Var det synd mot religionen det där? Jag vet ej, jag känner mig så god i dag, jag ville väl åt alla — varför skulle jag då störa min makes

lugn med en så kallad bekännelse som blott skulle såra honom.

Tack, tack än en gång och tusen gånger för dessa ord — de hava helat min sårade själ, de hava återskänkt mig mer än frid, än lycka — de hava återskänkt mig tron — tron på det sanna. — Så ville jag ha det också förr, då — — — men den vanhelgades denna kärlek — den blev mänsklig och slutade med äktenskap; den drogs till jorden — dock trodde jag ännu i det längsta — men fy! — vad detta jordiska livet är uselt.

Om jag tillhörde mig själv — om jag hade att foga över mitt öde, så tror jag dock ej jag vill bli Er maka — jag skulle frukta att besudla denna heliga eld, att dra ned det himmelska. — Tror Ni ännu att jag varit kokett mot Er? Förstår Ni nu varför Ni varit den enda karl för vilken jag ej kunnat kokettera? (annars kan jag konsten ganska bra). Eller tror Ni att jag hycklar med Er nu?! Gör ej det. — Tror Ni att om min kärlek varit sinnlig jag skulle sagt Er det? O! jag har framlockat denna bekännelse av Er, ty jag behövde höra mig vara älskad så! — just så hade jag väntat det av Er.

Om jag hade Er här nu, så skulle jag kyssa Ert vackra huvud — med samma känsla som den troende kysser Kristusbilden och liksom han skulle jag glömma allt lågt, allt dåligt — min själ skulle flykta hän till de regioner den varit så länge skild ifrån. — Ack, Ni mitt ideal, jag har då funnit Er — Er som jag sökt i så många och i honom. Rår jag för att Ni blivit förmer? — rår jag för att Ni är renare än allt och alla jag hittills funnit. — Om Ni var mig kär förut, så är Ni det nu ändå mer efter

dessa kära, kära rader. — Tack! — Vanhelgar jag vår rena kärlek, då jag trycker Er hand, då jag ser in i Edra ögon? O! jag kan ej låta bli — det är det enda uttryck av den salighet jag känner i mitt beklämda hjärta — förlåt mig, förlåt mig om jag gör orätt — men säg mig varför knäpper man sina händer samman då man ber till Gud — varför vänder man sina ögon hälst mot det höga blå? — man tror sig i rymden skåda Guds anlete, man fattar honom mellan sina händer — man trycker honom till sitt bröst. — O! vi människor äro ändå kroppsliga — vi behöva fatta tag i Gud för att hålla honom kvar. — Döm mig då ej om jag ibland förefaller Er underlig — jag är ej sinnlig — allra minst för Er. — Tack älskade! tack för min sällhet! Jag kan ej fatta att det är ett brott — nej — jag kan det ej! —

V.

I ljusan låga.

Strax efter 13:de Mars 76.

Förlåt!!!!!!

Söndag morgon!

Jag vill, jag vill vara galen!

Nu har jag talat om allt! Vem för? För våren, för solen, för ekarna, för sälgblommorna, för blåsipporna, och klockorna sjöngo det och lärkan sade: »gör det!» Vad har jag talat om? — Jag älskar Er!!! Och jag går fram på gatorna så stolt som en kung och jag ser medlidsamt på pöbeln — varför fallen I icke på Edra smutsiga ansikten för mig! Veten I icke att hon älskar mig? Vem? — Prinsessan, min prinsessa, den skönaste kvinna i Sverige, hon som har de blåaste ögonen, de minsta fötterna, det gullgulaste håret, den vackraste pannan, de finaste händerna — I ären icke värdiga att höra det!!! Hon med det ädlaste hjärtat, det stoltaste sinnet, de noblaste känslorna, de vackraste tankarna! Min, min älskade — och hon älskar mig usling. — Om hon icke snart övergiver mig blir jag högfärdsgalen!

Tack för i går! Var jag icke ståtlig! Jag gör framsteg — jag är bestämt född till kvinna! Älskade förlåt mig! O, vad jag hatar, avskyr, föraktar min vän Gustav! Hur djupt har han icke förolämpat mig. — Han vågar undandraga min älskarinna sin beundran! Han ser icke henne för en sköka! O min Gud! Hon som älskar mig, är honom så överlägsen. Han som med lagens och religionens hjälp och föräldrarnas samtycke förförde henne och plundrade hennes skönhet och ungdom och fägring och sedan kastade bort henne som en vissen blomma, han vågar neka mig att upptaga vad han kastat bort! Gud i himmelen jag blir galen! Ni har sagt allt och han resten! I Jesu namn — skall jag falla på knä och dyrka Er! Ni öppnar Ert h e m till infamier — Ni låter honom elda upp sig vid hennes sida för att sedan släcka sin låga i Era armar tänkande på henne! Ni nedlåter Er att dela med henne! Jag blir galen! Och Er man tillåter sig att förolämpa Er med att bedja om lov — under samma tak, där Ert oskyldiga lilla barn! Min Gud det är för mycket! Säg icke att Ni icke sagt något! Han har sagt mer! Vad skall han med den aborterande arabiska örten Azafran!!!! Hur kan Ni vistas i dessa rum — är icke det vedervärdigt — Ni går ju i smutsen, Ni drottningen med den solljusa pannan, som jag älskar så högt, som jag lidit så gruvligt för — Ni blir dålig — Era vingar mista sin kraft, Ni skall sjunka om Ni icke höjer Er!!!! Heder! Vad är heder? Ett ord! Nej, det är något, nu vet jag — det är något som karlarna uppfunnit för att kunna kasta från sig kvinnor som blivit efterhängsna och som de ledsna på! Nej heder är något — ja gubevars men är då icke kärlek något också, är

det icke mer, är icke kärleken mer än hedern, mest av allt, jo! min hjärtans allra käraste. — O, när skall jag få säga Er detta! när skall jag få kasta av järnmasken — en timme blott och visa Er och säga Er med skälvande läppar och ljungande blickar att jag älskar dig! Jag måste det, annars dör jag — jag måste få falla på mina knän, lägga mitt huvud i Ert sköte och kyssa Era händer tusen millioner gånger jag måste säga att jag älskar Er så att Ni tror det och blir lycklig, Ni tror mig icke — — — O jag älskar ju Er själ — har jag icke gjort det! Ett år! Var då icke rädd för mig, käraste! Men jag älskar Er skönhet också, jag måste hålla Er hand, jag måste se i Era ögon, jag måste kyssa Er panna annars tycker jag att jag vill dö!! Tror Ni att min kärlek är sinnlig därför — o nej — ha icke våra själar älskat varandra så länge — så länge utan att de ledsnat på eller övergivit varandra — varför fruktar Ni då! Vi ha ju fått våra arma sinnen och vår kropp för att ge uttryck åt våra känslor — hur skulle jag kunna älska Er om jag icke sett Era trofasta, vackra ögon, hört Er milda, hjärtegoda röst. O, jag skulle emellanåt vilja vara ett åskmoln och omfamna Er och tillintetgöra Er — jag skulle vilja vara solen och uppsuga Er som dagg. — Vi måste träffas en »klingande sekund som icke köps för dyrt med år av tystnad». Ni litar ju på min styrka — heder talar jag numera icke om, ty det är för mig en hederssak att skydda Er, att älska Er, att uppehålla Er, om jag stackars liten kan så att Ni icke förlorar all aktning för Er själv! O, vad jag älskar Er! Och han vågar tycka att den andra är vackrare — låt honom draga i frid med henne. — O, jag älskar Er så att hela

min tillvaro är skakad i sina grundvalar! Jag skall begå brott för Er skull! Jag skall göra det nu med detsamma! Så här! Hör!!!

Tror Ni att Ni kan återvinna Er mans så kallade kärlek. — Nej — han tycker ej att Ni är vacker längre och Ni som är så skön — vad jag tackar det odjuret som låter mig rå om Er, vad jag älskar frillan som håller i honom medan jag kysser Er! — Hans vänskap har Ni, den har jag också och som min vän är han den ädlaste, den godaste, den noblaste jag haft och jag älskar honom! Men som Er make, som min älskades elake tyrann hatar jag honom. — Nu blir jag kollrig!

Tänker Ni fortfarande upplåta Ert hem till sådana lågheter — blygs Ni icke — varför skulle Ni blygts mer om Ni som älskar mig bett att få gå ut till min bädd, då jag låg där, och kyssa mina ögon till rena drömmar — Er kammare var mig ett tempel, en helgedom med sina mysterier som endast tillhörde Er! Den är skändad — hatar Ni icke detta rum — o, när jag såg ditin i går kväll — det kom en skälvning över mig. — Om Ni låter detta fortfara är Ni icke bättre än *hon* och jag kan icke akta Er — Detta att Ni känner huru smutsen stiger Er över axlarna, detta kan Ni lida — har Ni då icke nog aktning för den Guds avbild som finns i Er person. — Jag blir galen då jag tänker därpå! Ni i fängelse hundsvoterad, malträterad, Era fina känslor sårade av råa naturer som icke äro värdiga att kyssa Er fot, Ni låter Er ställas under förmyndare av idioter — Ni *som äger snillet!* — Ni gör det och ser Ni *därför* söker man inbilla Er att Ni är dum, enfaldig, ty man fruktar Er. — Ve världen och kar-

larna och kvinnorna om Ni reste Er hjässa och tog gisseln om hand — res dig unga lejoninna, skaka din guldgula man och skicka ljungeldar ur dina härliga ögon så att fånarna darra, slit dig lös ur detta avskyvärda menageri — ut i skogarna, i friska, fria naturen där ett hjärta, ett huvud och en famn väntar dig och en kärlek som aldrig kan dö liksom den förra. — Vet Ni varför den dog! Ni fortsatte att växa, att utveckla Er. — Han stod stilla — nu är Ni före honom och han blir evigt efter. — Vår kärlek kan ej dö — ty vi växa båda, vi ha båda fått vingar, vi kunna aldrig ledsna vid varandra, ty vi äro varje dag nya — vi ha vårt mål utom kärleken, ser Ni därför är faran ingen — ty om kärleken skulle domna så ha vi snillets eld att värma upp den vid! O, vilken — nej den är icke djävulsk den tanken, ty Gud har givit mig den! Vill Ni att jag skall visa världen ett exempel på ett äktenskapsbrott som icke är det. Ni hatar Ert hem, det stinker av smuts, vräk hela skulden på Er man, han skall tacka Er, ty han får henne och jag vet att den sinnliga kärleken är starkare eller lika stark som den rena. — Kom ihåg att det vore feghet att icke våga erkänna att vi älska varandra — lumpenhet — är icke vår kärlek så stor! O, jag vill att hela världen skall veta att jag älskar Er, ty Ni har fått gudagnistan, jag är stolt att världen skall veta det! Vågar du icke bleka, skrämda lilla förtryckta varelse se då på mig när den heliga vreden griper mig, tror du icke jag äger kraft att slå ner dem alla, alla — stöd dig vid mig, lägg ditt huvud vid min axel och jag skall lägga ner en värld — men utan dig lilla svaga älskade kräk faller jag — o, jag är en jätte när jag tror — jag har skyddat en kvinna

förr mot hennes egen man — jag blygdes icke säga honom: Min herre jag älskar Er hustru, Ni har vräkt bort henne, jag tog upp henne, nu är hon min!!! I Herrans namn nu talar jag med heligt allvar — är Er mans rykte mer än min framtid — vad har Ni honom att tacka för annat än den vänskap han visat Er — skall aldrig Ert krav på livet gå i fullbordan — skall Ni icke få fylla Er bestämmelse — skall Ni unkna i dålig sängkammarluft — icke är ni född till barnaföderska eller piga eller sängkamrat åt en manlig vän — ryck upp Er ur Ert förnedringstillstånd eller jag tror icke på Er — varför skola vi, vi kungen och drottningen i andens eviga osinnliga värld, ge efter för deras små lumpna fordringar. — Fy fan vad jag föraktar Er ibland — älskade, förlåt, förlåt, förlåt, tusen, tusen gånger — då jag ser Er krypa för dessa kräk — låter Er under släktskapens föraktliga mantel smekas och moraliseras ömsevis av lättfärdiga gubbar som sluka Er med brånande ögon. — Skall världen ramla därför att Svea garde får en fläck på sig därigenom att en officer behandlar sin fru infamt. — Skall Ni sitta till bords med en officers frilla; skall Ni vara kopplerska åt Er man — Gud i himmelen kan Ni förlåta detta för min stora kärleks skull. — Ja, Ni måste förlåta allt! —

Säg så här: — »Jag hatar detta hem — du har smutsat det — du har förkastat min kärlek — jag kan icke leva utan kärlek — jag har varnat dig — du har icke velat — nu älskar jag en annan! Farväl — låt oss icke vara fiender, ty då hämnas jag och han!» Ni kan, Ni måste lämna uselheten och förnedringen utan att därför behöva bli min maka, min älskarinna om Ni ej vill —

Mina gummor ha två rum på andra sidan om min tambur; de vilja ha ett fruntimmer som de kunna pyssla om! Är Ni icke myndig — jag skall ligga som en trogen hund utanför Era dörrar och ve den som kommer! Ni skall arbeta, jag kan skaffa Er och oss arbete — Ni skall bli stor — Ni skall ryta om man, d. v. s. samhället, dömer Er, det gör icke vårt civiliserade samhälle för övrigt och Ni har mig. — Ve den som kröker ett hår på Ert huvud eller Ert rykte. — Varför slår Ni ner ögonen för Er man — han som icke är värd att vara i samma rum som Ni — jo, det är han — han är ädel och god. — Men vi ha en uppgift som är större än att älska — läs ut Elle et Lui — gör det — jag är Lui — men Ni är bättre än Elle och Ni kan styra mig — o, vad jag älskar Er, är lycklig och stolt — Ni måste se mig ensam — var Ni vill — hos mig om torsdag, en halv timme blott — jag måste visa Er en gång hur jag älskar Er och Ni vet ej hur jag ser ut då — då måste jag vara älskvärd och se god och vacker (?) ut, någon har sagt mig det, och för Er vill jag vara så vacker men framför allt se god ut, se ut som jag älskade Er, det vågar jag aldrig hemma hos Er... Vågar du ej lilla älskade prinsessa som skulle, som var född att sitta på tronen i snillets värld, äro också dina känslor så små, är din kärlek icke så stor att den ger dig mod. — Du ber om lov att på ljusa dagen få träffa mig — o, jag vet ingen plats som passar Er bättre än de praktfulla salarna i Konstens helgedom — säga de Er icke alla dessa konstverken huru mycket den får lida och våga som vill vara mer än pöbeln — — — O, jag har suttit i slottsfönstret och sett Er komma om hörnet vid Fredsgatan — jag

skulle se Er vackra solstrålande panna på tusen mil: då, vet Ni, sken det över torget, i luften och jag trodde att solen kom fram — men dagen var mulen — och jag viftade med min näsduk! Ni såg det ej — ack vad jag led; vad jag lidit! Glöm ej att numera blir jag ingenting utom vid Er sida — varför beundrar Ni Er man — beundra mig — älska mig — om det blir Er outhärdligt, fly till mig — mitt rum skall bli Ert hem jag skall bo någon annanstädes — Ni skall se på mina böcker som jag föraktar men som gjort min framtid, Ni skall sitta i min stol som jag köpte åt Gustav för att han skulle sitta bekvämt då han talade om Er — Ni skall vattna mina blommor — ack vad de skola bli vackra och glada då Ni ser på dem med Era vänliga ögon, Era vackra, farliga, förtjusande ögon! Jag dödar mig om jag ej ostört får sitta vid Er sida och säga Er: jag älskar dig, min salighet! Ni sade att Ni lade Er frid, Ert liv, Er salighet i mina händer — gör det och Ni gör Guds vilja!!! Ni behöver ju ej frukta mig — jag hatar Ert hem, Ert lilla hem där jag förr endast såg goda andar, det är orenat, oskärat, jag trivs där icke, där är pest i luften. —

Kom ihåg att detta är mitt fulla allvar, mitt manliga; kom ihåg att jag blir en usling om Ni överger mig — skall Ni för pliktens skull — min Gud vilken plikt! — framsläpa ett uselt liv! Kom ihåg att jag tvingar Er att komma till mig, att fly till mig — jag skall icke gå till Er på några dar — om Ni då icke kan leva utan mig så kommer Ni — ingen stolthet! oss emellan — Tror Ni icke att Gud ser på oss, på vår kärlek med lika välbehag som då han såg Er kärlek. — Ack Ni behöver skydd —

Ni behöver bli bortskämd, bli retad; jag skall skämma bort Er, Ni kan icke ledsna på mig — jag har vetande att tala ut ur mig som räcker i tio år — jag har fantasi som föryngrar mig varje morgon. — O, vad jag älskar Er rysligt — varför skall jag älska Er så orimligt!

Lär Er att avsky Ert hem, tänk Er att jag aldrig kommer dit mer — Ni sitter där ensam och bevittnar upprörande smutsiga scener — att Ni icke blivit galen!

Om Ni kommer till mig — om världen och Er man får veta det, skall jag ha behandlat Er så att jag vid mötet med honom skall kunna säga med öppen panna: »jag älskar henne, men här är hon renare än dagen efter sedan hon blev din brud, min vän! Du har smutsat hennes själ med att föra henne i närheten av en dålig kvinna. Jag skall rentvå henne! Fall ner och tillbed henne, syndare, bed henne om förlåtelse, kyss min hand och tacka mig!»

Varför är jag kall och sarkastisk mot Er? Jag älskar Er och ville ibland springa i Er famn, men återhålles av fruktan att bli utdriven ur Paradiset! Därför! O, s e en gång min ömhet!

Är icke han den brottslige — tror Ni icke att världen vet, att Ni är bedragen; Ni är ju förlöjligad — Ni blir utäten ur Er egen säng av en främmande kvinna — tror Ni icke att Era pigor viskat — världen säger att Ni är ett fån — världen säger så här: »så dum hon är som icke hämnas!» — Kom ihåg att Gustav komprometterat sig och flickan. — Han har ju förstört Ert rykte genom sitt! Ni har ju rätten med Er! Fly från honom! till Er mor; ingen be-

höver veta varför annat än därför... Er heder är räddad — Ni har flytt ett hem som var sudlat av äktenskapsbrott — Ni kan svära på att Ni är oskyldig! Är jag icke djävulsk! Förlåt mig! Men jag ångrar mig icke!!! aldrig!! aldrig!! ty jag älskar Er!!!!!

Älskade människa, Ni tror ej att Ni har snillet — Ni tror att snille är gott skarpt huvud — ingalunda — jag har icke det skarpaste huvudet — men elden; min eld är den största i Sverige och jag skall om Ni vill sätta eld på hela detta usla nästet! — Ni har elden, det är denna dunkla låga, som oroar Er, som plågar Er, som jäktar Er och som legat under glöden i så många år och som så många förbannade dårar sökt kväva. — Kom! Fyll Ert höga mål! Ni får bli skådespelerska — jag skall göra Er en egen teater — jag skall spela mot Er och skriva och — älska Er — — — Ni har ett stort brott på Ert samvete! Ni har velat ha snillets belöning men icke vågat martyrskapet — o, det är ett ljuvt martyrskap! Uppfyll Er bestämmelse, bliv den största skådespelerskan eller författarinnan här i landet! —

Nu slutar jag — döda mig icke — läs om alla mina brev — förakta mig ej — jag har ju lidit så övermänskligt — låt mig få säga Er ensam, ostört att jag älskar Er — om torsdag då de andra fara till maskeraden — när och var Ni vill. — Han vet ju eller tycks veta allt — han liksom driver mig på Er! djävulskt!!! Förlåt mig — tro på mig orubbligt — hur jag bär mig åt — tro på mig — Ni skall bo på Söder, långt bort, med utsikt åt havet. — Minns Ni på Mosebacke då Gustav vid middagen sade mig att Ni var ledsen därför att jag inte tyckte om Er. — O! O! rädda mig

och jag skall rädda Er — förlåt mig allt detta — jag älskar Er, älskar Er, älskar Er!!

Fruktar Ni för att bli min maka, fruktar Ni prosan. — O, vet Ni då icke att jag äger trollstaven som slår vatten ur klippan — att jag kan ta fram poesin ur smutsen om det gäller. — Ack jag skall mala på en kaffekvarn så att det skall låta som musik — jag skall gå på torget och köpa potatis men jag skall alltid lägga en blomma ovanpå — jag skall duka ett bord som om van Huysum skulle ha målat ett stilleben och vad jag skall arbeta — och då — då jag har lugn i min oroliga osaliga — läs om mina brev allihop — hör Ni icke huru det dallrar av kärlek till dig, min drottning. —

O, var ridikyl, var föraktlig som Ni kallar det, Ni måste stiga ner för att icke vara för hög för mig!! Jag lägger icke fram min dålighet mer för Er — jag är icke dålig längre — men jag skall bli stor — om Ni vill, om du hjärtans allra dyrbaraste vill det! Anser Ni icke det overksamma, mål saknande liv uselt — Ni som kan ge detta land dess största författare — och jag skall bli det — Ni vet icke vem och vad jag är — jag är en — ja jag har icke träffat min överman ännu — jo i Er, i dig Maria, du med det vackraste namnet jag vet, ack: bliv icke ond på mig, Ni är så stor och härlig att jag blygs då jag tänker på vad jag sagt, och Er vågar han sätta åsido, ve honom, ve honom om han ångrar sig — nu är det för sent, han har själv uttalat sin dom — han bortstöter Era vänligheter. O, vad jag hatar honom, för Er skull — Ack vad Ert långa brev var vackert och väl skrivet. — Ni är ju författarinna — bliv skådespelerska om Ni vill — jag skall plocka

undan stenarna på Er väg — debutera i Sfinxen — o — tro Ni jag kan den andra — honom som hon nedlåter sig att älska!!!

Begär jag för mycket! Har jag icke tillbragt ett år som prövotid — har jag någonsin ledsnat. Vet Ni hur detta år gått! Jag har icke gjort annat än väntat vecka ut och vecka in att det skulle bli lördag eller jag få se Er — för att fördriva tiden har jag arbetat något litet — jag har uppskjutit min framtid ett år, därför att jag älskat Er!!!

Har Ni icke mod att leva utan mig — har Ni icke mod att leva med mig, så dö med mig och låt vår kärlek fortgå på andra sidan döden ren och helig då vi äro befriade från dessa usla kroppar som skola dra ned allt! Dö med mig — o, i Ert sällskap skall jag med glädje ge mig av ut i de oändliga okända rymderna, där våra själar få omfamna varandra utan att behöva blygas eller bedja någon annan än Gud om lov!

Förlåt mig nu allt detta, Ni måste det, Ni måste det — ty jag älskar Er!!

Benediktusdagen (21 Mars 1876.)
(Gud låte den bära värdigt sitt namn.)

Älskade! — Jag har sagt honom allt. — Offret är fullbordat. — Tror du mig nu? Han är större än vi båda. — Du anade rätt. — Nu, först nu kan jag ha rättighet att vara lycklig om också min lycka ej är munter — så ligger den stilla i själens botten.

— Jag har sagt honom det — jag trodde han skulle dö — slaget var för hårt — han grät som ett barn — jag slöt honom i mina armar med innerlighet, av hjärtat. — Ja! jag älskar honom ständigt fast jag älskar dig. — Är det en synd så må Herren förlåta mig. — Var ej hård mot din stackars vän — min Johan — du måste vara ädel och stor, annars tror jag ej på dig. — Han har ej älskat henne — det var blott sinnlighet. — Att jag kunde vara nog hård att säga honom det. — Jag nästan ångrar det. — Och ändå finnes det en slags frid uti att veta det man gjort rätt. — O! Kom till mig, min älskade! låt oss glömma allt jordiskt — låt oss fatta det höga, det himmelska, det rena. — Jag har ej vanhelgat din systers sängkammare för det att jag där i soffan vilade mot ditt bröst — för det jag kysste ditt huvud. — Den kyssen var så ren, så ren — tro du mig? —

Jag har lidit gränslöst — men nu har jag en stund av frid.

Var ej självisk, min Johan — var ej kroppslig i din kärlek — låt mig få tro på dig! — Tänk! han led — du skulle sett honom! — men han är nog stor att tro på min heder — jag får träffa dig — jag får tala med dig ostörd — han tillåter det — vad jag beundrar honom! — Det är ej brist på kärlek — ej liknöjdhet — det är förtroende. — Och du ville att jag skulle överge honom. — Älska honom, Johan, han är värd det — älska honom som jag älskar honom — fast jag älskar dig. — O! jag tycker ej mer att jag gör synd däri. — Jag har ju nu rättighet att tala vid dig — och är jag nog svag att visa dig min kärlek, så döm mig icke hårt — fatta den så ren som jag gör det — så kanske du förstår mig. —

Säg, tror du mig nu? Förlåt! jag kan ej hyckla och säga Ni — det vore mig vedervärdigt — du! min älskade, skall vara stark; är jag icke stark — fast mina kroppskrafter svika mig — men jag har lidit så mycket. — Nu tror jag igen — förtag mig icke denna tro! Låt mig tro på det rena i din kärlek. — O! att jag finge kyssa ditt vackra huvud nu, just nu! Vad tänkte din syster om mig? Hon tror väl lindrigast sagt att jag är galen. — Låt ingen skugga falla på honom — jag vill, jag kan, jag bör bära allt — ty blott min är skulden — blott jag ensam är brottslig. Jag — usla — som kunde draga dig till mig, som ej hade mod att kämpa ensam. — Varför skulle jag gjuta gift i ditt hjärta?

Skriv ej till honom! Det skulle riva upp såret på nytt. Jag har sagt honom allt — utan omsvep. — Skona honom, han är ädel men svag — svagare än jag — jag måtte ändå vara gränslöst stark. — Om du visste vad jag lidit — ej av hans förhållande till henne, det står så lågt under oss (alla tre) men av min kärlek till dig — av det dubbelspel jag fört ofrivilligt med Er båda. — Jag har av ödets nyck kastats som en boll — jag har lidit. — O! — skona mig — låt mig få se dig — jag kan ej leva — (jo det måste man, jag har lovat att ej dö med vilja) men jag kan ej ha en lycklig stund utan dig — föraktar du mig nu? missförstår du mig — tror du ännu att jag är sinnlig? — »O! stöt mig icke tillbaka» — han bad mig så i går — nu ber jag dig därom!!! — Vi skola leva lyckliga som i paradiset — vi tre — ty vår kärlek är stor. — Hon skall ej mer vanhelga vårt hem — (jag måste behålla henne så länge jag bjudit henne — hon kunde

hämnas annars — på mitt rykte. Du är ju rädd om det? Jag är hans vän och din!!! — Förstår du mig? — tror du mig? Älskade gör det!!!!!

Din vän.

Vi träffas i övermorgon, kl. ½ 7 — icke sant? Du nekar mig icke?! —

Här sänder jag dig en kyss på din panna — den är ren, tag den! —

Han har givit dig rättighet att skriva till mig! — Skriv!!

O! missförstå mig icke!!! —

Älskade!

Tror du att min kärlek var så liten att jag kunde lugna mig, och så snart, och hyckla en broders vänskap! O, nej, jag är stolt över att kunna älska så och därför, älskade, skickar jag dig en kyss med min morgonhälsning — varför skulle jag icke få älska dig ensam, du lilla stackars goda ängel, som är så god att du låter bedra dig av bara godhet; skulle icke jag få älska dig, då han älskar två och får det! Varför, säg mig något enda skäl, varför skall jag levande brännas varje åttonde dag för hans lustas skull. — Ser du då icke, att det icke är för din skull. — O, de skickade ett skratt efter dig då du i går av överansträngning steg upp för att gå och vila — — —. Din man är icke mera din vän! Han är en usling — han förolämpade mig under lömska samtal med henne och lät mig genom sousentenduer förstå att min roll var en narrs

— ja de skrattade mig helt fräckt i ansiktet i avsikt — vad vet jag. — Tror du att en människa kan vara så överjordiskt god som har burit sig så lågt och så rått åt då han övergav dig. — Jag hatar honom — jag kände på hans handtryckningar och famntag sist hos dig att här icke var rent spel — vem hade den lumpnaste rollen — vem hade den klaraste pannan — jag sade icke en enda gång »förlåt» eller »tack», ty jag hade ingenting att avbedja eller tacka för! Och du tackar honom därför att du får se mig. — Han tackar mig och dig att han får ha henne i fred — det är allt; och hade han icke mig så vore han ju skild från henne! Han är icke falsk, men hans uppfostran är så fulländad att han förställer till och med sina känslor! Hur kunde icke jag förställa mig så lång tid och mig tror du ändå på. — Hon är en katt, en djävul, i vars närhet jag lider. — Sist hos dig om kvällen gömde hon sig bakom gardinerna till farbrors dörr — det överföll mig en sådan känsla av skräck och vämjelse att jag ville ett ögonblick vända om till din bädd — taga dig på mina armar som ett barn och springa med dig ut, långt bort, rädda dig — det är ju tigrar du bor ibland, eller åtminstone kattor!! Varför ropade han dig tillbaka i går! Det sårar hans fåfänga som Don Juan att jag den lille obetydliga mannen har undanträngt honom i ditt hjärta. — Han hatar mig och måste göra det — det förlåter jag honom, men att du skall lyda en sådan!! Ditt hem är smutsat — jag sätter icke min fot därin förr än hon är borta för alltid — eller också aldrig mer! Vad begär Ni icke för offer av mig! Tänk då på mitt svaga förnuft — i går kväll trodde jag det skulle gå sönder — är det icke bättre att icke träffas än på detta

sätt — jag vill mörda dina tyranner ibland — men då de skratta åt dig på ryggen — de göra det — skyll icke på min misstänksamhet — min skarpa uppfattning och min instinkt är större! — Jag törs icke se dig på samma villkor som i går — jag blir galen. — Nu må det gå huru det vill i Herrans namn. — Jag älskar dig, det vet du. — O, du ser icke mina lidanden — mina gräsliga timmar natt och dag — och jag har ingen som lugnar mig, som tröstar, som älskar mig — det har ju du varje stund — är då icke jag olyckligare, tusen gånger olyckligare — och ändå fordrar Ni att jag skall offras. — Jag är icke så stark som jag säger. — O, jag är så svag, så eländig. — Begär jag för mycket — att få slippa så grymma kval som att se huru han förnedrar dig, dig min stora härliga dröm av en kvinna — skall han äga två och jag ingen — jag! Vem är jag då bredvid honom!

Jag går till din mor och talar om allt! eller jag dödar mig! Jag kan icke leva utan dig, nej! O, jag har prövat mig själv; jag har bedit vid ditt kors — men jag kan icke mer! Rädda mig! Är jag icke värd det? Jag vet icke vad jag begär — jag begär ingenting — jo, att våra själar få träffas — att vi få se varandra och tala vid varandra — men alltid — icke en sekund — nej hela livet!

Din man vill bli av med dig, men vill icke bära skulden. — Han vill bli martyren — men ve honom!

Om du fortfar att leva i detta förnedringstillstånd, skall du grumla min stora bild, du skall beröva mig min vackraste dröm och jag skall icke kunna älska dig så högt...

Fredag.

Klockan är en ¼ över 8 — jag kan ej sova mer — Kan Ni förlåta mig för i går? Har jag förolämpat Er systers hem? Att jag skulle bära mig så fånigt åt. Mina krafter voro så slitna — min kropp var sjuk. O! nu med — så sjuk — lidandets mått var rågat, det måste flöda över. — Att jag svimmade! Jag rår ej för det! Vad hon var snäll Er lilla syster — inom hennes lilla lugna bröst ha visst aldrig sådana stormar rasat. — Huru skulle jag vägra henne då hon så vänligt smekte mig — lade sitt lilla huvud intill mig och bad: »Anförtro mig, du kan lita på mig.» — Kunde jag motstå att öppna mitt hjärta för en varelse som så frivilligt gjorde sig till min vän — eller är min kärlek en så stor synd att det orenade henne att höra det? — Jag svarade henne: »Anna! jag älskar din bror!» — »Ack, det anade jag nog — men vet du, jag tror allt att Johan älskar dig också, var inte ledsen.» — Huru naivt älskligt var ej detta svar — hon trodde jag grät för det jag fruktade att ej äga din kärlek — vad hon är för ett älskligt barn! Min Gud!! Min Gud!!!

Hon lovade komma till mig i dag på förmiddagen. — O! neka henne det ej. — Behöver jag då ej en vän att trygga mig till — hon är ju din syster. — Varför sade du att jag ej mer fick komma till henne — då både hon och han bådo därom. — Hycklade d e också som alla andra människor — kan h a n kyssa en kvinnas hand då han föraktar henne. — Förlåt att jag fäste mig vid den omständigheten — men det var i den stunden för mig en fläkt av hopp, ett bevis att han ej utstötte fridstörerskan från

sitt hem och förenat med detta »välkommen snart åter» hade det mycket för mig att betyda — det var förlåtelsen för mitt rysliga beteende.

O! varför skall du, älskade, råga än mer på mina kval? Varför skall du ständigt hota mig med att ej mer få se dig. — O! vad jag ångrar att jag tillät dig — — — att kyssa mig. Nu skall du ej mer tro på mig — nu tror du jag är dålig. — Ja! tro det då! så du har rätt att förakta mig — den kvinna du föraktar kan du ej älska — då skall du sluta att lida — då kan du behålla din stolthet och trampa ned min kärlek — håna den — håna mig! gör det! gör det! så det blir färdigt en gång — så jag får lida slut en gång — jag kan ej mer. —

Nu är det bättre! Vilda fantasier taga min hjärna och springa bort med den, förlåt, förlåt mig — jag är så sjuk. — Jag orkar ej gå bort i kväll. — O! att jag finge sluta! Om jag sjuknar så kommer du ej till mig?!?! — O! offra en gång din stolthet för din kärlek! Du skulle låta mig dö utan att ta avsked av mig — kanske sänkas ned i graven utan att se mig en gång till — varför? för det du är för stolt (du kallar det så) att räcka handen åt min make — sedan han vet allt — du fruktar en förebråelse av honom och låter mig bära allt ensam, tänk på min belägenhet. Har du då ej barmhärtighet? Har du då ej mod att säga honom: »Jag älskar din hustru — min kärlek är ren — jag begär blott få se henne, få tala med henne — litar du på min heder?» — Ja! skratta nu om du kan! skratta att jag dikterar dig vad du skall säga — ja jag må väl skratta själv — det är löjligt alltsammans — allt är löjligt — allt — allt — allt!

Varför hånade du mig i vagnen i går? varför kysste du mig? var det för att sedan ha rättigheten (hederns bud som det så vackert kallas) att kasta bort mig — för att ytterligare få ett hinder att kunna komma hit — eller var det jag som lockade dig därtill? var det? — var det? — nej!!! men jag tillät det, ty jag hade kämpat med min olyckliga själ i så många dagar att den ej orkade värna sig — den hårt plågade sjuke tar emot ögonblickets lindring — under förtvivlan, även om han vet att det är gift som gör honom sjukare sedan.

Vad skall människorna säga att ej du mer umgås hos oss? De skola gissa allt — de skola förtala mig — vill du det? — De skola sprida ut rykten om mig som äro osanna, de skola säga att mannen drivit ut älskaren ur sitt hus och förbjudit honom att komma tillbaka. — De skola aldrig tro att du är så stolt. Vad har du då för denna sköna stolthet — vad? — hån! för dig — för mig! — Tänk på detta.

Han är nog stor att tro på mig — kan du ej tro på mig — på dig? — Han vill ej undandraga dig sin vänskap — han vill glömma allt och låta det vara som förut. — Men du vill inte, du är för stolt. Ha! detta ord — huru många gånger har jag skrivit det — det är min rival — en sådan stolthet — min Gud.

Har du ej mod att se mig, du som jag finner så stor — kan du ej glömma denna gräsliga kärlek — kan du ej en gång upphöra att straffa mig. — O! varför kunde jag ej tiga. — Jag skall ej mer se dig ute — du skall komma till mig, du skall som jag glömma att det funnits mellan oss annat än en trofast innerlig vänskap som skall räcka alltid. Du

skall vara hos oss som förr — din hand skall jag trycka som en trofast syster — mitt hjärta skall älska dig men mina läppar skola aldrig yttra det — dina kyssar skall jag gömma i min själ som ett minne av en stunds salig förvirring — men då aldrig mer existera mellan oss — kom i håg det. — Har du ej mod att se mig ändå!? jag har mod — till allt utom att bära ditt hån. — Hör mig nu. — Jag begär, jag fordrar av dig att allt åter blir gott som det förr varit, jag fordrar det som en upprättelse för mig i mina egna ögon — och jag skall anse det som bevis på ditt förakt om du ej gör det. Jag måste det, ej för att jag heter friherrinnan *** — men jag måste ej utsätta mig för världens förtal för att jag är kvinna och en kvinna som ännu ej sjunkit så djupt att hon ej kan resa sig — och jag måste det, ty jag har ett barn. — O! bönhör mig du älskade — det är sista gången jag använder detta namn — låt det få vara som förr innan jag sade det olyckliga. — Du behöver blott räcka min man handen — han skall fatta dig — I skolen vara vänner som förr — och jag evigt bli din vän, din bästa, trognaste vän du någonsin haft och någonsin kan få. — Har ej min lilla barnslighet — det lilla fridstecknet kunnat sprida litet frid i ditt hjärta. — O! se på det ibland, låt det tala till dig, sitt tysta stilla språk, kärlekens språk — låt det behärska stoltheten i din själ — denna stolthet som här endast kan störta mig både till rykte och lycka — låt det säga dig att det finnes en varelse som kan älska — i vänskapen. — Kan det ej lära dig att bedja — det finnes ändå en Gud! — O! bed också för mig olyckliga — bed om frid för oss båda — och bed om styrka. —

Nu träffar jag dig ej förrän du kommer hit. Jag kan också vara stark, fast krafterna svika mig — ibland — jag skall tvinga dig att akta mig — hittills har du ej kunnat annat än förakta mig, men nu skall jag lära dig det om också du tror att det är omöjligt.

Farväl min kärlek — farväl du sköna dröm — farväl du älskade! Välkommen — min bror — min vän — du måste, kom ihåg — du måste!!!

Kommer du
(snart?)!
i morgon? som förr?

Du gör det om du aktar mig, om du ej ledsnat på henne som alltid vill vara din vän. Nu prövar jag ditt mod — din tillgivenhet! — (det får ej heta kärlek). — Kan du ej offra något för mig som offrat så mycket för dig. — Förlåt mig. — O! kom! om du ej föraktar mig!

Lördag.

Käre, käre vän! Var lugn — vad jag nu gör är intet orätt — det stöter varken Er heder eller min. — Jag frågade min man i går afton om han tillät mig att skriva till Er — han svarade därpå: »Jag har tänkt be dig därom.» — Således behöver Ni ej anse det som något orätt. — Att jag är något orolig över Er — det skall kanske varda mig förlåtet. — Huru har Ni det min vän? — Jag får ju se Er i morgon hos mamma? inte sant? — Ser Ni

inte på min stil huru lugn jag är — huru glad åt min uppfyllda plikt. — Det är ju den största lycka, att ha gjort rätt!? Ja, jag är lugn — så lugn — som Ni — jag är älskvärd och god mot honom, jag är hjärtlig och älskande — jag bär värdigt allt — jag är stark — stark som min stolte vän — ty jag vet att jag får se Er i morgon. — Jag skall arbeta hela veckan — jag skall vara snäll och tålig — jag skall göra allt som är rätt — ty jag vet att jag får min belöning på veckans sista dag. — Jag får se Er på lördagarna som förr, jag får höra Er röst, jag får kanske föra ett samtal med Er, låt vara om likgiltiga ämnen — låt vara — men det är ändå något. Ni skall aldrig behöva klaga över mig i Ert hjärta — ej ett drag i mitt ansikte skall utvisa vad jag känner, men skriva måste jag — det är mig icke förbjudet — och skriva måste Ni — vi ha tillåtelse därtill — vad vi vilja! och ändå ser Ni att jag ej skriver något farligt — något för mycket, något dumt som kunde bringa Er på den tron att Ni vore annat för mig än en bror. — Men skriva måste jag — om jag ej skall bli galen, jag skall skriva till solen, till stjärnorna, till luften — till döden — men skriva måste jag — läs det inte — tag det inte åt Er. — Jag skall skriva till solen: »Jag älskar dig!!» Jag skall viska till stjärnan: »Jag älskar dig!!!» Jag skall låta luften omfamna mig och ropa till den: »Jag älskar dig!!» och jag skall sjunka till dödens fötter, jag skall sluta benranglet i mina armar och framstamma: »Jag älskar dig!!!» — Vem har jag då brutit mot — mot solen — mot stjärnan — mot luften — mot döden?! mot alla — mot ingen — ty min själ är stark — fast min kropp är svag — må

det lända mig till ursäkt. — Tänk vad jag har att genomgå. — Det hör till min plikt att se glad ut, att se frisk ut — att göra allt gott igen. — Är det då för mycket om jag som ersättning — som hjälp i min fördömelse ber att få se Er. — Har jag begärt för mycket då?! — kan Ni neka mig det?!?! har Ni hjärta därtill. Var lugn för mig — jag kan vara omänskligt stark — till själen — nu sedan jag vet Ert liv i säkerhet! — Och framför allt kom ihåg att Ni har mitt liv i Er hand — för jag bedyrar Er att jag ämnar icke överleva Er och undflyr Ni mig så skall jag söka Er kring hela världen. Således — gör icke min plikt för tung. Kanske är det ett offer jag begär av Er då jag vill se Er — för mig är det den enda fröjd (hur ynklig den än är) som står mig åter i detta osaliga liv. — Kom ihåg att jag äger rättighet av min man, att skriva till Er vad jag vill. Jag har således ej missbrukat hans godhet nu — jag talar till Er som vän, som syster. Och jag begär blott två saker av Er: att Ni tror mig och att jag får se Er. Äro dessa två saker orätt — så må Gud förlåta mig — men Ni har ej rättighet att undandraga mig detta, ty det finnes likväl en vänskap som kan vara så stark att den överträffar själva kärleken, och en väninna kan vara mer värd och mer pålitlig än en älskarinna. — Nu vet Ni det. — Om jag har sjunkit i Er aktning på dessa dagar, så skall jag veta att återvinna den — och Er systers med. Vad var orsaken att Ni ej tillät henne komma till mig? Hör det till Er plikt att förolämpa mig? Förlåt! — — — jag menar att då hon ej kom i går förmiddag som hon lovade, så trodde jag, det var en yttring av hennes förakt för mig. —

Det har sårat mig grymt. — Jag vet mycket väl, att jag bar mig åt som ett kräk i torsdags kväll — hos dem — men var god och hör mig först — och döm mig sedan. Det angår visst ej varken Er eller henne att jag är sjuk — men det kan lända till min ursäkt för mitt förfärliga beteende. — Jag fick min dom i går, en stund förrän Ni kom — den dom som jag fruktat så länge och som gjort att jag ej velat tala med doktorn — jag uppsköt det, men — sak samma — nu vet Ni varför mina kroppskrafter sveko mig. — Men jag har en själ — vet Ni, som skall kunna stå provet, som till och med skall kunna tävla med Er egen. —

Låt mig — låt oss, min man och mig — få umgås fortfarande med Er syster. — Jag tänker inte fördärva henne och ej tror jag heller att hennes man fruktar det — och Ni borde känna mig. — Således — en dag, utan att låtsa om något vidare skriver jag till henne och frågar om hon vill ta emot oss — detta är på min mans begäran, var god observera detta — och det skulle vara en förolämpning mot oss båda om Ni tvang henne att neka. —

Nu farväl! Jag litar på att vi råkas i morgon — skall Ni vara svagare än jag — — — Tänk, Ni har rättighet att tänka fritt, att få se ut som Ni behagar — jag måste se glad ut för att ej än mer öka på en människas sorg. — Vilkens lott är svårare, Er eller min?! — Var barmhärtig mot Er — syster — ja! Er syster och Er

Väninna.

Än en gång påminner jag Er att ett attentat mot Ert liv — skulle ej ensamt vålla ett likadant

mot mitt eget, utan det skulle fläcka mig — inte friherrinnan ***:s namn, för det låter så fint — men det skulle störta den kvinnas heder som Ni älskat och som evigt bönfaller att få vara Er

vän. —

Till Gustav privat den 24 Mars.

Jag måste tala om någon räddning skall bli möjlig!!

Säg att jag ligger sjuk och icke kan komma!

Olycklige vän!

Har jag rättighet att kalla dig så?!

Varför läten I mig icke gå då när jag ville! Nej — varför reste jag icke!! O, vad jag lidit och vad jag gjort ont. — Varför var jag så feg att jag icke kunde säga allt medan tid var — jag fruktade att aldrig få se Er mer och det var värre än döden — och jag fruktade aldrig mig själv, jag var övermänsklig i min styrka — jag kände huru ren jag var i Er närhet och kunde aldrig finna att det var synd så älska — och jag älskade Er båda. — Jag kunde aldrig skilja Er i mina tankar — jag såg Er alltid tillsammans i mina drömmar. — Varför började Ni skiljas — varför lämnade du mig en plats emellan Er — varför lät du mig ta hennes arm som du aldrig skulle ha lämnat. — Jag har icke rättighet att förebrå! Förlåt tusen gånger — då jag såg orimligheten av min ställning ville jag fly med min hemlighet — ty den var det för henne — men jag fick icke — varför gjorde jag icke det emot Er vilja. — Jag var för mänskligt svag. — Nog! Jag måste offras för att rädda henne och

dig. — O, min Gud, det är ett bittert offer men jag förtjänar det — men förtjänar hon berövas sin tro på något ädelt. — Ja, allt skall offras för Er skull. — Låt henne läsa medföljande avskyvärda skrivelse. — Hon skall förakta mig och lida — men glömma! Hon skall se huru liten och usel jag var mot dig. — Jag räcker fram mitt blottade bröst — här har du kniven — stöt till — jag skall kyssa din hand och bedja dig om förlåtelse ändå!! Låt världen läsa det. — Jag ger dig härmed rätt att göra mig så svart du vill och jag kan framställa mig — men jag har icke mod att vara dålig i dina ögon. Jag skall ta allt på mig — jag skall rädda hennes rykte — ja du, så långt går jag att min syster, min egen syster skall förbanna mig som en simpel förförare, blott hon icke tror något illa om henne — jag skall stå ensam som jag velat — jag skall leva ett liv föraktad av alla, alla dessa älskliga människor som trodde gott om mig, som Ni förde mig tillsammans med — det är ändock för litet för ett så avskyvärt spel jag drivit med mig själv!! Jag skall lida med nöje — ty jag har rönt den ädlaste kvinnas tillgivenhet! Jag kan aldrig se Er mer — det skulle endast underhålla den osaliga elden — och vore en ständig förolämpning mot dig — och dig skulle jag förolämpa? Aldrig! Jag kan icke hyckla längre — jag älskar henne med hela min tillvaro — men jag älskar dig också och ditt barn!

Ack, I ären dock två — och jag tror ännu att I älsken varandra — därför vågar jag dra mig undan — jag anser det vara min högsta, men enda plikt att göra Er emot. — Hon lider, säger hon — det ger sig då hon har din kärlek. — Att se mig vore att

göra allt ändå värre. — Nej jag skall utplånas — bort för alltid. — Lämna mig ensam i mitt helvete. — Säg att jag är sjuk till dess du får mod att framlämna min bekännelse! Bekännelse — Gud vad jag blir hårt straffad!!!

VI.

Män av ära.

Låt allt åter bli som det varit. — Min aktning äger du, ty jag vet att du burit dig så åt som jag även väntat av dig — låt oss åter få se dig här som förr — men säg mig aldrig ett ord — låt det endast vara som det varit — kom i min famn och var vår broder, jag har alltid ansett dig som sådan. — Lugna oss att med budet sända några ord. —

Gustav.

Den 24 Mars 1876.

Jag beder och bönfaller att du måtte komma hit på en stund, genast — kom om du är min vän. —

Gustav.

Den 24 Mars 1876.

(Tre visitkort den 24 Mars.)

Vad fordrar du av mig? Jag är beredd på allt! Vad en man av ära fordrar av sig själv vet jag. —

Jag kan icke leva utan att äga din aktning. — Svara mig inom tjugufyra timmar — eller uppfyller jag själv vad mig åligger, även om det skulle bli någons olycka!!!

Begär icke det orimliga! Du skall ha brev i kväll! Gud bevare mitt förnuft! Jag skall veta min plikt och göra allt för mina vänner. Jag kommer icke! Tänk på Er själva — låt mig förgås — har jag icke gjort Er ont nog — kan jag förlåtas — jag skall visa mig värdig Er vänskap. — Förlåt i Herrans namn!

Tack broder. — Ett sådant förtroende hade jag väntat av dig — har jag gjort mig det ovärdig!

Älskade allra käraste!

Vad har hänt? Jag var hos din mor i går! Lita på henne, det kan du!

Jag törs icke gå till dig i dag för din skull — jag skulle kunna begå handlingar i överilning som jag skulle kunna ångra. — Din mor kommer till dig på förmiddagen — jag vill icke träffa henne hos dig! Du var hos mig i går afton. — Min Gud vad har då hänt? Svara kort och gott med budet!

Tro icke allt vad din mor kommer att säga; hon var förvirrad och uppfattade mina yttranden till hälften blott!

Jag försvarade dig. — Tänk, Gustav hade ju vid allt heligt bedyrat att han icke varit kär i henne

— »det stackars lilla älskliga barnet»! och därigenom kastat all skuld på dig och mig! Jag demaskerade honom; förlåt mig! Men vad skulle han hos din mor i går! Anklaga dig; eller försvara sig, eller beklaga sig över mig eller dig som ju är detsamma!

Förlåt att jag icke kommer, det är icke av stolthet — det är av kärlek till dig. —

Din mor tillät mig träffa dig hos sig om så fordras. — Vad skall jag i ditt hem att göra. — Jag skulle kunna göra honom illa — som behandlat dig så fegt — som ljugit ifrån sig — — —

Fröken Matilde ansåg till och med hon att jag icke gjort något illa!

Älskade, om du tänkt två gånger skulle du icke bett mig komma till dig! Vill du ha scener!

Jag vill ju göra allt vad du ber mig, jag vill lyda dig, men varför skall du just begära det orimliga. — Du gör mig förtvivlad, galen!!!

Jag ber dig på mina knän om förlåtelse att jag gör dig emot, men när du icke vet ditt eget bästa — — —

Din mor bad mig med tårar och förtvivlan att jag skulle resa ifrån dig utan att säga vart! Tror du jag kan det?!! (Tala icke om att du vet detta!) Jag tror min salighet jag lovade henne göra det!

Din

Min lilla älskade galning!

Har du kysst min törnros mycket. Jag skar bort alla taggarne först. Trampa den hunden om han gör dig illa! Vet du att jag älskar dig så förbannat att jag inte vet mig någon levande råd!

Jag älskar dig! Ja det gör jag och det får jag ju! Tänk vad han är snäll! Han har ju inte förbjudit mig att säga: jag älskar dig! Han älskar ju henne! Det är väl icke något ont i detta! (Det tror jag med). Så dum jag var som tyckte det och gick stad och rev opp himmel och jord! Tack för dina solstrålar! Nu må det mulna om det vill! Jag äger ju solen!

Jag älskar dig! Hör du då inte elaka människa? — Om du inte svarar så kysser jag dig! Vad säger du om det!

Läs icke det där fula brevet! Hör du lilla stortjuv: jag fick icke igen Gustavs brev! Älskar du honom kanske, så skall jag mörda honom, för du får aldrig älska någon annan än mig! Hör du det!! Du älskar bestämt min svåger! Jo, jo du, jag såg nog hur du tryckte hans hand när du tackade honom för mat! Jag skall förgifta honom i en val strömming!

Tisdag middag!

Min Fru!

Edra oförskämdheter borde dock ha en gräns! Ni sade i går med bestämdhet att jag älskade Er! Hur fan vet Ni det?! Har jag någonsin yttrat eller låtit Er misstänka något dylikt; har jag icke tvärtom visat Er den djupaste avsky! Det är visserligen sant att jag en gång antytt att jag reste (?) till Paris av samma orsak som Ni till Mariefred! Varför reste Ni till Mariefred? Därför att Ni var rädd för mig! Nåväl: jag var också rädd för Er, därför att Ni är ful så att man kan bli rädd för Er och Ni tror att Ni är vacker! Vill Ni veta om Ni är vacker!

Jämför Er med Stockholms skönaste och mest firade kvinna, fröken *** (hon gästar för närvarande en Baron *** på Norrtullsgatan, vilken uppger sig vara avlägsen släkting till henne). Se på hennes panna; hennes hårfäste är ju som solen innan den stigit upp, hennes växt är ju ståtlig som en storfurstinnas, hennes ögon — ja de kunna endast jämföras med, nej de äro icke fullt så vackra som de vackraste i Sverige, ty dem har endast jag sett och det skulle glädja mig, Min Fru, om Ni ville också se dem! De blåaste, de vackraste, de trognaste, de farligaste, de mildaste ögon i Sverige, ja se på dem och Ni skall se huru ful Ni är! De tillhöra den unga kejsarinnan Maria, född v. E.! Se på dem! Det är sant att hon är en djävul ty hon har narrat mig att älska henne och det gör jag! Ja jag älskar henne så att jag är tokig! Säg henne det! Säg henne, när Ni träffar henne, så här från mig:

»Lilla Älskade Djävul!

Folk säger att de ha läst i tusen böcker att någon alltid säger: 'jag älskar dig!' Detta är en lögn! Ty det har ännu ingen före mig gjort; men om jag säger: Jag älskar dig, då är det sant, för jag älskar dig! Ja! Hur mår du i dag min avgudinna! Du hade ont i strupen i går kväll! Jag bet dig väl icke min unga panterhona då jag kysste din halsgrop! Varför skulle jag göra det! O, låt mig ligga på mitt ansikte och kyssa dina knäppkängor tills jag blir svart som den bleka döden om mina blåa läppar! Där är min plats! Men då skall du också säga en enda gång: Jag älskar dig! — Om jag icke får se dig i morgon så går jag och anger

mig för högförräderi vilket är detsamma som schavotten! Skall du då också när mitt huvud faller för bilan ta det mellan dina små vita händer och trycka en kyss på min blodiga panna! Säg!! Nej det gör du icke, därför ser du, kan jag aldrig gå och ange mig!

Varför skickar du icke dina bottiner till Philadelphia? De äro ju de minsta i hela Gamla Världen! Tror du icke att du får priset? O, de uslingarna skulle våga! Då förklarar jag krig mot Förenta staterna, och utplånar deras förbannade land från kartan!

Och du tror icke att jag älskar dig?! Vet du då ingen skam!

Säg så min Fru! och hav godheten icke vidare besvära mig med några kärlekssuppliker, ty jag avskyr Er!

Eder Johan.

P. S. Gå icke till syster i dag. Hon vill icke vara förkläde. Svåger är arg nära på! Skall jag förbanna dem? Jag förbannar dem!

Torsdag ½2 e. m.

Jag är ytterst förbittrad på mamma — hon är i det närmaste vår fiende — nej värre än så, ty hon går ej öppet tillväga — hon är falsk och vill oss ont i smyg. — Tänk så genomgement: — hon sökte övertala Gustav till att sedan jag kommit till K:hamn uppehålla mig i väntan till dess att jag självmant återkomme till honom — således ej endast meningen att pina ut mig utan även svälta ut mig — ty hon vet mer än väl att då mina resurser, lånet, är slut,

har jag ingenting att hoppas. — Och för henne offrar jag allt — för att hon skall få sin ålderdom betryggad avstår jag allt och kastar mig ut i ett mödosamt och osäkert liv. — Mitt barns framtid är icke en gång betryggad — hon har jämt fjärdedelen av mammas inkomster att vinka på — och ändå var det min rätt.

Låt oss leva och pröva motgången och tacka, huru svårt det än känns, för även de sorger han sänder oss! — Mod! mod! framför allt — det är nu min säkra tro att det steg jag gör är rätt och mitt hopp och min tillförsikt att Gud hjälper den som själv vill —

Jag har så mycket, så mycket att säga dig! — kom kl. 5 — Gustav går till advokaten vid 4-tiden — du kan gärna stanna hos mig tills han återkommer och tala lugnt med honom. — Ni ha mycket att säga varandra fast Ni kanske ej själva vet det och jag har mycket att säga Er båda tillsammans.

Välkommen

Din Maria.

Tro på mig, jag är stark och vet vad som är till allas vår nytta.

Jag avsänder ej detta brev utan fortsätter. — Vet du vad du gjort genom att citera strofer ur det där brevet? — Jag bad dig låta bli! varför! varför lydde du ej min bön?!?! — Nu äro vi kanske alla förlorade, det vill säga Gustav, Lillan — jag och således även du. — Mamma har återigen upptagit detta ämne, hon kommer — jag vet det — att göra

allt för att störta Gustav — morbror, som är det största kräk för resten — är som en hund under inflytande av den rabies mammas ord mäkta giva honom. — Hon är nu tillförsäkrad sitt, det kan ej återgå huru hon än bär sig åt — således finnes numer inga band på henne. — Hon teg så länge hon trodde sig vara i fara — nu är hon skyddad — men vi? —

Vet du vad hon kommer att göra? Hon vill på inga villkor denna skilsmässa — (bland annat ville hon förmå mig troligen till ett löfte, att aldrig gifta mig med dig) — hon vet dock att det är det enda möjliga för vår ekonomiska räddning. — Hon vill det ej emedan det faller en skugga på henne, som är min mor — emedan hon tror att människorna skola dra sig för henne och hennes bekanta visa henne någon slags missaktning att hennes dotter är aktris och skild. — Hon och Kill smussla med brev och se misstänkta ut, jag tror att det blir så här: Då jag väl rest, skola de falla över Gustav, hota honom med att sprida ut rykten om honom som skola störta hans framtid — de göra det för att förmå honom till att återkalla mig och låtsas som jag blott gjort en liten lusttripp — men de beräkna ej att om han gjorde det och jag återkomme skulle min bana vid teatern vara stängd och vi således vara tvungna att leva på Gustavs lön med 570 kronors ränta. Vad gör det henne? hon har ju sina pengar säkert i alla fall. — Har hon nu en gång ställt till spektakel med morbror, vilken är så galen att han för att mätta sin vrede gärna störtar både sin dotter och alla, så gör han allt för att störta Gustav från hans tjänst — de skola använda lögner och knep — var lugn jag känner dem. — De skola göra det av hämnd

mot Gustav och mig — men de kunna ej ensamt störta hans rykte, ty då faller också mitt — hur skall jag stå inför världen, jag som tillstädjde det — vad han och henne beträffar — och kommer det så långt så skall jag yppa det (att det var mitt fel)!!!!

Då är Gustav störtad — hans tjänst honom fråntagen, han kan ej få arbete på någon fason, jag är störtad, min bana stängd och vi ha 570 kr. att leva på med vårt barn. — Mamma har då fått sin lystnad uppfylld — hon har hämnats och visat huru ren hon står som hellre störtade oss i elände än kunde tåla några gamla gummors förvåning och misstanke att hon ej uppfostrat sin dotter nog väl!?! —

Ser du! ser du! ser du! vart du har fört det genom att vara indiskret och yppa vad jag bad dig förtiga. — Hade det ej varit bättre att låta mig överfallas i ord av en retad kvinna, som för sin egen del ändå hade tegat inför världen än att ställa till detta; Johan, Johan, du ville mig väl — nu har du störtat mig. — Jag känner dem, mamma och moster — de skola nog försöka, för att själva stå fria, att rentvå mitt rykte på Gustavs bekostnad — men kom ihåg att dessa saker, hans och min välfärd, ligga så nära till varandra att faller han, så faller också jag. — Mamma har således fördelen — hon har rentvått sin person och vi ha ej något band på henne numer sedan hon vet sin ränta sig tillförsäkrad. —

Två kvinnotungor uträtta mer ont än ett helt rövarband — och jag fruktade så mycket att de skulle få vapen i händerna. Du har givit dem det, fast jag bad dig låta bli. — Är det så du älskar mig — det är ju feghet. Gör nu gott igen vad du för-

brutit, vi skola tala härom — det finnes blott ett sätt — genom lögn — genom att när det behöves — förneka att Gustav skrivit det brevet — fräckt! — Det är mitt barns framtid det gäller! — — — Om du vidare sprider ut eller talar om för någon eho det vara må om något som rör Gustav och henne, så förklarar jag dig feg och kan ej älska dig —

Men — nu — ännu — älskar jag dig och skall alltid göra det om du gör dig värdig det genom att hjälpa mig att rädda här. — Jag skall tillbe dig då — men då skall du också tro, att jag vet vad som här är bäst att göras — och lyda mina råd, ty jag känner intriganterna som ange oss. — Älskade! älskade! För Guds skull tro på mig — och gör som jag ber dig — du vet ej så väl som jag — gör som jag ber dig, om du är rädd om min frid, min lycka, och min framtid och framför allt om det är sant att du älskar mig! — Det är genom denna din handling som jag kommit att tvivla på dig ibland, ty jag såg feghet däri — jag såg dig rädd att min mor skulle kalla dig en skurk för att du stulit mig från min man — och du hade ej mod att bära det — nu kanske vi få bära allt — det var dock en småsak — jämfört vad vi kanske ha att vänta oss — Gud hjälpe oss! —

Torsdags kväll.

Älskade, älskade min egen! Vet du att nu är jag, tycker jag, jämförelsevis så glad och stark. — Vår Herres vägar äro ändå besynnerliga. — Vad du var söt och vacker i kväll med ditt goda leende — jag älskar dig mer än någonsin sedan du nu

lovat ta Gustav i försvar mot dessa elaka intriganter! — Han är min vän ändå, fast han ej mer är min make — och han är mitt barns fader. — Och du, du älskade, du är min, min egen för alltid — nu då jag sett att du kunnat offra dig så mycket för min skull att du även vill vara Gustav till nytta. — Det är så jag vill ha dig stor — stor nog att offra dig — det vill säga böja dig själv inför världen för en annans skull — och hjälpa andra fram — tro mig, en oegennyttig handling belönar sig alltid själv och finner du en belöning i mitt hjärta — så tag det då — jag skänker dig det av all min själ. —

Du vill vara stor — vem ville ej det — nåväl i kväll var du det, ty du var god och oegennyttig, det vill säga du hade vänskap och kunde således även vilja verka gott för andra än dig och mig, som ju är detsamma. Det är därför att jag tycker mig vara din som jag finner det egoistiskt av dig att ta mig — endast — i försvar. — Låt oss leva även för att göra andras lycka — åtminstone för att förhindra deras olycka. — Vi tro ju på varandra och älska varandra och då vi ha något så när snygga samveten kunna vi gärna också bära vad kräken lassa på våra starka skuldror. Det är större att kunna ta en annans börda på sig och man är så glad, då man kommer till målet, att man kunnat lätta den andra om man också själv känner sig något litet ledbruten.

Tack! tack! tack älskade att du lovade göra vad du kunde för att reparera din faute — du vet. Nu är du min store, min starke, min stolte Johan — sådan jag ville ha dig. — Stor i dina handlingar med ditt milda älskliga leende och dina allvarliga ögon. — Vad jag älskar dig! — aldrig tror jag mig

ha älskat dig som i kväll — ty nu får jag bevis för din kärlek. — Förstår du mig nu. — O! att jag funne ord att förklara vad jag menar. — Nu skola vi ej mera tala om det olyckliga brevet med dess olyckliga citater och sorgliga följder. — Nu behöva vi ej mer tala därom, ty nu vet jag att min Johan gör allt vad i hans förmåga står för att reparera de tråkiga följderna och dymedelst än mer intränga i sin Marias hjärta. —

Var det oförskämt att jag kysste dig då du gick. — Jag kunde ej låta bli. — Du stod så vacker inför mig och jag var så glad. — Ni båda hade ju åter räckt varandra handen; om han förr var min make och du min vän — och i en framtid du blir min make och han min vän — så kände jag dock i kväll att I voren båda mina vänner.

Du oändligt älskade — tro ej att jag finner dig stor då du tar denna dystra min som förskräcker mig och gör mig så ledsen — stor fann jag dig i kväll då du stod inför honom ren, naturlig, vänlig — och färdig att tjäna honom, som du till en del ansett som din fiende. — Nu finner jag dig stor — och nu skall jag aldrig mer vara stygg mot dig men alltid älska och beundra dig — ty jag litar på ditt ord. — Jag har skrivit ett brev till morbror, jag sänder dig konceptet — få se vad du tycker — jag tror det är lagom. — Ett starkare försvar skulle förefalla sjukt — ett svagare gjorde ingen verkan, jag tror mig ha skrivit efter samvete.

Fredag. Usch, usch vad jag är ond på mig själv att jag kunde vara så elak mot dig i går. — Jag var allt en ärkerackare ändå — tack att du ej blev ond och gick din väg — då tror jag

jag hade tagit livet av mig. — När jag är så där elak, skall du bara se på mig vänligt och ge mig en puss, så blir jag strax snäll igen. — Jag var verkligen så förtvivlad över alla intriger omkring mig — men varför behövde jag vara elak mot dig för det — för att jag är ett nöt naturligtvis. — Älskade förlåt mig och tack ännu en gång att du vill söka ställa, så vitt möjligt är, allt till rätta igen.

Nu tycker jag att livet ljusnar igen sedan jag en gång fått se Gustav och dig tillsamman. Ni äro båda för hederliga karlar att gå och leka fiender som småkryp. — Och även är det nu bra mycket lugnare sedan allt är bestämt. — Den där rysliga resan. — Hu! men mod måste man ha även i det. — Det är ju blott en månad — kanske litet mer — men sedan får jag ju se dig igen alla dagar en stund. Det skall skänka mig kraft att arbeta och vara ihärdig. — Vi ska arbeta var på sitt håll och träffas en timme innan jag skall till teatern — det skall skänka lisa efter dagens mödor åt oss båda — och stärka min tro och mina krafter för kvällen.

Det blir nog bra alltsamman blott vi komma över det här — ähjo, det värsta är redan över. —

Mod nu för katten! — det vore väl självaste den om jag ej kunde övervinna finskan eller franskan, vad det är — och den där månaden sedan. Men för Guds skull låt mig få se dig mycket de få återstående dagarna och visa dig vänlig mot mig — annars stå ej mina krafter bi. —

Om du inte vill ta emot mina kyssar i verkligheten så skall du ändå tvingas till att hålla tillgodo med dem i brevet. Här har du en — två — tre — fyra — — — tio — nu är det nog! — — —

Vad ditt yttrande i går: att du ej skämdes erkänna det du blivit religiös — gladde mitt gamla hjärta. — Ej för att jag är det tyvärr, men jag tror ändå på Gud — och h a n är ju det enda vi ha att hålla oss till. — Må hans vilja ske — den är troligen den bästa — och tack för detta uttryck — det skall hjälpa mig, otrogna, att bära mycket. Vi ha tvivlat båda och komma troligen igen att göra det, men vi ska stöda varandra även häri — och låta vår gemensamma kärlek svinga sig upp till Honom.

D i n.

Kom till mig i morgon eftermiddag så få vi talas vid innan vi gå till din syster — och kunna vara ämabla även en gång hos dem. —

Välborna Fru E. v. E.

Hennes Nåd!

Sedan jag ett ögonblick hunnit återvinna sansen från det exalterade och delvis oförsvarliga sinnestillstånd jag befunnit mig uti, skall jag såsom en hederlig man anstår erkänna mina fel och genom att bedja om förlåtelse, som jag ej har hopp om att erhålla, ådagalägga det jag anser mig hava skulden till alla ledsamheter. På samma gång bedyrar jag, att allt vad i hett mod fällts av yttranden från min sida endast varit dikterade av* (vare sig moralisk feghet eller) oberättigad svartsjuka. Inför Gustav har jag i går återtagit mina gemena beskyllningar och,

* Förlåt att jag stryker, men du har ej rätt att nedsvärta din karaktär.

varför jag tackar Gud, erhållit tillgift, vilket må bevisa att han har ett ädelt sinne* (stående högt över mina låga angrepp). För vad jag yttrat om Fröken Mathilde, skall jag inför hennes släktingar göra offentlig avbön, även med risk att bli visad på dörren.

Gustavs brev till henne låter mycket väl försvara sig som ett uttryck av en övergiven makes sorg och förtvivlan, som vänder sig i sin smärta till ett ungt hjärta, vars sympati och rena tillgivenhet (han länge förut ägt).**

Vad ont jag gjort skall jag genom arbete och försakelse söka gottgöra, genom att bliva bättre som man (mycket bra, de kunna ta det huru de vilja) än jag var som ung man!

Det skulle göra mig förtvivlad om Ni ökade sorgerna genom att ytterligare bringa en person, som bär det namn Ni en gång burit, i vanrykte!

Jag skall om Ni så önskar och det kan gagna själv uppvakta Eder herr broder vid hans hitkomst och om så gäller motta en öppen skymf endast jag kan utplåna det intryck Ert brev gjort på honom rörande hans dotter! (Är det tjänligt? Det ser sjukt ut.)

Att sätta Edra barns skilsmässa i förbindelse med något annat än Friherrinnans omutliga böjelse för konsten skall göra saken mera ohjälplig än den varit och alldeles icke rädda varken Ert barns eller Ert eget rykte! (Utmärkt!)

Än en gång: alla mina (nedriga) (det blir för starkt annars) beskyllningar mot Gustav och Fröken

* Dina angrepp ha ej varit låga endast grymma.

** Tack särskilt för denna mening — men ändra de fyra sista orden — de kullkasta och senteras ej av dem. T. ex. han alltid bör kunna påräkna?

Mathilde återtager jag härmed, och beder Er besinna att Ni icke har rättighet att vidare begagna Er av uppgifter som nu bevisats och öppet erkänts vara ogrundade, och endast dikterade under den olyckliga sinnesstämning som alstras av svartsjuka, vilken sjukdom hos lättrörda naturer ligger närmast sinnesfrånvaro!

Er förlåtelse kan jag aldrig påräkna; mina trogna vänners har jag redan fått och på Guds hoppas jag!

Eder förtvivlade Johan.

Tack älskade, dyrkade, min egen evigt älskade Johan. Du är ädel — tack, tack. — Finner du någon belöning i att jag älskar dig — så vet du det och jag är din trolovade.

Din egen —

På natten ½ 3 (till fredagen).

Nu skriver jag till dig igen! Är jag galen? Nej — ty jag har något att säga dig —

Du trodde jag var ond på dig — kanske litet — jag vet inte. — Jag gillade dig — jag högaktade dig — men det sårade min kvinnliga stolthet att du skulle vara den kloke — den minst galne av oss. Det var ett hårt slag som måttades åt min fåfänga att du, då när jag var den förståndiga, var du galen och att du nu, sedan du gjort mig galen, uppträdde som den förståndige. — Men besynnerligt nog har jag aldrig trott på dig som nu. — Jo! jag har trott på dig för stunden, men nu för alltid — jag har trott på dig förut, men nu litar jag på dig.

Jag är ett fåfängt kräk! Jag vill gå och gälla

som stor inför dig — men du är ändå mycket större — och kan du utfundera något som kan göra mig värdig dig, så gör det i Guds namn på det jag åtminstone inte evigt må behöva stå som ett nöt inför mig själv.

Då vi lämnade Alhambra nämnde jag för dig att jag ämnade besöka Anna i morgon förmiddag kl. 2 (jag hade lovat henne det, vi skola ut och gå och byta notor). Vad ditt »jaså» sårade mig i den stunden, det innebar en hel följd av förebråelser och förakt för min svaghet — så tycktes mig — och ynkligt var det ju ock, min vackra föresats att vara nog stark att ej se dig före onsdagen — den glömde jag i den stunden och fastän, tro mig, jag älskar ditt arbete och ej vill rycka dig därifrån, var det mig oemotståndligt att ej få fresta dig — ty en skymt av dig är för mig — du vet nog huru mycket. — Tro mig jag skall älska min rival, ty hon skall göra dig stor inför dig själv, inför mig, inför människor och Gud. Ditt arbete är mig heligt — men min längtan är ibland ändå så stark att du måste förlåta mig, när jag synes dig jämmerligt svag.

Au revoir min älskade om onsdag, jag skall bjuda till så gott jag kan med mitt göra — jag arbetar ju inför dig — då måste det gå. — Nu litar jag på dig och på mig själv.

Din.

Vad jag skrivit här har jag menat ärligt — jag är besynnerlig ibland — en gåta som ej kan lösa sig själv, men som hoppas och tror och vet sig få stanna i sin tydares kärlek även om han ej alltid kommer rätt underfund med henne.

Vill du ha en kyss? Här är den!!!! (3 stycken).

Det ser ut som om ödet bestämt att du ej finge ro med ditt arbete. Förlåt mig älskade, men om du är hemma så skänk mig en timmes samtal med dig. — Jag har gjort en upptäckt av vikt för hela bådas vår framtid — och vet ej nu huru jag skall bära mig åt; därför vill jag så gärna tala med dig på det jag ej må göra något galet. — Lögnen är avslöjad. — Jag har ej mod att bära det ensam — och skall underkasta mig huru du vill —

Än en gång förlåt älskade och tro ej att det är en nyck. Var hemma nu, jag kommer upp strax — jag vågar.

Tisdag d. 4 April 1876.

Älskade!

Månen tittar på mig — inte är gubben i månen så vacker som min allra käraste, men ändå är han förvånande lik dig nu, just nu, när jag sände honom slängkyssen. — Om han hade vett att vara tacksam, så skulle han stiga ned och ge mig en kyss efter han ej har någon hand att slänga dem i luften med. Men gubben i månen har inte så mycket vett eller också är han inte så oförskämd som en viss herre vilken blott helt fräckt tar sig sina kyssar så att man får räcka fram munnen igen för att återlå dem.

Men det var inte dumheter jag skulle skriva. — Det skulle vara så här: en ung herre har bett mig komma till sig i morgon förmiddag — men jag måste till doktorn först — det kräket hade så mycket folk hos sig i dag att man inte slapp in. — Jag går och hämtar Anna till promenad — som jag lovade henne, men kan ej förrän ungefär kl. 2. Det blir för sent att komma till dig då — de äta ju kl. 3. Nu har mitt snusförnuft uttänkt det sålunda (knipslug skall man vara): gå till din syster i morgon till middag — men vid 2-tiden — bjud henne till dig på eftermiddagen (utan något slags kalas, du måste lära dig att inte vara slösaktig, för den konsten kan jag så bra själv) laga så hon ber mig stanna hos sig till middagen, sedan måste naturligtvis du också dras med mig efter du bett din syster en gång. — Det är naturligtvis mycket ledsamt och genant för en så ung pryd fru att stiga in i en ungkarls boning — men man kan ju inte vara ohövlig — herregud — och fast med någon motvilja antar jag den artiga inbjudningen. — Men du får ursäkta att jag tiger om saken när jag går hemifrån — sedan talar jag nog om det — men då är det sådags! — Usch, vad jag är otäck. — Om du hade läst alla dumheter jag skrivit till dig i dag — jag har haft en ypperlig frihet på eftermiddagen för Gustav har gått till stationen att möta *** — fast jag inte tror att hon kommer i dag — hon lär stanna i Uppsala ännu en tid. — Han och jag äro mycket goda vänner.

Jag har varit på miserabelt humör i dag — och halvgalen av längtan efter dig — men nu är det

kväll — och nu ska jag drömma om dig och så får jag se dig i morgon. — När jag är som vridnast, så går jag och pussar rosen —

Nu kom Gustav hem. Adjö! på svenska! —

Tänk om jag skulle våga skicka mitt eftermiddagsopus till dig — bara du inte blir ond på mig.

Tänk! jag är så oförskämd att jag sitter och skriver fast han ser det — han frågade om jag skrev brev — jag svarade ja — ingen vidare fråga — men han anar nog till vem. Jag lovade honom att skriva till henne för att önska henne välkommen till oss — med villkor att han iakttar sig visavi oartighet mot dig. — Jag lovade vara vänlig mot henne — med villkor att han vore vänlig mot dig — han lovade detta — allt. — Jag stiftar lagar — så oförskämt!—!—!—!—!

Vi äro mycket goda vänner. — Det är i det närmaste löjligt. —

Farväl min älskade! Du måste älska

Din Maria.

Tisd. d. 4:de April 1876.

Vågar jag låta dig läsa detta!?!

»Förlåt mig för min kärleks skull.»

O! vad jag lider — men jag skulle välsigna mina plågor, om de förde dig till mig, men jag måste vara frisk, ty annars får jag icke se dig — och det är ändå värre. — Tror du verkligen att jag går och gör mig till och låtsas vara sjuk för att

— kanske göra mig intressant och väcka ditt medlidande eller för att som du sade få låtsas vara starkare än jag verkligen är. — O! huru gärna ville jag ej vara stark om jag blott kunde — jag ville vara det för att du skulle beundra mig och således ha något skäl att älska mig — men jag kan det ej tyvärr — jo! ibland ändå: för dig, men aldrig mot dig. — Du får ej tro att jag är tillgjord. — Vet du då ej att din åsyn är mig så kär att jag nästan glömmer plågorna; annars är jag nog ett stort pjåkigt sjåp, som gärna lade sig ned att vila sin eländiga lekamen om blott du satt bredvid och hölle hennes hand — om blott du böjde dig ned att kyssa hennes ögon då de slöto sig vid smärtornas annalkande. Om jag är svag till själ och kropp, så finnes det ändå något som är starkt hos mig också — nu har jag funnit det —: det är längtan efter dig — det är den som håller mig vid kraft — (det är ynkligt) — då när du tror jag gör mig till för dig. — Jag är så beklämd i denna stund. — O! att jag finge vila mitt galna huvud vid ditt bröst — nu — just nu — och gråta ut en gång alla de osaliga tårar som dunsta upp i min hjärna och bildat där ett slags vattentryck, som just inte är så behagligt. —

Ibland tror jag nära nog själv att jag är galen — åtminstone måtte jag vara galen i dig. — Jag kysser din ros och drömmer att det är dina läppar. — Det är mycket opassande att jag nu skriver detta — det vet jag — men du kan ju ta det som yttrandet från en fånes vridna fantasier. — Ja! i sanning är det inte fånigt — men får jag inte säga det så blir jag bindgalen. —

Tycker du inte att jag ser ståtlig ut då jag låtsas neka dig att kyssa mig? — och ändå tar jag mot dem så gärna. Usch, vad jag är för en usling!!!

Kickan och jag ha varit hos mamma i dag på middag — de äro inte våra vänner — för övrigt tänka de blott på skenet och allt det där skräpet. — Nå ja — gudbevars — låt oss behålla skenet — jag är inte ond på min man, visst inte — vi äro tvärtom alldeles utomordentligt goda vänner. — Han hade ingenting att anmärka över att vi voro tillsamman på spektaklet — mer än han frågade med något sträv röst — huru vi, Anna och jag, fått tag i dig. — Jag svarade att vi varit uppe hos dig — han teg — vi språkade om pjäsen, voro glada och nöjda med varandra och vänliga mot varandra. — Kan man bättre begära. — Hon (flickan) kommer ju nu tillbaka — det gläder honom, han är snäll mot mig — jag tycker om att se omkring mig vänliga ansikten. — Varför skall jag vara nog grym att beröva honom ersättningen för den frihet han skänker mig? Du är min trolovade — hon är hans — också trolovade (inte annat). Det är ju charmant!!! Situationen är superb — han blir än mer kär i henne — hon i honom — pang! så smäller det — det vill säga i all vänlighet, han skall själv begära sin frihet, jag — går in därpå — vi skiljas som vänner — och återstår ej annat sedan, för att få full stil i saken, än att hålla bröllop tillsamman i största sämja — på samma kväll — och umgås som älskliga syskon. Jag skulle tro att det är något nytt! — Ha! kom nu och påstå att inte också jag kan vara en djävul. — Jo då! och det en präktiger en.

Skratta nu så som jag skrattar — eller förakta mig — men älska mig! Ja älskade! älska mig, jag besvär dig — och förlåt mig dessa vilda fantasier — jag ville nedskriva vad som korsade min hjärna just då — så du skulle känna mig riktigt — varför skall du tro mig vara bättre än jag är — jag tycker ju om dig just för att du är galen eller är du också sådan så man skall gå och hyckla inför dig?! och göra sig till och söt. — Men vet du, det finnes ändå stunder då också jag kan vara god — så platt jag än är opp i huvudet. — Det finnes stunder då jag kan vara den värsta sate och stunder då jag kan tänka som en ängel, göra gott som en barmhärtighetssyster och vara färdig att avlägga löfte på bot och bättring — men så kommer alltid mitt dåliga jag fram igen och så börjar striden på nytt mellan Hin Håle och Vår Herre.

Fredag eftermiddag 9 April 76.

Lilla Älskade Avskyvärda Kräk!

Tack för dina dyrkade kråkfötter och förlåt mig för i går! — Jag har skrivit fem vers i dag, hur många timmar har du sovit för länge?

Mitt avgudade höns, hur kan jag vara så dum och älska dig! Du tror att jag är en lustig djävul! Varför skulle jag icke vara glad, då du ljuger så djärvt och säger att du älskar mig!

Du säger att jag är stolt och högfärdig! Skulle jag icke vara stursk då du har låtit mig ana att du älskar mig! Jag sårar dig så ofta säger du!

O, du har givit mitt gamla mögliga hjärta ett sår som aldrig kan läkas, och jag skulle icke såra dig!

Arbeta din lilla lätting eller du har mitt eviga förakt lika som min ostadiga kärlek!

Håll nu din vackra mun på dig till om onsdag och visa att du är man och icke en sån där eländig kvinnodjävul!

— Var snäll mot min vän Gustav och gör mig icke ovärdig hans vänskap så skall jag alltid älska dig!

Din.

Maria, mitt Liv!

Varför skulle jag icke gå till dig i morse! Nu är jag som en död! Om jag kunde ropa så att du hörde det: Kom! Skulle du komma? Nej du är för stolt! Tro mig aldrig då jag vill vara stark; jag är så svag och eländig, när jag icke ser dig! Låt mig alltid se dig! Kan du tänka dig en hel månad utan att vi se varann! Våra själar ha redan blandat sig på våra läppar, så att det numera är omöjligt utreda vad som är mitt eller ditt. — Jag känner mig fastvuxen med dig!

Skulle du vilja debutera som »Skådespelerskan». — Tror du att Gud ser på oss med misshag! Är kärleken, eller varför är kärleken jordens enda välsignelse och största förbannelse! Hur kunde jag ådraga mig ditt ogillande i går? Därför att jag ville låta någon skydda dig då jag ej rådde själv! Därför att jag anklagade din anklagare!! Varför gjorde jag detta? Därför att jag älskar dig! Och du frågar om jag älskar dig! Och du kan icke förlåta mig!

Den 13 April kl. 5 på morgon.

Herr S.!

Efter en sömnlös natt sitter jag här. — Jag fick i går höra saker som jag ej förut trott på. Jag vädjar till Er heder, till Er vänskap, Ert förstånd och Er rättskänsla — återför mitt stackars barn till hennes plikter som maka, som moder, som dotter. Ni, endast Ni kan detta, ty hon tror Er vara upphöjd och ädel och detta tror även jag. Hav förbarmande! Säg henne, bed henne, besvär henne göra det rätta och vara lugn. Hon kan ännu bli lycklig i sitt hem, ty hennes make älskar henne, jag vet detta och tror att en stor olycka för framtiden kan förebyggas om Ni häruti inverkar på henne. Fortfar att vara husets vän och dess rådgivare i det goda, Ni skall ej ångra detta och har Guds och en moders välsignelse att påräkna under Er bana på livets stig. Livet är så kort! Det är blott ett steg från livets strid till dödens frid, säger en författare, men denna frid på andra sidan ha vi ej att påräkna då vi åter vakna med samma förvillelser, samma fel och svagheter om dessa ej förut avskaffas. Ack förlåt, jag vet ej vad jag nu skriver. Mitt huvud svindlar och jag skulle ej kunna överleva denna olycka. Jag ber Er i Guds — i deras namn som äro Er kära i världen och Er moders i himlen — avvänd det onda i tid! — Kanske säger Ni ingenting om detta brev åt henne, eller hur? — men hör min bön, var ädel, var stor och förtjäna min aktning och min eviga tacksamhet.

Hastigast E. v. E.

Säg mig ett tröstens ord! —
I dag skola de avgöra — o, skynda!!
Tänk på hennes sjuklighet och hennes medellöshet och vilken skandal. Vi härda ingen ut.

Mamma! min älskade mamma!

Tack för ditt varma, vänliga, kärleksfulla brev. Det gjorde mitt sargade hjärta så gott att se det du ännu bevarade ömhet för mig — och jag hoppas och tror att du även framgent, fast mänskligheten skall fördöma mig, ändå alltid skall ha mig kär som din dotter och tro på mig. Johan har aldrig varit min älskare, men det är min fasta föresats att så fort lagen det tillåter bliva hans vigda maka. — Det är svårt att beskriva, ty min natur är visst mycket egen, det är svårt att beskriva vad som föregår i mitt hjärta. — Den som en gång kommit därin den kommer ock aldrig därur; om även jag kan synas kall och hård så har jag ändå ett rikt mått tillgivenhet och tacksamhet för dem som varit goda mot mig. — Tro mig mamma då jag säger: att det är ej sårad stolthet, som vållar det steg jag tar, det är den fullkomliga, sansade övertygelsen att det för oss alla är det bästa. — Det är en sveda för Eder alla, för Gustav isynnerhet och även för mig, men denna sveda ehuru stark går dock snart över och befriar oss från ett långt och sorgligt lidande. — Jag håller Gustav innerligt kär, kommer alltid att göra det, ty jag skall ej glömma att han varit god mot mig och haft överseende där det behövts. — Gustav har icke dragit ned min

kärlek — min tillgivenhet för honom är, säger jag än en gång, mycket stor; men en annan kärlek har slagit ändå starkare rötter. — Det är orätt, det vet jag, men kan ej hjälpa det. — Det vore fegt att vandra vid en makes sida, allra helst en make som man aktar och håller av, med en annans bild i sitt hjärta. — Sanningen är, huru grym den kan vara ibland, ändå det enda goda vi ha att hålla oss till. — Tro mig, Gustav kunde ej bli lycklig med mig efter det förtroende jag givit honom. — Då han så vänligt öppnar sin famn för mig hyser jag en håg att störta mig i hans armar, lova att stanna — jag skulle tala sanning för stunden då — vi skulle gråta tillsamman, fröjdas, hålla fest i våra hjärtan, men åtta dagar därefter skulle striden börja på nytt.

Jag är icke skapad för ett stilla hem med frid och rosendoft — jag behöver strid för att finna min lycka. — Jag har ju prövat på: Jag har haft en älskad och älskande make, ett trevligt hem, goda vänner — ett älskligt barn — allt med ett ord som kan göra en kvinna lycklig. — Jag har också varit lycklig på sätt och vis, jag har tackat Gud så innerligt för hans godhet, jag har sökt sätta mig in i mina goda förhållanden och sökt känna mig fullkomligt belåten — men jag har dock aldrig varit det. — Strid och framåtgående är mitt livs lösen — friden är ej skapad för mig — jag är ej född till kvinna — Gud har ämnat mig till artist — ödet och människor som velat mig väl ha satt sig däremot. — Men tro mig mamma — konsten låter icke kväva sig — förr eller senare tar hon ut sin kärleksrätt inom vårt bröst. — I haven skrattat åt vad I kallen »min barnslighet», ty I känden henne icke. —

Nu har hon gjort sig gällande, nu måste jag ägna mig åt henne — att jag får mycket strider det vet jag, att jag ej kan få, som jag en gång så barnsligt drömde uppträda direkt som en sol — det vet jag — men jag får kämpa för henne — man måste kröka sig och kyssa hennes fötter om man en gång skall få äga hennes kärlek. — I som leven i lugnet, i friden, I veten icke vad kärlek är — kärleken till henne, gudinnan som fordrar oss in i det sista — I haven aldrig känt henne — men jag har det, ty hon har förföljt mig ända sedan min barndom om också hon blivit kvävd ibland — men hon har fått nytt liv för varje gång och starkare har hon växt in i min själ. — Nu är det hon! — Hon har förenat våra hjärtan, mitt och denne väns som skall följa mig och stöda mig på den slippriga gångstig som leder till hennes tempel. —

Han älskar mig, jag honom, men framför allt mötas vi båda i kärleken till henne vilkas offer vi kanske skola bliva, såvida vi ej ha nog kraft att vinna hennes kärlek och segra!

Som Gustavs hustru kunde jag aldrig bli aktris — det fanns ett band som höll mig, hans namn, hans anseende, hans tjänst framför allt, som jag ej hade rättighet att störta emedan vi ej hade råd att existera utan den och mitt barns framtid fick lov att vara tryggad — jag kunde ju ha dött innan jag blivit något stort — då hade han ej haft något att försörja sitt barn med. — Som Johans hustru kan jag få leva obemärkt med mina studier till den dag min sköna gudinna sluter mig i sina armar och jag blir värdig att få vara hennes dotter. —

Kanske skola vi återse varandra igen. Gärna stannade jag där ute — för min konsts skull — men

finnes det mig någon möjlighet vill jag allt ändå återkomma till det land, som blivit genom så många års vistande mitt fädernesland. — Jag ämnar studera båda språken — och kan jag få en bra anställning här i Stockholm, så vore det mig kärt att få utöva min konst både på den jord och det språk som för mig ha så många kära minnen.

Kanske att i höst ett år till — man vet ej huru ödet kan foga, kanske får jag träffa dig då igen och alla som jag håller av — mitt barn — mitt älskade barn — och Gustav som jag då skall träffa och anse, städs som en trogen vän. — I ären då lugna alla och haven hunnit att förlåta mig den sorg jag berett Eder.

Mamma! nu har jag en sak att be dig om. — Ställ ej till något spektakel med morbror *** — låt den beskyllning jag gjorde mot Gustav vara glömd — det är nu min övertygelse att han är oskyldig.

Då han anklagade Johan, anklagade jag flickan — det var en hämnd — men det var också en dum fantasi. Hon var skönare än jag — därför blev jag avundsjuk på henne — Gustav har ju alltid älskat mig. — Störta ej Gustavs framtid — du räddar icke din dotters heder därigenom, tvärtom, men du störtar mitt barn i fattigdom och elände — ty kom ihåg att om Gustav ej stannar vid regementet har han intet att försörja barnet med. Således mamma vore det både fult och fegt att anklaga en oskyldig, för att möjligen du som min mor därigenom tyckte dig stå i bättre dager. —

Jag förklarar således att jag anklagat Gustav falskt — det var inbillning då jag gjorde det inför Johan, han trodde mig och ställde därför till spektakel — och självförsvar då jag gjorde det inför Er. —

Nu är det sagt — kom nu ihåg vad jag bett dig om och tänk på mitt barn, om du har någon kärlek för ditt eget.

Jag har skriftligen ordnat allt såsom jag vill ha det — och tar det ytterligare som ett bevis på Gustavs tillgivenhet för mig att han gjort mig till viljes i dessa mina önskningar. —

Mitt beslut är orygglig t — tror du att en så dålig känsla som hämnd eller sårad stolthet kunde leda en människa till ett så viktigt steg — nej — det måste finnas något annat skäl — och det skälet är icke en dålig, sinnlig kärlek till en människa, men det är den fasta övertygelsen om min framtid och allas vår lycka. Gärna ville jag kyssa dig än en gång innan jag reser — men låt mig då slippa förebråelser, scener och övertalningar — det skulle hålla mig tillbaka, låta mig lida och striden skulle börjas på nytt. — Mina själskrafter, liksom min kropps (vilken beror mycket på den förra) skulle medtagas utan annan verkan än att jag bleve maktlös och framsläpade ett liv utan fröjd till allas Eder sorg. —

Farväl min älskade mamma. Var en mor för min Gustav, trösta honom — slut ej hans vänskap för mig. — Låt mig komma upp till dig ett ögonblick innan jag reser — tala icke, men slut mig en gång till ett verkligt moderligt bröst.

Framåt! till strid och seger! — Jag skall bli stor!!!! — Bed till Gud för mig och för min konst. —

Din älskande dotter
Maria.

Fråga mig icke när jag far, jag vill ej att någon skall följa mig. —

Än en sak, mamma, störta ej Gustavs framtid, ty då störtar du också mig. —

Om du vill skriva till mig så adressera dina brev till »Madame ***» Paris — poste restante. —

Tisdag kväll.

Älskade min egen — egen vän — bror — trolovade eller vad du skall heta — jag vet ej — för mig är du allt detta — vad världen anser dig vara — det vet jag ej. — Lika gott, min älskade är du ändå på samma gång som jag ej ljuger inför världen då jag säger att jag hela livet kunnat betrakta dig som en bror. — Nu ha vi likvisst kommit så långt — så långt att skilsmässan mellan Gustav och mig är bestämd. — Det kännes ändå så underligt, så underligt — alla minnen ryckas itu — alla band slitas och världens dom måste jag bära — bära den oskyldigt — det är likvisst en tröst! — I mitt hjärta är en tomhet så grym! i min själ är mörker och mina tankar välva — nej de ha ej plats därtill — de kräla om varandra i min usla hjärna. — När jag ser dig blir jag alltid så glad — men lugn — det är bättre. Du älskar mig ju! måntro jag älskar dig? — jo! såsom jag kan älska, lugnt, utan passion, med sans och innerlighet, ej med vad människor kalla kärlek — det förstår jag inte — men med innerlighet och tillgivenhet. — Ljuger jag nu inför mig själv? —

Varför skola människorna slå ned mitt mod genom att spå mig olycka? Varför? då jag ju behöver all min kraft. — O! den håller på att svika mig ibland. — Då jag var ute på eftermiddagen tänkte jag mig in i, huru det skall kännas då jag återkommer — då

alla skola se på mig med nyfikna, kanske föraktfulla blickar. — Jag led — men mitt samvete säger mig ändå att detta grymma steg är rätt. — Han tycker ju det och vill det — affärerna fordra det — min konst manar mig — och när sedan jag gjort alla dessa uppoffringar är det mig då ej unnat den sällheten att till belöning för mitt mod få bli din — följeslagerska genom detta ynkliga liv. — Vad vi skola kämpa tillsammans! — strid få vi nog — Gud hjälpe oss!!!! — O! denna resa! —

Återigen har jag varit hos dig. — Det är då själva katten att jag ej kan låta bli — Gustav bär sig åt som en hederskarl och är v å r enda vän. — Mamma har igen varit hemma för att ställa till spektakel — det vill säga: söka återföra mig till vad hon kallar min plikt. — Gustav och jag äro nu fullkomligt överens — vi äro g o d a v ä n n e r, men ej makar längre — och så underligt det låter är han v å r verklige vän — skilsmässan är numer en f u l l t b e s t ä m d s a k. — Nu har du mig också! Jag har skrivit omigen till moster i Köpenhamn och Gustav har likaledes skrivit ett brev till henne. — Jag tror jag lägger in dem i kuvertet, på det du må se huru vackert han bär sig åt. — Det hedrar honom på det högsta — jag är också tacksam och glad — men skilsmässan är numer fullkomligt bestämd. Vi måste talas vid — kom hem till mig i morgon vid 12-tiden — ej senare. Gustav har själv bestämt den tiden. Jag har så mycket att säga dig — vi ha då två timmar att språkas vid. — Tag böckerna med, som du glömde att lämna mig i går afton.

Ödet tvang mig att yppa det vi ej stannat hos din syster i går afton samt var jag fanns — tänk Gustav gjorde mig en fråga, som jag var nog lycklig att kunna besvara. — Kom för all del i morgon — jag har så mycket att säga dig — var ej så självisk att du ej kan göra denna uppoffring för mig — Gustav har bett därom, han ogillar att jag går till dig — och jag gör det med — men det har ej funnits någon annan utväg. —

Din egen

Tag för all del breven med dig i morgon — de skola då skickas av.

Stockholm d. 13 April 1876.

Satan Blond!

I Herrans namn! Låt mig se dig i kväll! Låt mig falla på knä för dig! O vad du är stor mot mig! Har du nu förlorat dina illusioner — din sista vackra dröm! Var är min kraft! Jag tror den Onde slagit mig med lamhet; jag är andligen ledbruten — och när jag då ser dig! Gud i himmelen! Jag gör mig något illa om jag icke får se dig och bedja dig om förlåtelse!

Vet du, jag vore färdig att avlägga ed på att icke bli din man förrän om ett år — aldrig förrän du vill! Jag är dig så ovärdig — kan du icke förakta mig!

När jag skriver, då vill jag vara stor; låta mig vara ditt lilla barn annars, och du tror icke vad jag av hela min tillvaro håller av dig, som en mor, en

syster — allt vad du vill, men icke älskarinna! Låt mig vara ditt barn, men förakta mig icke därför. —

Vet du vad jag gjorde i går kväll. — Du är olycklig om du talar om det! Jag bad för dig! Hos Gud eller Jehovah — jag vet icke vem, blott till den som var starkare än jag! Icke är jag stark! Vem har sagt det?! Men du!! Jag gråter ju nu, då du är borta!

Om jag icke kan följa dig på ett värdigt sätt om fredag, så dödar jag oss!

Vill du det?!

Måndag.

Min älskade! Hård kommer hem i dag kl. 5 eller gå vi till honom. — Kom således kl. 7. — Äro vi ej hemma så vänta — är Hård kvar så gå in ändå, det gör intet, du kan vänta i salen till dess han slutat. — Detta är Gustavs idé. — Jag måste träffa dig i dag och vill ej komma till dig — deklamera för dig — och gå till Hedberg i morgon.

Din.

---

29 April 76.

Älskade Lilla Olyckliga!

Vad menar Försynen med dessa oerhörda lidanden och prövningar den ålagt oss? Säkerligen något mycket väl och mycket stort. »Sången är av sorg upprunnen, Men är sångens gåva funnen, Se, så är din sorg försvunnen Och odödlig glädje vunnen,» sade Runotar den vise. Sorgen gav mig sångens gåva, men när jag lider av att se dig lida då blir jag stum! Har du haft en svår natt, mitt barn. Jag bad för dig

så brinnande i går kväll och jag drömde om dig — och blommande rönnar och syrener under en klar solig himmel någonstans nere i Södern!

O, jag lever nu igen, ty jag har någon att leva för; det var detta jag behövde, jag kan icke leva endast för mig själv! Jag skall hämnas alla dina oförrätter, jag skall föra Er, kvinnors talan! Tro på mig; så länge du är ensam, övergiven, förbisedd, skall jag älska dig så högt någon kvinna kan fordra — kanske när du blir stor eller lycklig och icke mer behöver mig, att mina känslor skola kunna bli andra, då du också blivit en annan; men nu är jag din; i nöd och sorg har du mig närmast, i lust och glädje kanske jag är dig fjärran, ty glädjen var aldrig min vän! Jag älskar dig, ty jag älskar din sorg, som är min gamla beprövade vän; därför tro på mig i mörka stunder! En sak blott fruktar jag; när jag tror eller anar att du lider, då lider jag så, så jag har svårt att arbeta. Hela mitt huvud är endast upptaget av en tanke — dig!

Vad skola vi göra!

Är du omgiven av skurkar så krossar jag dem och min första uppgift blir att röva dig! Är det så de vilja! Tror du att Gustav och din mor ingått något hemligt förbund: tror du att Gustavs släktingar narrat honom att begå en låghet för att rädda sig och sitt namn som är deras!

Är det så? Hota honom med att fly hans hus men icke landet! Tror du han vill ha dig kvar? Vad spinner gubben för saker? Jag tror att Gustav spelar falskt spel med din mor för att undandraga henne och dig allt! Jag vet icke vad jag skall tro — det är kolmörker runtom oss!

Men hur skall jag få se dig!? Jag utsätter mig icke för din mans råheter vidare... är det oss till uppbyggelse att sitta som tjuvar hemma hos dig?

Vill du se honom kanske förgå sig mot mig, då jag icke kan svara för vad som händer, kanske det värsta! Mitt blod är icke alltid så lugnt.

Och syster! — Jag var hos henne i går kväll sedan jag kom från dig. — Jag hade icke mod att säga något! Skola vi, vi, tigga. — Vårt sällskap måste vara dem odrägligt i kväll, då vi antagligen endast ha ledsamheter att tala om — och mycket att tala om. — Ser du icke huru vi drivas intill varandra! Gustav anförtrodde mig dig sista gången han var vänlig. — Jag skall vårda dig då han icke gör det — vi ha icke råd att nu göra oss syster och svåger ogunstiga! Tänk på sommaren! Då behöva vi dem! Jag är bedrövad intill döden, ty jag tror att du har det mycket svårt; men jag måste se dig för att hålla ditt och mitt mod uppe och för att fatta ett beslut, men jag måste träffa dig ensam! — Kom till mig om du har förtroende för mig och älskar mig — och om du icke får ta emot mig hos dig eller sådana saker passerat som göra det omöjligt. Ljug om så behöves — för lögnare har man rättighet att ljuga! Begår man våld mot dig, så fly till Grand Hotel... skicka bud på mig och jag skall tvinga rätt åt dig! Bed Gustav frukta mig om han hotar dig, ty jag kan störta hans framtid — och det gör jag om han är en ovärdig! Jag är oåtkomlig för hans hämnd. —

Din trognaste vän och den Ende som älskar dig av hela sina själ och som du kan trygga dig till då alla överge dig.

Söndag kl. 3/4 till fyra.

Maria!

Om du är ängel eller djävul, om du är stark eller svag, om du är storartad eller ynklig, det tänker jag ej på! Om du är varm eller kall, om du älskar mig eller icke, jag älskar dig! Jag vet icke varför, men jag gör det! O, om du visste huru gräsligt jag lider av att icke få se dig, men jag njuter av att lida så och jag måste veta om du ännu älskar mig, ty då sökte du mig i avgrunden; du behöver icke veta om jag älskar dig, ty det gör jag och kan aldrig annat! Varför förbjuder du mig att se dig i dag? När gjorde jag det! Jag måste tiga — Ty mitt liv hänger på att du älskar mig! Och du tror att jag icke kan gråta och jag hånar dig! Du som kan hålla min onda ande i tygeln, du klagar och säger att han nu regerar mig igen, och du ser att de slitas om min själ och du räcker icke ut din hand! Det var ju du ensam som kunde söva honom och nu — varför gör du det icke!

Du var i kyrkan i dag! Stod icke djävulen bakom en pelare och sjöng till orgeln:

Wie anders, Gretchen, war dir's
Als du noch voll Unschuld
Hier zum Altar trat'st
Aus dem vergriffnen Büchelchen
Gebete lal'test,
Halb Kinderspiele,
Halb Gott im Herzen,
Gretchen!
Wo steht dein Kopf?
Grimm fasst dich!
Die Posaune tönt!

Die Gräber beben!
Und dein Herz
Aus Aschenruh'
Zu Flammenqualen
Wieder aufgeschaffen
Bebt auf,
Gretchen!

Var det i Adolf Fredrik? Vid det där altaret där jag avlade min första mened inför Guds ansikte!

Om du icke kan fortsätta att älska mig, så skall jag förebrå dig, jag skall tigga din kärlek, jag skall stjäla den, jag skall kanske avsky dig, men alltid älska dig! Jag är bunden vid dig som Prometheus vid Klippan, om också min kärlek skall bli gamen som evigt hackar min lever! Du har mycket på ditt samvete om du upphör att älska mig! och det håller du på att göra! Det värker i min vänstra sida, jag går i dödsångest och uppehåller min Ande med rus!

VII.

Skilsmässa.

Den tredje i Blomstermånaden 76.

Maria!!!

Min Egen Älskade som bevärdigat mig med din kärlek! I detta heliga ögonblick då du genom Försynens vilja går att börja om ditt liv — då du känner huru det oemotståndligt bär framåt och då du lika ovillkorligt blickar tillbaka; se då icke detta bakom dig med ett av kortsynta men välmenande människor hos dig t'llkonstlat samvetes skumma blickar! Tacka Gud att han låtit dig genomleva allt detta för att du en gång må kunna med hela din stora brinnande själ visa dem att du känt, att du tänkt, erfarit, lidit allt detta som en annan kommer att lägga dig i munnen! Är icke den Styrandes hand så tydligt närvarande i detta allt! Sändes jag då av en ond ande! Tror du att den enda kvinna på jorden som du värderar och som jag i detta heliga, upprikt'ga ögonblick måste erkänna vara förmer än andra, ty hon var ädel och storsint och modig, tror du att hon var ett redskap i någon annans hand än en god andes; jag tror det ej, ty hon har visat att hon kunnat rädda och upprätta en annan stor fallen ande — hans! Och du har

räddat mig åt människorna; du har gjort mig god och stark — ja tro mig min allra käraste, även i ditt svagaste ögonblick har du lärt mig att jag icke är dålig, därför att jag är en svag människa. Nej du har visat mig att även bland människorna finnas änglar även om de äro människor, att vingarne icke falla av även om de röra vid jorden — har du sett svalan då det stundar oväder! hon sopar gruset; men hon lyfter sig när det klarnar! Och hon kysser molnen med lika klara ögon och hon vågar se solen i ansiktet och himlens vindar blåsa dammet av hennes vingar i ett ögonblick! Nu tror jag! Ty jag tror att det som hör himlen till tål vid att bli jordiskt ett ögonblick — nu förstår jag sagan om Gud själv som kunde stiga ner på jorden och bo ibland oss — nej icke oss som fått uppfostran, det är: som lärt att dölja våra jordiska skröpligheter, utan just bland dem som rota och gräva i det vi kalla prosan!

Det är en vacker saga! Och jag skall älska den för din skull! Jag skall aldrig håna Honom på skåpet mera, ty nu betyder han något för mig — för oss!

Älskade! Du känner hur du ryckes framåt, station efter station! Darrar du? Se framåt eller stupar du. Ja *framåt*! Och var tacksam att du har ett så vackert förflutet som du har; som har stärkt dig, givit dig erfarenhet och som varit dig ett offer — ett offer så stort som Abrahams, då han gav sitt barn för Herrens skull. — Var viss Han fordrar lika litet detta offer av dig som Han fordrade det av honom. — Han vill endast pröva dig — luttra dig — *se om du är värdig*!

Trofasta älskade varelse! som jag fått den lyckan att träffa på min steniga väg! Du får icke fälla modet,

ty du har mitt liv och min framtid i din hand! och din framtid! Korrigera icke Vår Herres tema; klaga icke över vad du förlorat och vad du lämnar; du måste!

Jubla i stället unga, härliga mästerverk av Skaparen över att du får lida, ty utan lidande kan icke själen skakas i sitt innersta, kan icke detta underbara vändande ut och in på din själ äga rum, som är konstens villkor. — Ser du, ser du, burens järnstänger hava bågnat för din genius' otämjda kraft och du är fri — fri! för att få springa i skogarna och andas frisk luft, för att få bestiga fjällen och se ned för att riktigt få se huru små de äro nere i dalarna; ryt du som en ung lejoninna, ty det är du, låt din ostyriga guldgula man fladdra fritt, lyft din höga panna och känn en gång att den icke är så låg som de små hava sagt. Framåt bär det, framåt! mot ljuset, mot höjderna, därifrån din röst skall höras som profetissans. — O, om du en enda gång visste huru jag tror på din genius — jag som redan, så ung jag är, känt törnena i kransen trycka i min panna, ehuru den var för ung och stark för att kunna såras djupt nog för att bli ärrig —!

Min själs länge sökta vän! mer än min älskarinna! Bävar du — hisnar du däruppe — vill du tillbaka till de unkna dalarne — hör då hur din genius, din Älskade ropar sitt Excelsior! — längtar du åter till de mjuka dynorna i hemmets vekliga fridfulla soffor, hör då hur det ropar därute i vårkvällen, hör hur de sjunga de små som blevo födda med vingar: Excelsior! — Saknar du ditt barn, tror du att Gud skänker för intet, Han som fordrar allt!! — och ändå, ändå. — Du har ju ditt barn i goda, trogna händer. — Nej, slå inte bort sorgen; den är en dyrbar gåva — gråt, gråt mitt barn! Vårregn gör blivande skörd så gott; lid, lid så

att hjärtat vill brista; det brister icke, det vidgas blott! Blomstermånaden är inne! Tro, tro, det våras om det ock nu ligger snö! I morgon, i morgon kanske är det full vår och då! — Då sjunger det i lund och det blommar och det snöar kanske i blomman ett tag till, men sen! Sen!

Var tacksam! Du får börja om! Huru många ha fått det!!! Och du är så ung!

Nu ger jag dig fridskyssen, den rena, den heliga, och upptar dig i detta osynliga förbund som vi, vi lidande, vi stridande ha slutit här på jorden; och detta gör jag i den Eviges namn, så ovärdig jag kan synas dig; men jag hör dit, ty jag har lidit och jag har stridit — och ha mina lidanden och mina strider varit något med, så skola ock mina böner bli hörda då jag ber Gud giva dig kraft att gå igenom provet och vinna målet!

Välkommen i de lidandes och stridandes och segrandes förbund i Den Eviges namn! hälsar dig en av de ovärdige, som vi alltid dock förbliva härnere på jorden!!!

Och nu min Älskade, Hjärtans allra käraste! Till jorden igen!

I morgon är du i Köpenhamn med din sorg och din saknad och — ditt hopp! Så här skall du tillbringa och fördriva dessa dagar!

Du stiger upp kl. — — — vi sätta 10. — Du går ut — ensam! Lär dig att älska ensamheten — där träffar du alltid gott sällskap — din genius! Du går på Langelinie! Där har du havet på ena sidan — och du ser alltid en blå strimma på den andra — det är Sverige — så kastar du en slängkyss dit — jag får den nog om den är åt mig!

När du kommer hem: arbeta! Tro mig — ja det där vet du själv! — det skall uppehålla dig och ge en idé åt ditt liv under denna resa som skulle bli olidlig om du ansåg den som en lust(?)- resa!

Du har Coppet Le passant. — Du vet vad den bagatellen kan betyda! Le Pour et Le Contre att trösta dig med om rimmen bli för omedgörliga! Vidare Runebergs: v. Essen! Lotta Svärd — Främlingens syn. Topelius' Vintergatan, Den resande studenten, Sylvias visor (minns du Sjung! Sjung!) och Excelsior! Glöm icke den när du går på Langelinie! — Och så brev till mig: det är kanske Allehanda; om allt möjligt utom naturligtvis att du älskar mig, ty det får icke stå i tidningen, den elaka tidningen!

Pianot får icke fresta dig förrän på eftermiddagen som du ändå anslår till nöjet och vilan!

Du måste arbeta mellan 11—2, annars stör du min tjänstgöring och jag kan icke arbeta i lugn! Tänk på hur jag mödas och bökar den tiden så att jag icke kan skänka dig en tanke ens! Kl. 2 skickar jag dig alltid en kyss genom molnen om det skulle vara mulet — annars på en solstråle — solen står alltid i söder kl. 2.

Sörj icke att du lämnar mig; det är ju jag som skall bryta ner snåren och plocka litet sten ur din väg medan du är borta!

Till sist! Ack att jag någonsin skulle behöva säga dig de förskräckliga orden som jag så länge burit som mitt hjärtas hemlighet — förlåter du mig, kan du förlåta mig älskade, att jag haft en hemlighet för

dig! — Nej jag bör icke säga det, men jag måste, ty ditt liv, mitt liv hänger därpå — har du mod? hav mod och styrka ty din sista illusion skall ramla härnere på denna usla jorden; du måste lida allt om du vill bli konstnär; du skall taga blodsdopet, du skall veta det om du ock skall förakta mig, du skall höra det förskräckliga ordet: jag älskar dig!! Nu vet du det!

Var inte ledsen min unge lilla, ty jag skall vara både pappa och mamma för dig och hustru och barn och tjänstfolk — jag skall bära dig på mina armar tills jag får lägga dig ner inom våra egna låsta dörrar och du får lugga min stora peruk och plocka törntaggarne ur min breda panna — du trodde att det var något annat svart fult! — och jag får kyssa dig till sömns och tala bort ditt konstgjorda samvete och sola mig i din solstrålande panna och du aldrig mer behöver narras och aldrig höra elaka människor och se onda blickar!

Blir du ledsen så tänk på sommaren! Havet ***! Skriv till ***!

Vad skall jag säga dig mer? Då jag icke kan säga allt! Jo, nu vet jag! En sak som jag glömt! — Jag älskar dig! Må Gud beskydda dig!

I natt stiger jag upp i mitt fönster kl. 10—11 och skickar en hälsning med månen som då är uppe!

Lycka och mod önskar Den som du återskänkt livet och hoppet och som älskar dig och som du skall lita dig till — — —

Farväl till snart!

Tusen kyssar!

Din Egen Din Ende
Johan!

Katrineholms Gästgivaregård, 5 minuter efter tågets avgång till Malmö, det fördömda tåget som förde bort min Maria! 3:dje Maj 1876.

Maria!

Är du ond på mig därför att jag icke grät! Jag vågade ej! Jag är ännu vid förtröstansfullt lynne, få se huru länge! Hur har du det!? Ack vad jag beundrar dig som är så modig och stark!

Gästgivaregården ligger bakom stationshuset! Jag travade i mörkret och släpptes in i en stor ljus sal med fortepiano och unga flickor. — En spelade genast upp Jungfruns bön! Huset är av trä. — Nu läser ett barn så monotont Herren välsigne oss! Om jag skulle läsa i detta ögonblick Herren välsigne dig, barnet mitt, som skall ut i världen!

God natt! Ack om du fick sova gott ändå!

På morgon kl. 4.

God morgon! Hur har du sovit!!! Välkommen snart åter! Nu reser jag —

Din Egen
Johan.

På tåget kl. 6 d. 4/5 76.

Fortfarande vid så gott lynne att jag får samvetskval däröver.

Om den där brackan är näsvis mot dig så tag din pennkniv och märk honom med ett anglosachsiskt S mellan hornen, så skall jag leta upp honom, om icke

förr så i avgrunden, och ta hans skalp och därav göra mig en tobakspung!

Hur har du det min lilla vän?
Nu är jag hemma igen! Ve!

Din Johan.

Köpenhamn d. 5.

Min! min Egen! min Ende! min, min Johan — min är du ändå — nu känner jag det — mitt hopp, min framtid — det är du som ger min genius sin livskraft — du lyfte hennes huvud då det hängde maktlöst mot hennes sårade bröst — du läskade hennes brinnande törst med hoppets livsdryck — du mättade hennes uthungrade lekamen med ditt ords kraft — du har skänkt henne din erfarenhets rikedom och uppehåller hennes titt och ofta sjunkande krafter med din tro. —

Och hon skulle ej älska dig — tag mot hennes kärlek, den är mer värd än kvinnans, älskarinnans eller makans. — Tack för ditt långa, vackra brev — så många, många gånger har jag läst om det. — Då det började slutta utför med modet så läste jag det, och om och om igen skall jag läsa det, att det må ge mig krafter. — Ack! att lida det är svårt — men kanske måste man om man skall bli värdig. — När jag blott åter får komma tillbaka — och se dig. —

O! jag vet att jag kanske skall låta dig se många tårar — men låt mig då få gråta ut vid ditt bröst — vårregn som du sade gör så gott och säden frodas då och axen fyllas och uppfylla sin bestämmelse till människornas nytta. Ack att även jag min lilla stackare kunde bli ett sådant ax som har många tankekorn att

mätta de hungrande med. — Du tror ju på mig?! — Det måste du, ty annars blir jag intet. Det är åska i mitt huvud — smärtan ljungar genom mitt hjärta, men mina tankars moln få hålla regnet inne — fantasin måste kläs i dimma, så hon ej svindlar från sin höjd. — Skall väl min genius någonsin i verkligheten föra mig dit upp? — Lägg harnesk omkring dig du arma hjärta — men när du en gång kommer tillbaka till vännen som älskar dig, som tror på dig, då får du smälta ut i tårar — om du ännu kan gråta. —

Vad jag undrar huru Gustav har det — verkligt — att du kunde vara honom till någon glädje, huru mycket önskade jag ej det! — Jag vet ej om jag skall be dig söka honom eller ej. — Huru har du det själv? Saknar du? huru gick återfärden — du frös väl inte — eller for illa under väntan på tåget?! Jag skulle aldrig förlåta mig, om jag narrat dig och du skulle dra menliga följder därav till din hälsa. — Tack emellertid för ditt sällskap! Du vet ej vad det gjorde mig gott — det sista intrycket sitter ändå bra fast kvar hos människorna, åtminstone hos mig. — De timmarne skänkte mig kraft för hela återstoden av resan — och ditt brev! var gång jag känner mig betungad skall jag läsa det — det skall vederkvicka mig. —

Köpenhamn på fredagen.

Käraste min — Huru underliga äro ej ödets nycker! Det är för besynnerligt, för sorgligt och för löjligt på samma gång. — Nu har jag skrivit ett brev till Gustav — som jag ber dig sända till honom — förr var det tvärtom. — Å! Herre Gud det är sorglustigt! — Jag kan ej adressera brevet till honom själv — det

synes på poststämpeln. — Mamma är så avogt sinnad mot mig att hon kanske ej lämnar fram det. Det är visst inte fint att låta honom få brevet genom dig, men då det är kuverterat och det ej finnes annan råd — så —

Huru mycket jag undrar huru han stackare har det! — O! om han kunde förlika sig med att se dig — du har ett gott och ädelt hjärta och skulle säkert göra allt ditt bästa för att kunna vara honom till någon glädje och lindring. — Jag hoppas för hans egen skull och även för mitt lugn, att han ej tar saken alltför djupt, men att han känner smärta däröver, det är ju naturligt. — Jag för min del har haft ett fullständigt helvete — Gud vet om det kan vara värre nere i svavellågorna, som prästerna påstå (då det blott är själen som brinner, ty kroppsliga plågor är jag värst rädd för). Jag har skrivit två brev till dig — ett igår — fullt av tacksamhet att du kan älska denna strunten och fullt av ljusa framtidsbilder och hopp — så ett idag — under den värsta sinnesstämning. — Jag har varit så illa däran idag ett tag på eftermiddagen — jag är så rädd för att gråta, då jag är så här ensam utan en vän som deltager — men gråta måste jag ändå — och skriva sedan. — Jag har verkligen nu märkt att då man sörjer är det säkraste sättet att låta sorgen flyta bort med pennan. När jag hade fått skriva ned min smärta så blev det lättare om mitt beklämda bröst — tårarne gjorde nog också liten nytta — men jag måste söka återhålla dem — men när jag kommer till dig och är beklämd låt mig då vila mitt stackars trötta huvud mot ditt bröst och en gång få gråta ut alla de tårar som genom den påtvingade isskorpan frusit ihop till ett helt isberg som

hotar att spränga den usla hjärnan. Jag är tyvärr ej så stark som du tror — åjo! jag är allt stark ändå, ty jag kan dölja att jag lider och lider gör jag — gränslöst — men du sade i ditt långa, vackra brev att man måste lida för att bli värdig — men hårt är det. Tack! tack för det brevet, det är omläst många gånger och skall användas som balsam på de sår alla de gamla kära minnena uppväcka. — De sorgsna minnena glömmer man — då man saknar och minnes blott de goda och då blir ock saknaden större. — Men sedan kommer hoppet! och framtiden och framåtskridandet. — Tror du på mig — ja det gör du — min stackars genius slokar vingarne och vill falla åter i sin forna maktlöshet — men ryck upp henne, du kan det. — Du måste skriva ofta, ofta, ofta till mig (till min genius), skriv blott litet litet — det uppehåller ändå modet. — Dina få men vänliga ord återskänkte mig mitt på återväg stadda förnuft — det kom — och gjorde gott, tack därför — och än mer tack för det brevet jag fick då jag for, det var liv och kraft däri — en fläkt från havet, som rycker upp den döende — tack, tack, tack. — Många sådana trösterika ord — sänd mig det. — Huru kan man begå ett sådant brott — min älskade, aldrig kunde jag tro så illa om dig — att älska mig!! Du borde rodna så av blygsel däröver att när du speglar din purprade kind du skulle kunna läsa däri: att du har en medbrottsling —

Tack för ditt sällskap — vet du jag behövde det verkligen. — Det var just ingen glad stund — men så länge jag hade dig — så glömde jag som vanligt både himmel och jord — sedan hade jag ditt brev — så sömnen — så de nyhetens behag en resa medför — så nya, oupphörligt nya intryck i staden som är

bra vacker — men sedan — Du Gud — en sådan eftermiddag jag har haft, också har jag malträterat ett helt brevpapper och gråtit bläck, men det helade litet — sedan lade jag plåster på med ditt brev och så till slut kommo dina kära rader från Katrineholm. Vad det gör gott, innerligen gott att se och höra sig vara älskad och förstådd av en annan varelse — man må vilja vara aldrig så stor, så behöver man ändå det, man kan ej vara sig själv nog — och så gott det gör sen att få det, om också blott i några få, få ord — men man behöver det ändå och ofta —

Ja! må Herren i nåder förlåta mig allt ont jag gjort och hålla sin skyddande hand över dig och skänka dig sin frid, sitt hägn och välsigne och bibehålle åt mig ditt liv och din tro —

Gud skydde dig — och mig med, stackare och oss alla. —

Farväl — tack! Om jag hade dig här skulle jag omfamna dig så det skulle knaka i dina starka leder. En kyss på pannan, en varm, en ren, en helig kyss — och en hel mängd mitt på munnen sen.

Din Egen

Gud välsigne dig — min Älskade!

Skriv med första post! —

Jag lider — gränslöst! — Må Herren nådig förbarma sig över mig. — Jag vet ej om det är samvetskval, ånger, längtan efter det förflutna eller dig! O! Herre Jesus! O! Gud se mildeligen i barmhärtighet till min smärta. — Är det du som ropar mig — Johan! Det ropar mitt namn i luften. — Det susar andar omkring mig — det pärlar dagg ur mina ögon, jag rår

ej därför. — O! min Gud! min Gud! så jag lider! Är det steg jag tagit orätt? är det en synd? — Jag tror jag blir galen! — Det griper i mitt huvud. Hör! hör! barnet ropar mig — Gustav ropar mig — det förflutna ropar — skall jag återvända? genast? men då får jag ej mer se dig! Vad bryr jag mig om konsten! Å jo! kanske ändå — men ensamheten är förfärlig. — Du älskar mig ju — icke så? — O! varför, varför älskade han mig ej, han som var min make, han som hade skyldighet därtill? Varför skulle ödet föra det ohyggliga brevet i min hand — var det för att föra mig mot dig! är det Guds vilja att v i, blott vi skola älska varandra. — Jag tror jag älskar honom än — ja, det gör jag också, men jag älskar också dig. — O! varför kan jag ej få älska Eder båda — är en rik kärlek en synd. — Jo! det är den, ty det var synd av honom att älska henne — men min kärlek?! — den skulle ha förblivit varm, innerlig, men ren — till såväl den ene som den andre. — När jag ser dig, då saknar jag ej honom, men nu! O! Gud! är det minnet av det förflutna, minnet av lyckan som verkligen funnits om ock den emellanåt varit grumlad. — Jag vet ej, jag vet ej, men gråta måste jag och skriva är min enda tröst. — Hur är det där hemma — hemma! O! det är ej hemma mer för mig! — det är slut — slut — slut. — Och du är inte här — du min tröst i nöden. Du! du! du! Johan! Johan jag ropar dig — Johan! Johan! Om jag hade dig här, om jag finge luta mitt arma tyngda huvud mot ditt bröst! Får jag brev från dig i dag? O! att jag finge det! Det är så öde — så öde därinne i det olyckliga hjärtat — tänk om jag miste dig! Tänk om Gud straffade mig genom att ta ditt liv eller din tro från mig — vad bleve jag då? intet, intet, intet —

Det rycker i hjärnan — må den stå bi! det klämmer hjärtat, snart är det krossat — hela min varelse bävar — det är ett rysligt steg detta som jag nu skall taga. Skall jag ej dö — den dag då jag lämnar in den skamliga skriften. — Ondska, motvilja —

Söndag e. m. 7:de Maj 76.

Älskade Liten!

Stackars min lilla Maria som är så bedrövad och ändå är jag icke förtvivlad för din skull, ty jag tror på dig och din styrka och jag vet att du efter denna fjorton dagars strid som du går igenom skall stå upp för att aldrig falla mer! Jag vet att sorgen skall göra dig stark och för mer än andra! Gråt du, käraste lilla vän, gråt ut — men sedan — förhärda dig!

Icke ett ord fick jag veta huru du har det, huru pass elaka människorna äro därnere! Gustav har jag inte sett! Varför skall du öka din smärta med att tro honom vara otröstlig! Jag åt middag tillsammans med *** i dag! Han var snäll som vanligt och skulle ha kommit till tåget om han icke varit rädd för — vad? han stammade något om att det skulle sett besynnerligt ut för dina släktingar som voro där (!)! — Akta gossen! — Tycker du att jag är vid gott lynne! Syster och svåger äro borta på middag och jag är ensam, ensam en söndag på många många år! Fy tusan vad det är kusligt — det är så ruskigt så att jag inte kan gråta åt det en gång. — Minns du förra söndan — nej för fan inga minnen — framåt skola vi se! Vi ha så kallt och otäckt väder — jag får lov att tala om vädret också — det blir bestämt icke rik-

tig vår förr än till 1: sta juni, då min Maria kommer hem! Arbetar du min söta så skall jag älska dig så gräsligt — bed sorgerna veta hut och låta dig vara i fred — fyll din hjärna med tankar, nya bara, tråkiga, mödosamma men se dig icke om! Anse dig ha rättighet att vara lättsinnig dessa fjorton dagar! Håna hjärnspökena, järnbeslå dina känslor, stylta upp dig ända till omänsklighet och kom sedan hem till mig och gråt — så är sorgen över! Börja ditt nya liv med detsamma; gör ingen entre-akt under vilken du hinner reflektera över det förgångna! Du måtte bestämt längta efter mig en liten smula i eftermiddag, jag känner mig så lustig under revbenen alldeles som vid supén på Katrineholm — kors i Jesu namn vad den var svårsväljd!

Tror du att jag älskar dig nu då? Det var en ryttmästare i Första Kammaren som ville bjuda mig till sitt gods i Halland under sommaren för att jag skulle få skriva i ro! Jag tackade så mycket och skyllde på Biblioteket! Den älskvärda satan måtte väl aldrig gå och be Klemming om tjänstledighet åt mig!

Det är tyst och stilla i stan! Anna och Hugo voro vid stationen men sågo oss ej! Voro mycket ledsna och hälsa hjärtligt.

Vet du jag hade god lust att läsa Gustavs brev! Det ser ut att vara nästan lika tjockt som mitt! Hur kan du tycka om honom som är så oförskämd att påstå det han icke älskar dig mer!

Nu stannade en droska! Jag blir bestämt galen på droskor! Vad jag föraktar fruntimmerna — alla fruntimmer i Stockholm — jag har gått och sett efter om någon enda har så små kängor som du — ingen! Ack jag ser ännu små söta svarta märken efter dina

bottiner på mitt sofföverdrag — jag hittar då och då ett gullgult hårstrå i min hårborste — jag kan när jag vill höra din röst inom min vindskammares fyra väggar och jag tycker ibland att jag ser dig dansa in genom dörren — tänk härnäst! Ack varför skall du erinra dig avskedsstunden — tänk på den stund vi få råkas igen!

*** bjöd mig ut till sig på landet i sommar! Jag tror att fan satt sig i alla goda människor — de ge sig inte förr än de få oss itu! Ska vi gifta oss i höst! Säg! Vill du bli min lilla hustru? Säger du nej kanske! Gråt icke dina vackra goda ögon röda, mitt barn.

Efter du inte hyser så mycket känsla för mig att du icke bett om en hårtofs en gång så skickar jag dig härmed! Du älskar mig icke, annars skulle du icke ha glömt något så viktigt. Ser du så gammal och avtärd jag blivit — stora rynkor i pannan och fåror på kinderna! Ser du så grått håret blivit — och så långa mustascherna! — Luva mig om jag är elak!

Nu tycker du att jag är för glad och du tror bestämt inte att jag sörjer dig! Fråga gumman som satte på rent örngottsvar i går — å håll mun!

Se så där ja! Nu är du god och är vid gott humör i nästa brev, annars är jag förlorad! Det börjar stiga i halsgropen!

Jag blir vid dåligt humör nu igen — jag måste ha någon att gräla på! Vem skall jag få tag i? Nu har jag!

Hör du din lilla lätting vad gör du egentligen de långa dagarne. — Du ligger väl och sover till kl. 12 kan jag tro — och så roar du dig ända till kvällen — jag kunde nog se det, ty du hade Gubevars inte tid

att skriva till mig förr än på fredagen fastän du kom fram på torsdagen — men det var väl så mycket unga herrar som du måste göra dig omtyckt av! —

Nu är det över! Ack vad jag skall bli lycklig när jag blir gift och får någon att alltid gräla med. — O jag kan icke leva om jag inte får dig till hustru, för du kan svara så fräckt. Tycker du inte att jag är en grälmakare — Herre Gud om jag fick pussa dig just nu, ty du är bestämt ond på mig!

Varför skulle jag skriva så här dumt!

Stora famnen! — — — Nu är det nog! Se så!

Farväl min lilla hustru, jag kysser dig på pannan och kastar mig sen på knä, ty jag måste se upp till dig, ty jag beundrar dig, största och modigaste bland kvinnor, du den rätta, den Enda!

Nästa gång får du endast ett kort brev. — Du förlåter din ende erkände rival Mäster Olof!

Farväl Älskade!

Din Egen
Johan.

Köpenhamn d. 8 Maj 1876.

Johan! Du måste komma hit — säg att det är en galenskap om du vill. — Jag står ej ut längre. Här trakteras mig med historier av grymmaste slag — det spås mig olyckor — jag blir stormgalen till slut. Om du ej kommer så gör jag bestämt något galet — jag reser huvudstupa hem igen eller sådant — och då kanske vi aldrig mer få se varann. — Har du hört mycket i Stockholm? — Här medsänder jag brev från mamma och moster (som jag förmodar det är

ty det finnes ingen namnteckning) ser du huru de bråka och vilja att jag skall återvända till Gustav. — Jag skulle truga mig på honom — han som jag så många gånger halvfrågat och som ej ville ha mig! — Jag skall skriva litet till honom med — sänd honom det! samt också breven från mamma och Mathilde. — Den gemena ***! De gemena människorna! Är det sant att det är en sådan uppståndelse i staden, en sådan horribel skandal? — är det sant att folket förtalar mig så att hela min framtid är störtad?! är det sant? eller ljuga de gemena människorna för att göra mig galen? — är det sant? är det sant? att också du skall överge mig. — De spå mig det (tant här!). — Min Gud! min Gud! jag blir förryckt. — Du måste komma hit. — Du behöver ej uppge för någon vart du far, ljug för gummorna! — Vad säga Anna och Hugo — de enda människor som hålla av oss. Alla överge oss, alla fröjdas av att göra mig olycklig! O Gud! tror du att också han — Gud — överger mig. — Jag har talat om hela vår historia för tant — hon som alla andra tycker att jag bör återvända till Gustav. — Må han själv då hämta mig!! men jag utsätter mig ej mer för ett mottagande som skulle säkert bli tusen gånger värre än återkomsten från Mariefred. Du måste komma genast som detta brev kommer dig till handa — samma kväll. — Du behöver ej besöka mig hos tant — mitt rum ligger inom annan tambur — den bredvid morbrors — hos fru Sörensen. — Var djärv, annat hjälper ej — för mina släktingar kan du urskulda dig med att du längtat så starkt efter mig — de behöva ej veta att jag bett dig. — Låt ingen veta härom i Stockholm, ej ens syster och svåger. — Jag måste se dig om jag skall kunna existera i detta hel-

vete. — Tag din Mäster Olof med dig — och skriv på här i staden — på förmiddagarne; på eftermiddagen äro vi tillsammans. Jag skall komma till dig, de behöva ej veta vart jag går. — Du kan lika väl arbeta på den här som i Stockholm, om det är sant att du älskar mig. — Du måste komma, huru galet det än är — annars blir jag stormgalen — och jag kommer genast till Stockholm. Om du visste vad jag lider! O! Gud! jag kan ej arbeta, ej göra någon nytta. Det är förfärligt —

Du kommer ju! annars tror jag ej på dig! — När du har anlänt till staden så sänd en biljett till mig med ett stadsbud — jag kommer genast till dig — nämn däri blott var du tagit in — så behöver du ej komma hit — adress fru Sörensen — förstår du — så ej tant får fatt på det. — Du har lovat att älska mig så länge jag är olycklig. — O! om jag någonsin behöver din kärlek så är det väl nu! Kom för Guds skull, Gud välsigne dig — Gud beskydde dig min Ende vän!

Din olyckliga
Maria.

Fy vad människorna äro elaka! — Lägg omslag om breven från mamma och moster med det till Gustav (jag har förseglat hans för grannlagenhetens skull) och sänd genast till honom. —

Det är sant! Din korrespondens till Göteborg! — skall den vara dig ett hinder i vägen att komma? Du vet ju alltid ändå ämnet — och söker det ej för tillfället, således kan du skriva det här! och avsända det till Hugo! Det är omöjligt att icke han ville kuvertera det och sända av det till Göteborg — du

måste således inviga honom häri — men han håller ju av dig — låt honom veta att jag är olycklig och behöver dig. —

En innerlig kyss!!!

Tisdag eftermiddag! Maj 76.

Stygga Maria!

Varför skrev du icke i söndags, då hade jag haft brev i dag! Varför talar du icke om hur du har det? Har du fått elaka brev härifrån! Jag drömde om dig i natt! Vad skriver Gustav i för anda?

Jag har så mycket att göra att jag icke hinner skriva mera till dig i dag än du ser!

Kan du tänka att jag tappat bort min ring! Vad skall det betyda?! Skriv ett riktigt brev mycket snart och med gott lynne om du kan åstadkomma något sådant, annars blir jag så ledsen!

Vad tycker du om de förbannade danskarne? Har du varit på teatern?!

Nu måste jag skriva om Egron Lundgren! Förlåt mig söta lilla barn. Du vet ju att

Jag älskar Dig!

eller tror du inte!

Tag filten på dig om du känner det kallt och kusligt och tänk på de ljuva ögonblick jag tillbragt i helvetet på Dalarö! Jag kan icke ge dig annat råd än det jag följt själv: förhärda dig; gå dig aldrig trött; låt det icke dröja för länge mellan måltiderna — tro mig vi ha en tyrann som vill kröka våra starka själar

och det är kroppen — kurtisera despoten och håll honom vid gott hull, så lämnar han oss i ro!

Adjö min Älskade!

Låt mig höra att det är bättre med dig!

I dag ser jag ut så här sedan jag klippt håret och rakat bort skägget — alltihop!

(Pennteckning.)

Är det inte vackrare tycker du!

Puss! Jag narras bara! Mustascherna äro kvar och pipskägget med!

Har du lika små fötter ännu — har ditt vackra hår mörknat — kan du ännu göra mig vriden med dina farliga ögon — har du glömt bort att pussas! Om jag hade dig här skulle jag kyssa dig i halsgropen så att finska brytningen skulle gå bort!

Adjö jag har inte tid att skriva något förnuft i dag!

I morgon är det åtta dar sen! Stå på dig! Åtta dar till och jag har dig åter!

Din sörjande turturduva
Örnen.

Tisdag kväll —

Käraste Min! Tack för ditt äntligen komna brev. — Du Gud så jag har väntat och väntat — jag har både trott att du gav mig katten eller att något hänt dig. — Din lilla första biljett fick jag — tack, men jag tyckte allt att du kunde ha skrivit till mig ett ordentligt brev — eller åtminstone några rader sedan. — Det har kommit så många poster som ha svikit mitt hopp. — Ack! min stackars vän du tror att jag är

stark! misstag — men de göra — det vill säga tant — också allt för att krafterna skola svika mig. — Någon stämning har jag ej hört av och ej en rad från Gustav — vad är meningen?! Jag pinas så gränslöst och fortsättes detta längre så står jag ej ut. Det övergår det mänskliga. — Jag tror ej du får detta brev — ty då det anländer hoppas jag att du redan givit dig i väg hit — men skulle du ej ha gjort det så uppmanar jag dig nu häri att göra det genast, nämligen komma hit, för min belägenhet är så helvetisk som möjligt — och jag har ej mod att ta det gräsliga steget om ej du är mig när — således — du kan om du vill komma lös från Stockholm. — Du får mitt brev i morgon och bör således resa samma kväll — har du ej rest då, så får du detta i övermorgon och måste du då resa den aftonen, ty är du ej här om lördag eftermiddag, så har jag ej mod längre — och då händer att jag låter allt bära eller brista — och reser hem igen. — Du vet ej huru jag har det — så förfärligt!! Du kanske föraktar mig nu och tycker mig svag — men du får ej heller begära det orimliga — detta överstiger mänskliga krafter. — Du måste komma — jag står ej ut annars. —

Ursäkta dig ej med någonting — jag antager inga ursäkter. — Min belägenhet är sådan att jag har stunder som gränsa till vansinne. — Du måste komma — men nämn det ej för någon annan än syster och svåger. —

God natt — tack för ditt brev, det gjorde mig en liten stunds frid — Gud välsigne, bevare och beskydde dig — må hans frid, lycka och nåd vila över dig. —

Din Egen.

Tack för hårtofsen. Jag har luggat den — men längtar gruvliga att få lugga de övriga tofsarne, de som sitta kvar på huvudet.

Jag skrev nog till dig må du tro förut — innan det första brev du fick — men de breven voro så förtvivlade att jag ej ville avsända dem. —

Stockholm, Torsdag d. 11 Maj 76.

Detta är det fjärde brevet jag skickar dig! Det har väl ej förkommit något?

Min Vän, min Älskade Vän!

Hur i Guds namn är det med dig! Tvekar du då allt är avgjort och det svåraste över! Jag lyder dig icke, ty jag kan det ej och får det ej; det gäller ju din framtid! Ingen människa talar om annat än din teaterböjelse; tidningen, den värsta, har berättat det utan namn; skulle nu allt förstöras; jag reser icke ty det var i ett förtvivlat ögonblick du skrev och du ångrar det; kanske Gustav skickat skrivelsen innan jag hinner komma; tänk på att jag varje dag väntar besök av den där ryttmästaren som skall hjälpa mig och som håller på att fråga sig för om min vandel; kom ihåg att jag åtagit mig bli ditt stöd, och att jag nu arbetar från morgon till kväll för vår skull! Du begär det ej; du skulle kanske förakta mig efteråt om jag lydde dig!

Jag säger icke slå bort sorgen utan lid! Ha vi icke lidit svårare! Du kan icke tro vad sorgen gör människan stark och stor, sedan — den är över! Telegrafera till Gustav och befall honom skriva — eller telegrafera i värsta fall!

Ångrar du dig! Längtar du till ditt hem eller till mig och din framtid! Anser du dig ha gjort något syndigt!! Är det synd att du icke vill gräva ner dina gåvor och att du älskar mig! Gör du det så störtar du mig, men jag reser mig igen, men ve då dem som komma i min väg hädanefter! Älskar du Gustav ännu? Kan icke din kallelse för konsten driva ut dessa små känslor som endast grott in och blivit vana — skulle du icke kunna offra mig för din bana om du fann att jag hindrade dig!

Jag tror att du kan gå igenom det ohyggliga provet till slut! Ha vi icke haft svårare dagar! Minns du icke hur förtvivlat mörkt det såg ut ena dagen och hur ljust det blev den andra! Statt upp och var stark! Snart är det endast du och jag i hela världen, men då är det som det skall vara!

Nu gråta vi och jämra fastän vi veta att allt har ett slut så också med sorgen. — Om åtta dar — och vad kan sedan hända, då vi få se varandra och intet mer kan skilja oss!

Tänk så här min älskade allra käraste när du är ledsen: »Tänk, det är nu bara åtta dar kvar, tänk så förfärligt om det vore fjorton, eller en månad eller ett år!» Och du skall bli glad!

Vad blir följden om du kommer hem igen för tidigt! Du kastar dig för din mans fötter — han tar dig i nåd till nåder — du svär att aldrig se mig mer — dina släktingar förakta dig — man behandlar dig på sin höjd som ett sjukt barn och du släpar fram ett liv i den djupaste förnedring bland vänliga idioter som tyrannisera dig lika som förut — nej värre och då är allt bortkastat, då ha vi lidit dessa två månader för-

gäves och jag — då kan jag icke mera tro på någon kvinna!

Har jag misstagit mig på dig? Förlåt mig jag var ju själv så svag att jag icke kunde resa till Paris, men, men!! jag vände om för att få se dig och du vänder kanske om för att icke mer få se mig!

Jag har kämpat ut min strid — jag är lugn och stark, ty jag vet ju att du älskar mig. — Är då icke min kärlek dig nog! Kan icke den vara dig lika mycket som min för dig!?

Om du vänder om till dessa små människor — om du ber en sådan person som Gustav om nåd, så föraktar jag dig — ja det rår jag icke för. — Du bör veta det i tid.

Jag har fått igen hela min forna kraft och det koncentrerade lugn och allvar, jag en gång ägde, av din kärlek, jag känner mig så stark att jag vid din sida kan möta allt och ändå bära dig på mina armar! Gråt mitt stackars älskade barn — det vore onaturligt om du icke gjorde det — men fresta mig icke! Nej det kan du icke, ty jag älskar dig för högt! Tro icke att jag beundrar dig mindre eller att jag icke kan älska dig utan att beundra dig — — — Rasa och var förtvivlad, det skall så vara — men sedan!

Farväl min Kärlek till snart! Allt går väl skall du se! Jag tror det så fast!

God natt

Din
Johan.

Besvara godhetsfullt för eget och Friherrinnans väl följande innan morgon (lördag) middag.

Vad är meningen? Har den överenskomna och

beslutade skrivelsen till Köpenhamn avgått och om icke, varför?

Min tystnad är icke längre passande och skulle lätt tydas som feghet! Friherrinnans brev högst oroande och framkasta misstankar som böra undanröjas såvida icke nya ledsamheter skola uppstå!

Jag reser i morgon kväll till Köpenhamn såvida icke nöjaktigt svar erhållits!

Fröken Mathildes systrar böra hushålla med sin kusins goda namn och ofläckade ära såvida de icke vilja i grund förstöra sin systers!

Grannlagenheten tvingas understundom att ha en gräns, då det gäller en människas välfärd; i detta fall anser jag mig ha rätt att bryta densamma!

Jag är lika redo nu som förr till varje personligt offer om jag får höra två personers tydligt uttalade mening att de vilja antaga detsamma!

Johan.

Postadress —gatan 18.

— — — Kasern d. 12/5.

Jag tackar för det hövliga brevet, men förstår ej med vad rätt en främmande person blandar sig i andras affärer och till och med vågar framställa hotelser. Jag hade minst väntat mig detta från det hållet — men jag vill dock för att tillfredsställa en nyfikenhet underrätta, att omtalade skrivelsen sändes till Köpenhamn 2:ne dagar efter avresan och om man vill söka orsaken till dröjsmålet, torde det kanhända vara skäl vända sig till de personer, vars sanningsenliga yttranden i allt och särskilt de yttranden fröken Mathildes systrar skulle haft, tyckes bliva satta utom

allt tvivel. De kunna bäst säga orsaken. — Jag har i dag blivit underrättad om sanna förhållandet och får jag härmed äran underrätta att jag genast avsänt telegram förutom brev så före som efter detsamma till min hustru, vilken kanske redan i medlet av nästa vecka återkommer som Fru von ***. Inställ således Köpenhamnsfärden såvida det finnes någon högaktning för den person som vistas där. Jag sänder brevet, jag nu mottagit, ännu denna kväll till henne på det hon må se huru finkänsligt och vackert en viss person vårdar sitt eget och hennes rykte! Vad jag under denna tid skrivit till henne, anser jag ej att det på något sätt kan angå en tredje person, synnerligen som denna aldrig i mina brev varit omnämnd. Om aldrig aktning och vördnad förut funnits för en kvinna eller för familjehelgd, så beder jag nu att den måtte komma, men den yttrar sig ej på så sätt brevet tyckes utvisa genom hotelser, utan endast genom ett ädelt handlingssätt, lugn och omtanke för den person man vill skydda och försvara och det hade jag trott skulle finnas hos en person som åtnjutit ett obegränsat förtroende.

Res ej till Köpenhamn, ty då är hennes framtid störtad. —

Gustav.

Ännu några ord — vad grannlagenhet beträffar så borde den väl för länge sedan tvingat mig att sätta en gräns för vissa besök, nu är min blick klar, men jag har haft ett obegränsat förtroende även för de personer jag ansett som mina vänner, men huru dessa vänner kunna påstå att endast grannlagenhet tvingar dem att icke utbasuna vad de trott sig snoka

upp i den familj där de rönt gästfrihet, det är en sak som jag ej kan fatta. — Jag skådar nu allt klart och skall även för framtiden taga denna svåra läxa »ad notam» och akta mig för s. k. vänner!

Gustav.

Kongl. Biblioteket 13 Maj 76.

I samma ögonblick Ni övergav Er hustru för en yngre och vackrare gav Ni själv vem som helst rätt att uppträda som hennes försvarare, och i samma stund Ni var nog oridderlig att, genom att förneka ett grundmotiv till hela olyckan, anklaga Er hustru inför hennes mor gjorde Ni Er själv ofördjänt av någon miskund. Att Ni glömt huru Ni sedermera formligen överlämnat detta fruntimmer, som Ni icke ägt förmåga eller böjelse till att bibehålla, i mitt skydd, förvånar mig, då intet sedan dess förefallit annat än några råa utbrott av Ert husbondevälde, vilka dock jag icke framkallat och vilka icke bort förändra Era tankar om min person.

Att Ni oaktat Er väl spelade tillgivenhet för Er hustru, med det mest omänskliga lugn och ovärdiga köld besvarar de frågor som framställas av just den person Ni givit rättighet att framställa sådana just i denna sak, bevisar att Er ställning i frågan är falsk! Ja, Ni har icke rätt att i denna sak bli trodd, Ni som svurit Er fri sedermera erkänt och så svurit om igen! Ni har vågat fråga Er hustru om Ni kan ha rätt att försvara henne. Hon svarade: ja! ty Ni har även instruerat henne att svara hövligt på förolämpningar; men kom ihåg att med detta svar erhöll hon även rätt att få bli behandlad humant! Den överenskomna

skrivelsen hade icke blivit mottagen den 8:de. Sedan dess har jag mottagit 3 brev; Ni hör således att jag icke är så främmande; dessa brev uppmanade mig att genast resa, emedan man troligen ville avtvinga den bortresta några förödmjukande böner om nåd etc. genom att pina henne i främmande land!

Därför tog jag mig friheten skriva; men jag skrev hövligt och tog icke munnen full med stora ord om vördnad för familjehelgd och kvinnan, vilka icke ligga särdeles väl för Er röst!

Vad sedermera yttras om vänner som gå i andras hus etc. förstår jag ej att detta kan ha någon tillämpning härvidlag såvida icke på Ert besynnerliga uppträdande hos min svåger, som Ni bad visa Er hustru på dörren och där Ni calomnierade mig på några alnars avstånd från min syster; men detta har jag glömt liksom allt annat opassande som begicks i hett mod, varav jag också har delar på mitt samvete, ehuru jag dock strängt skiljer på vad som ligger på denna sidan den 13 mars och på den andra.

Ni kom själv in på beskyllningarnes område, ehuru på de lömska man kallar, vilka visserligen äro snyggare och klokare, alldenstund man kan förneka dem, men som alls icke anstå Er, som gör anspråk på att vara bland de ädla och storartade naturerna, d. v. s. dem som alltid förstå att förgylla sina handlingar även de minst vackra och alltid passa på och låta en solstråle falla på!

Jag komplimenterar Ert utmärkta sätt att göra Er roll i denna pjäs såsom martyr; utförandet var dock icke så jämnt man väntat och maskeringen kunde ha varit bättre!

Min lärdom av hela denna historia som endast

sammanträffande, av Ödet, om man kallar det så, styrda omständigheter kunnat hopsätta, blir denna, denna som öppnat mina ögon för ett nytt liv som jag ofelbart skall börja om: Tala aldrig sanning!

Och denna kvinna vars rena panna ännu aldrig har behövt rodna över en lögn, henne skall jag lära ljuga; ja så att världen skall rodna!

Förlåt att jag gått från ämnet! Jag kommer fortfarande att lägga mig i Era och Er hustrus affärer; när hon icke är Er hustru längre, så behöver Ni icke lära mig vad jag bör eller icke! Ni har ockrat på min tystnad och min beklagliga position i denna sak!

Johan.

Jag tackar Er för att Ni skickade mitt brev! Det skall glädja henne att se det ännu finnes någon som vågar bryta konvenansen för att rädda en själ; ty det finnes ögonblick då själen kan taga skada för livet!

Skicka godhetsfullt detta också! Det skall glädja henne se att det finns någon som vågar, ehuru han är en bildad person, göra sig misstänkt för en viss råhet, ty sanningen är alltid mer eller mindre rå; att det finnes någon som för hennes skull vågar göra sig löjlig, ty det är alltid löjligt att säga sanningen!

Ni nedlät Er icke till att förklara varför papperen icke avsändes förr; med vad rätt Ni anser Er behöva vara nedlåtande mot mig, kan jag icke annat än missförstå!

Telegram N:o 1132.

Indleveret i Stockholm den $^{12}/_{5}$ 1876. 12 T. 30 M. Efterm.

Friherrinnan ***, 3 —gade Köbenhavn.

Gustav försäkrar att papperet finnes hos dina släktingar — skynda expediera detsamma, måndag afton måste det hitkomma, annars dröjsmål — 2 brev förut avsända

Johan.

Telegram N:o 1365.

Indleveret i Stockholm den $^{12}/_{5}$ 1876. 12 T. 30 M. Efterm.

Friherrinnan *** (Konsul —) Köbenhavn —gade 3.

Omöjligt! Gummornas rykten idel osanning! Återvänd om Gustav ovärdig; icke till honom, till dig själv eller mor! Om det blir olidligt! Brev avskickat! Gud vare med dig! Du har ännu en vän i din Broder

Ernest.

Gustav!

Just nu hade jag brev av min syster från Köpenhamn. Hon talar om den lilla stackars Maria, vår lilla älskling som står så ensam, utstött i världen och som snart ej mer skall ha det skydd, den hjälp hennes så obegränsat älskade make en gång inför Guds den Alls-

mäktiges ögon heligt lovade henne. Ännu tyckes hon älska dig med samma kärlek, säger min syster och då den senare yttrat att hon borde återvända till sin man, har hon svarat: »Blott om han kommer själv och avhämtar mig.» Gustav, du den gode, som jag alltid trott dig vara, du som ej så länge sedan tackade Gud för din lycka, du som så högt utmålade denna sällhet du erfor vid hemkomsten, då du ej fort nog hann hem till denna ängel, du kan nu vara henne förutan; du vill se henne ensam och kanske tröstlös söka sin utkomst i en värld som möjligen hånande skall se ned på henne och som aldrig skall uppskatta denna härliga rena natur, denna storartade karaktär. Hon skall dessutom säkerligen ej lyckas på denna slippriga teaterbana med sin finska accent, sin svaga hälsa och sin hjälplöshet. Arma barn har du då ej mera något hjärta för henne. Hon har ju ej ont gjort. Hon står ju ren och klar inför dig. Hon trodde du hade det bättre att hon var borta och så skyndade hon med sitt excentriska lynne, i sin entusiasm bort från allt utan att ge sig tid betänka följderna — och du, Gustav, har du intet fel? Tänk själv efter. Du är ädel av naturen — man kan då man behärskas av en passion glömma sina plikter, sina heligaste löften och låta allt utom förståndet förestava sina handlingar — men allt kan ju glömmas, förlåtas och ingen skall klandra dig, då du genom detta steg återupprättar dig själv, så väl i dina egna som världens ögon. Ännu är det ej försent. Skynda, Gustav, förtjäna Guds nåd och stöt ej bort från dig det bästa du haft och *skall* ha på jorden. Kom upp till mig; jag ville så gärna tala med dig några ord. Var stor, var god och sänk dig ej *frivilligt*! Kasta ej från dig en lycka som torde

kunna förbytas i framtida elände, ånger och sorg. — Kom upp till mig beder vännen

E. v. E.

Den 10 Maj 76.

Kom före kl. 6 eftermidd.

Om du ej själv kan avhämta henne, skriv några vänliga ord och bed henne återvända. Det vore ju din egen heder, din egen upprättelse.

Herr S.

Flera brev har jag tillskrivit er, men ej avsänt dem. Varför? — ja, det är frågan. Jag har varit och är sjuk av sorg och grämelse. Mycket hade jag att be er om, att vädja till er heder, edra höga tänkesätt om det rätta. Ni skrev mig till och ville underkasta er mina domslut; ni visste dem och hade ej mod utföra dem. Ni hade då handlat ridderligt och förbundit en moders erkänsla för evigt. — Nu har det gått bra långt redan. Vad jag då ville och som ni, som hederlig karl och uppoffrande vän, hade att uträtta var att förmå henne återvända till sina plikter som mor och maka, som en ädel, sig själv upprättande kvinna. — Nu är det annorlunda. Gustav har varit här på min uppmaning. Jag trodde allt kunde ändras och åter bli gott; men han går ej in därpå numera. Han har varit och är ofta hos ***:s, där hon framställes på ett ignobelt sätt. Där allt vad som passerat öppet omtalas med många nedsättande tillägg. Min bror talade om henne med vanvördnad och allt detta under det hon upphöjer man-

nen i världens ögon och låter honom passera som en ljusens ängel; dock detta kallar jag ej storhet — så handlar ej en »kejsarinna i andens värld», hon hemfaller då endast åt svagheten och narraktigheten. Emellertid går han ren och stolt, kastande all skuld och smuts på henne, arma barn.

Jag ber er därför nu, jag anbefaller er att vörda, att akta henne, att sauvera hennes ära och ej tillåta täta sammanvaror när hon återkommer, att ej tillstyrka eller ens tillåta henne att gå d i t u p p.

Tillstäder ni detta och ej röres av en moders varnande röst, måste jag tro allt det onda h a n senast sade om er. Men jag älskar att tro er ädel, god och framför allt h e d e r l i g k a r l — och då vet man vad man har att rätta sig efter. — Jag vill ej att ni visar h e n n e detta brev. Låt henne ignorera det, som tjänande till intet. Ni gör ju av er själv ändå det rätta. — Vill ni skicka mig det brev eller dagbok varur ni uppläste några strofer. Jag ber, blott på några stunder! Det skall ej missbrukas. Jag kan aldrig tro att ni varit nog svag att för ett av hans smilande leenden ha återlämnat detta.

Återsänd på samma gång detta.

E. v. E.

Maria sade att ni hade ett brev från henne till mig. Varför ej sända detta till mig.

12/5 76.

Köpenhamn 12 Maj (på kvällen).

Älskade min! Nu skall du då äntligen få ett brev något litet muntrare än förut, åtminstone utan långa klagovisor. — Men så har jag också haft ett helvete. — De äro visst mycket uppmärksamma mot mig, men

pina min arma själ så det är ohyggligt. — Förtvivlan grep mig då ej stämningen hördes av och inga brev alls från Gustav, blott förfärliga från mamma — ja, du läste det. — Jag har fått ett likadant i dag — men jag har också fått två hjärtliga, vänliga, stärkande brev från Gustav, som jag nu verkligen tror är min vän. — Det gjorde mig så gott, så innerligt gott. Stämningen har den rackaren Tant förhållit för mig så att jag fick den först i går — men inuti låg ett brev från H. mycket vänligt och aktningsfullt skrivet — samt att han varit nere vid stationen för att ta avsked av mig. — Det var bra snällt. — Bra ledsen blev jag då jag fick telegrammet om att du ej kunde komma, men nu, sedan jag erhållit Gustavs brev, är jag lugn och finner det rätt bra. — Hör du din ärkeslösare — var så god och inte tappa bort mina pengar. Lägg in dem — din stora slarv — i en säker låda så jag kan få dem då jag kommer hem. — Du måste lära dig att bli ordentlig tills du skall bli min man, annars luggar jag din stora peruk så att det inom ett år ej finnes något kvar av den. — Det var en gemen penna —

Jag är så gränslöst trött — jag orkar ej skriva mer, annars ville jag bra gärna prata med dig — än en stund. — Det är natt — vi ha varit i Tivoli. Det var så gement kallt. Tack för breven och hårtofsen. Farväl min förtjusande broder Ernest. — Nu är jag på gott humör. — God natt. — Sov gott. — Skriv snart! —

Nu är jag stark igen, kantänka, för att jag har medgång — men så har också tant varit djävlig — med sina historier och förespeglingar. Guds frid med dig! Älskade!

Din Egen.

En stor, skön puss — (en hel skräll!)

Hälsa A. och H. —

Fredag morgon tror jag, jag kommer till Stockholm. —

Köpenhamn — 13 Maj.

Obs — jämt 2 månader. — I dag underskrevs papperen. Skall det ha något att betyda!?! — Bra — ska vi hoppas.

Sockersnut! Tack ska han ha att han är beskedlig och skriver till en fattig syndare. — Jag är just hemkommen från »Den Bergtagna», som gjorde mig litet sentimental och måste söka ruska opp mitt domnande humör. — Annars har undertecknad befunnit sig särdeles väl sedan i går afton då äntligen Gustavs båda brev anlände. — (Det måste vara en fasligt slarvig post härstädes.) De voro så vänligt och trösterikt skrivna. — Du får inte misstänka honom — jag har sådana samvetskval att jag kunnat göra det — det var den rackaren tant som förhållit stämningen för mig. — Fy sjutton vad jag har haft för ett helvete att utkämpa. — Hennes övertalningar och föreställningar om plikt och synd och kommande olyckor och vad som grep mig mest: förutsägelsen att mitt barn i en framtid skulle förakta mig. — Detta sades genom en historia som berättades. — Känner du till »Den Bergtagna», minns du att Kark (i berget) talar om en saga för Ingeborg — som gör henne förtvivlad. — O! jag har varit förtvivlad!! och hon har ej sparat mig. — Jag trodde mig ibland utsatt för troll på alla sidor och sannerligen tog jag icke dig för själva Berga-

kungen som var kristen kanalje ville varna mig för. — Gud och barn och man och mor och synd och världens hårda dom — ånger, förtvivlan, elände och förebråelser, allt vävdes ihop till ett tjockt nät — som äntligen slets genom Gustavs vänliga och uppmuntrande brev. Han har givit mig en edlig skriftlig förbindelse på att jag får se mitt barn när jag vill — och var jag vill — hos henne eller mig — och sedan löfte dessutom på att få ha ungen hos mig medan han är på beväringen. —

Jag är så glad, så glad och lycklig däråt och även åt att han håller av mig — ty det tror jag — och jag håller honom också så innerligt kär. — Jag vill glömma att han någonsin varit annat för mig än en öm fader vilket han hädanefter alltid blir för mig. — Jag måtte ändå inte vara en så fasligt hård kanalje till mor som jag själv trott — för jag har längtat efter barnet så jag trodde jag skulle bli galen. — Men betänk också så jag har haft det här. — Du får aldrig hota mig med att förakta mig, ty då blir jag förlorad. — Din aktning måste jag ha såväl som din kärlek. — Du skulle veta vad jag utstått här, så skulle du ej haft hjärta att säga så. — Förlåt mig — ditt brev var ju eljest så vänligt. —

Svaret på stämningen är avsänt i dag — (går med posten morgon förmiddag). Nu är jag lugn sedan det är gjort. — Vill man en människa något riktigt ont så skall man placera den hos släktingar »som mena väl». — Kom ihåg det ifall det finns någon som du vill att Satan skall ta vid. —

Det skall bli härligt att komma tillbaka! och få kyssa dig min Bergakung och dricka glömskans nektar på dina läppar. — Och få träffa mitt barn! — och se

Gustavs vänliga ansikte. — Du får vara god och ursäkta, men jag ämnar verkligen träffa honom och ge honom en puss med. — Du får vara svartsjuk för det tillkommande om det roar dig — men aldrig på det förflutna.

Det blir förfärligt att bo hos mamma — men det kan väl inte hjälpas. — Gud vare lov att deras historier är osanning. — I går igen fick jag brev från mamma — samma dumheter — jag blev så ond så jag rev sönder det. — Varför skall det trakteras mig med sådant? är det inte svårt nog ändå. — Åjo, Gudi nog. — Men vad är det nu värt att hänga läpp — nu är det ju avgjort — nu är det blott att fatta mod och ge hela det elaka sällskapet katten. Snart träffas vi igen min älskade, Guds frid och lycka med dig!

Din!

Tro på mig — och kom ihåg att du är min Ende —

Detta är det femte brevet utom telegr. Kanske den Satans kvinnan håller undan mina brev också.

Får jag be herr S. om ett samtal? — Var i så fall god kom hit emellan 2—3 eller 6—7 eftermid. Vi skola då få allt klarare och missförstånd genom brev undvikas. — Jag ber, tag med Marias brev, det ni omskrev hade kommit ävensom mitt senaste, med detta. —

Högaktningsfullt
E. von E.

Den 14 Maj 76.

Söndag 14 Maj 1876.

Älskade Maria!

Tack för ditt gladare brev! Jag behövde det ty jag har icke haft så överdådigt roligt! Du blev icke ledsen att jag icke kom; ser du!

Om den förbannade människan som undanhöll stämningen visste huru jag förbannat henne! När dina oroande brev kom, skrev jag naturligtvis till Gustav — det brev som du troligen redan läst — jag var arg och förtvivlad och ansåg mig ha rätt att fordra en förklaring hälst han visat sig opålitlig förut. Därpå svarar han med ett rått, gement, sårande som du kanske bör läsa, ty jag svarade honom barskt och öppet och tog bladet från munnen! Jag undvek dock infamier! Han har icke svarat än och svårt lär det bli! Skall jag förolämpa mig genom att återtaga? Nej! Jag var skyldig dig detta! Kom icke med några förebråelser! Vidare har jag fått brev från din mor, som följer! Svaret bestämt men hövligt! Gustav skyddar dig icke — därom kan du vara förvissad — icke hos ***:s åtminstone. — Förebrår du mig att jag parerar då man riktar stötar åt dig och lömska till — ja då tror jag att du ännu sätter honom högre än mig — det är jag tror att du mera värderar belevenhet även om den uppträder under falskhet än alla andra egenskaper. För övrigt har han uppträtt belevat? Nej men han säger så, och han kan säga det så att man nära på tror honom!

Kom ihåg att om han skyddar dig är det endast för sitt namns skull!

Nu lämna vi detta! Jag blir så arg när jag tänker på alla dessa djävlar som pina dig! Din Tant speciellt

förbannar jag varje gång jag somnar. Hälsa och säg den rackaren, hon heter väl *** kan jag tro — att jag förbannar henne!

I stan är tyst och stilla och ingen annan än Hennes Nåds piga och hennes pigbekanta tala om någon skandal! Som jag icke umgås med pigor har jag icke hört något! Det stod i Fäderneslandet, att en gardeskaptens (det stod intet namn) hustru lämnat hemmet av böjelse för »icke kärleksgudinnan — utan Thalia» och tillägger, »att det vore en horreur om en gardeskapitens fru vore skådespelerska!» (Det där sista var åt Gustav och Chefen!) —

Min söta lilla vän, kunde gummornas frasrika biljetter oroa dig så! Jag läste visserligen bara början, men det var ju precis som jag dikterade för dig på förhand! Fy fan vad kvinnor äro sig lika, men det är kanske icke deras fel — när det finns sådana karlar! Jag skäms ibland att jag icke uppträdde fräckare, men min ställning var så skev; den påminde något om en tjuvs! Det var inte roligt! Men nu skall man få se på fan, när du bara är fri!

Tycker du icke att det vore angenämare när du återvänder att först ta in på något snyggt hotell under förevändning att du ej vet hur du kan få det. Därifrån göra din visit hos gummorna och höra dig före — äro de för svåra — så locka på mig — och jag skall ränna efter ett rum åt dig, ty fri skall du vara, absolut om det skall bli något av!

Tror du icke att helvetet börjar på nytt annars! Man visar mig förakt om man möter mig i trappan — och går du till mig får du göra räkenskap var gång du varit ute!

Förlåt mig min allrakäraste om jag är vildsint

i dag, men jag har suckat och stönat för din skull, så du må ej undra om jag nu visar vem jag är — jag har varit så ond — men vanmäktig!

Ack om du hade ro att göra litet nytta i de där böckerna, så skulle du göra mig så glad!

Adjö med dig nu; måtte det icke bli något nytt mankemang!

Bli nu icke ledsen av dessa medföljande skrivelser — de kunna ju fördriva en stund om icke så angenämt kanske!

Jag vet icke! I dag tycker jag du är så långt borta. — Du är bestämt icke nöjd med mig. — Få se om jag gissat rätt. —

Men det bereder jag dig på — att hädanefter skonar jag ingen av dina fiender — jag slår i högen, må de akta sig!

Jag tror att de icke längre skola plåga mig med korrespondens, ty komma de in på min gata, så smular jag sönder dem. — Jag har pennor som gå genom åsneskinn om det behöves. — Men det skall vara för din skull, ty jag älskar icke småkiv — skall det vara strid — så giv mig ett land — en stad — en kommun att slåss med — men med kvinnor och omyndiga? Nej!

Adjö min Ängel; skriv snart att du älskar mig, annars tror jag det icke!

Din Siste, Ende
Som älskar dig!

Köpenhamn — 15 Maj.

Käre min Älskade — min Egen!

Vad är detta för galenskaper? Då jag efter alla ledsamheter börjar bli på gott humör igen så kom-

mer dessa dumheter och slå ned som en bomb. — Ditt första brev till Gustav var kanske litet strävt, men dock inte så fasligt farligt, tycker jag — dock var däremot det andra nästan väl mycket — men så var också hans skrivelse till dig minst sagt litet besynnerlig. — Du har ingenting att avbedja därvidlag — men får heller inte fortsätta med de där dumheterna. — Vad behöva Ni båda vara onda för — Ni ha ju båda fått Er önskan uppfylld — vad är det då att språka om. — Om sådana eländiga småkräk som *** ta hedern av mig så gör det mig lika litet som om en bébé satt på nacken på en elefant. —

Nu ids jag ej orda mera därom. —

Jag är på särdeles gott humör i kväll. — Sedan allt är bestämt har Tant blivit så snäll och pinar mig ej mer med förebråelser. — Hon är i det hela taget en glad själ — men mammas ständiga brev ha verkat på henne. —

Jag måste stå väl med Gustav för barnets skull och bryr mig alls inte om att blanda mig i Edert gräl. — Förövrigt säger jag än en gång att I kunnen gärna vara vänner. — Han vill ju ha henne och du mig — båda få sin vilja fram, vad grälen I då över?!

Tänk aldrig på att jag har gjort någon nytta medan jag varit här. Därtill har jag varit alltför upprörd. — Jag vill inte kalla det helvete eftersom

det tycks ljusna nu — men skärseld har det då varit — således omöjligt att göra någon nytta — och de dagar (de äro två) som nu återstå, dem skall jag roa mig på. — Nu är jag glad igen och ger fan alla sorger. — Du älskar ju mig? icke så? — och jag älskar dig! — tror du det nu då? — Tosing! —

Min egen älskling — jag är så trött och måste ännu sända Gustav några förståndiga ord. — Lova mig att ej mer fortsätta de där barnsligheterna — och låt honom ha sina älsklingar i fred. — Han håller nog av mig som en vän, fast han är kär i henne och hans kärlek gör jag ju ej anspråk på. —

Farväl med dig min skatt, vi ses snart — och jag hoppas att även om du skulle riskera två gummors sura trappminer, så trotsar du det för att skåda mitt fagra anlete le mot dig och njuta mina brinnande läppars kyssar. — Det var fasligt dumpoetiskt!

Jag kan icke vara allvarsam i dag. —

Gud skydde dig älskade och give dig sin frid. — Du slutes snart i en varm famn av

Din Egen.

En stor skön puss! —

Alla brev ha kommit mig till handa! — God natt!

---

d. 16 Maj.

Älskade Min! — Om jag ej kommer om fredag så bliv ej orolig — jag anländer då i stället lördag morgon. — Möt mig vid stationen — jag ville så gärna se dig strax, ty jag vill sedan så fort som möjligt upp till barnet. — Eller vill du hellre komma upp vid 12-tiden i mitt rum hos mamma! jag är då åter från barnet. Orsaken varför jag dröjer är att de här vilja behålla mig över någon slags »förnöjelse» (som danskarne kalla det) och en dag förr eller senare gör nu mer så föga till saken. — Det kännes nu lugnt sedan allt är över — må jag nu blott kunna samla mina krafter att bära mänsklighetens förakt! —

Vi äro nyss hemkomna från spektaklet Björnstjerne Björnsons »Fallit» — visst i Stockholm översatt med »Ett handelshus». — Pjäsen är utmärkt sant tecknad och väl hållen. — Spelet var jämnt och gott och konstnärerna hade utmärkta moment — men utförde ej hela rollerna med sådan genomförd talang som våra »stora». —

God natt! jag är sömnig. Jag besvär dig, gräla ej mer med Gustav för min skull! — kom ihåg barnet! — Jag älskar mitt barn, jag känner det nu och tackar Gud att ej som först var ämnat någon längre resa blev av. Jag skulle aldrig utstått att leva långt ifrån henne. — Du får inte — för min skull — för mitt lugn och för min lycka! du får inte bråka vidare med Gustav. Låt honom hållas om det roar honom. — Du får ej besvara det om du älskar mig. — Skriver han mer och önskar svar, så svara — men hövligt. Han är den som härvidlag har orätt — men låt det vara. — J a g ä l s k a r j u d i g! — vad gör det dig då? — Och för min lycka måste och vill du ju offra något. —

Gud skydde dig min älskade och skänke dig sin frid! —

Din Egen
Maria.

Telegram N:o 302.

Indleveret i Stockholm den 17 Maj 1876. 10 T. 45 M. Form.

Baronessan ***, Kbhavn
—gade N:o 3 hos Consul —

Domen fallit efter Er önskan. Ni kan genast återvända.

Hård.

VIII.

Vackert väder.

Stockholm Maj 1876.

Älskade!

Välkommen om du är kommen!

Stora famnen!

Jag fick icke vara vid stationen, ty det går ett rykte att jag skulle rymt med en grevinna och för vilket ryktes skull jag förlorat min ryttmästare! I harmen häröver låste jag in mig och — nu är Mäster Olof färdig! Hurra! Det är han som skall göra't! Nu fruktar jag intet mer! —

Det du misstänkte har inträffat; jag skäms så förskräckligt, men det var ju för vår skull — hur skall jag våga visa mig — men jag fick ju dig i stället att tacka för — min framtid, ty hade jag ej nu fått sluta så hade det aldrig blivit slut!

Du får förebrå mig, men förbittra inte den stund som jag så länge väntat. — Nu ligger världen så öppen och klar och ljus. —

Fy satan att jag skulle behöva göra så där! Men vänta bara!

Nu fick jag ditt brev! Tycker du att det är lämp-

ligt jag kommer på förmiddagen? Skulle icke du anslå något längre tid åt dina fruntimmer! Jag kommer kl. 5 i e. m. så har stormen hunnit lägga sig! Vi skola icke såra din mor onödigtvis! Varför är du finkänsligare mot Gustav än mot din mor?

Kl. 5!

Din
Johan.

LAD DET SNE OVER HAVET.

Lad det sne over Hav — lad os vove en Dyst!
Lad det bryde mod Planker og storme mod Stavn,
Thi med hende ombord har jeg Vaar i mit Bryst,
Naar jeg holder min Brud i min Favn.

Kast ej Roret i Læ. Rev i Seilet, o nei!
Bare frem gjennem Veiret på kogende Hav!
Thi hun ved, hvad det gjælder at følge med mig
Over Bølgernes gabende Grav.

Ja hun ved jeg skal ud for at lide og slaa
Og hun ved der er mørkt på vor fraadende Vei,
Og hun ved at alene for os skal vi gaa,
Men hun følger, hun svigter mig ei!

Ja, det er just det deilige, det, at du ved,
At dig vinker ei Glans, at dig venter ei Guld —
Men en Ven skal du faa, du kan støtte dig ved
Og en Barm som af Elskov er fuld.

Vil du tro naar jeg føler dit Hjerte mod mit,
Faar jeg Mod, faar jeg Lyst, saa ei vige jeg kan —
Ak — den Ensomme falder før Striden er stridt,
Er vi To — er vi hundrede Mand!

Falder Enslingen — Ingen ham reiser igjen —
Er vi To, ja saa hjelpes vi ad mangengang,
Er jeg ensom — hvo synger da Sorgen mig hen?
Er vi To — er vor Kamp som en Sang!

— — Kom dog Varme och Solskin og Duft blot en Stund,
Og fald blidt paa mit Seil og mit søndrede Flag,
O, for hendes Skyld, kom, o kom, blot en Sekund —
Thi vi feire vort Bryllup idag!

Lad saa sne over Hav, lad saa prøves en Dyst,
Lad det bryde mod Planker og storme mod Stavn,
Thi med hende ombord har jeg Vaar i mit Bryst,
Naar jeg holder min Brud i min Favn.

En gang, ved jeg, der kommer igjen slig en Stund,
En med Mildhed og Glans, naar i Aftenens Ro
Baaden glider i Havn og med Mund imod Mund
Slumre stille ved Roret vi To.

L. Dietrichson.

Nu är jag hemma! Bor hos mamma. — Dörren mittför trappan knackas på. — Kommer du till mig? — ! —

Kl. 12 är jag hemma. —

Din.

Himmeln 1000000098 före Chr. F.

Älskade Julia!

O jag måste säga att jag älskar dig innan jag går att arbeta i min ensamma cell!

Jag känner mig stark som en afrikansk tiger; jag tycker mig skola vilja ta ett språng mellan Blåbergen och Himalaya; jag känner mig som en kokospalm vid

Amazonfloden; blås cykloner, så att det knakar i Anderna, jag står ändå, ty det finnes en ung björk däruppe mellan Kolmården och Städjan som jag älskar och som älskar mig! Älska mig alltid eller jag biter dig i strupen så att du dör!

Din
Romeo.

Rom år 31 före slaget vid Actium.

Cleopatra!

Tror du att kärleken bara är intet! Den är en naturkraft som åskan! Lek icke med den, ty den dödar dig! Låt dina blixtar ljunga och molnen skola dela sig och kvalmet flyr!

Våga ännu att älska mig eller jag skickar dig en korg med Smyrnafikon och en äsping, en svart en med citrongula ringar omkring ögonen! Han skall hitta den röda purpurkällan under ditt vänstra bröst och han skall dricka sig och min hämnd otörstiga!

Quod bonum fortunatumque sit Tibi omnibusque amantibus!

Tuus
Antonius
(S. P. 2 R.)

Thérèse!

Comme je suis heureux! Mon coeur s'est enivré; j'ai été aux abois et je vis, je vis de toute ma vie! Est-ce que cela est un crime que de m'aimer; alors soyons des forçats, mais soyons heureux!

Et j'ose dans ce moment provoquer le bon Dieu,

le Dieu des amants comme témoin et je ne baisse point mes yeux! Aimez toujours votre pauvre petit enfant et amant!

Votre excessivement affectionné
Léon.

Darling, my Love, Ophelia!

You are sorrow and I have been very cruel to You! Forgive me! My head is sick and I cannot teame my wild thoughts when I think You would less me!

I love You by all my heart and therefor You must not be angry with me!

Love me but for a little and I am not unhappy as I have been't for long, long years! Peace to you!

Your
Hamlet.

Annandag Pingst 76 på natten.

Älskade Enda varelse på jorden som håller litet av mig! Varför skriver jag till dig nu då jag sett dig i dag och hoppas få se dig i morgon? Jag vet icke, men jag tycker jag känner på mig att du lider! O om du visste vad jag lider då jag ser eller tror att du har det svårt! Och du trodde att jag icke älskade dig!

Tala icke om för mig att dessa människor äro elaka mot dig, ty jag kommer att hata dem dödligt eller göra dem illa! Varför skall jag icke få klä skott för dig en gång, snart? Varför skall jag icke få ligga som en gårdvar utanför din dörr! Jag begär intet annat! O, jag känner, vet du Maria, huru min kärlek

blir allt större och renare och evigare! Tro mig när det ruset är över som vi hata, men böja oss för, då skall vår kärlek bli lika stor och härlig igen som den var förr! Jag tycker redan att den vänder åter denna sköna tid! Men allt blir ändå större än förr och lugnare och varaktigare! Jag kan icke tänka oss numera skilda! Och när jag ser huru övergiven du är, och jag stackars liten, då blir jag så vek och så ren — om du visste vad jag grät över dig i går när jag såg dig lida; och vad det gör en gott att få gråta och lida för en annan — jag kan icke gråta över mig själv!

Ack att du fick sova gott i natt och få vackra drömmar och vakna i morgon frisk och stärkt och vid gott mod! Lita litet mer på mig så länge du älskar mig, ty din kärlek ger mig kraft att lida allt!

Älskade tycker du mig barnslig; ja det är ditt fel!

Nu kysser jag dig och ber dig: tala icke illa om kärleken, ty den är dock något!

Tror du att jag icke skulle älska ditt barn fastän det icke är mitt! Förlåt mig vad jag sade i förmiddags!

God natt min egen enda på jorden, Maria.

Din Johan.

Ås (Närke).

Min! min! min! och ingen annans! Om någon vågar komma och nosa på dig skall jag klösa ut ögonen på dem. — Om jag hade dig här skulle du få en stor skön puss! Kom dock icke hit — vi måste vara förståndiga — här äro alla vänligt stämda mot mig — det kunde bli något spektakel — det kunde störta alltsammans. — Således förstånd framför allt!!

fast det är »tusan» så ledsamt att vara förståndig. — Herre Gud vad här är vackert och skönt. Hela naturen ler omkring en Stockholmssyndare och tycks nästan håna en med sin fägring. Svalt är det också — då man är van vid gatsolen — det doftar och fläktar så skönt. O! vad landet är härligt! —

Här bor jag i ett stort hus, nästan slottslikt i gammaldags stil — riktig stil, ty varje stol, varje småsak är kvarstående sedan 150 år tillbaka — själva spökrummet har blivit mig upplåtet — just till rätta person, jag som ej fruktar annat i världen än just spöken. Rummet utanför mitt är riktiga spökresidenset. Det är ett stort rum som fördjupar sig i en mörk alkov ifrån vars ena garderob går en underjordisk gång som leder till en av flygelbyggnaderna. — Den (gången) är visserligen numera igenmurad — men vad hindrar herr fältmarskalken, som har varit stamfadern till godsets och numer Ässpökenas huvudman, att bryta upp en sten och hala fram sin vita skugga ända in till rummet innanför där min sovande personlighet befinner sig. — Som blott en dörr finnes på rummet, har jag beslutat taga min reträtt genom fönstret då hans excellens sticker in näsan genom dörren. —

Charmant vacker är denna våning — det är både roligt och intressant att finna ett ställe i så genomförd gammal stil. — Ju mer man går från sak till sak att beskåda, upptäcker man något nytt. — Trädinläggningar — gamla krukor eller serviser — gubbar och matroner (högst förnäma naturligtvis), vapen, det vill säga stamtavla — saker sedan stenåldern — allt ända intill karaffin och glasen i mitt rum är gammalt. — Fint och elegant, ej någon utsökt lyx, men allt i harmoni med varannat och genom sin ålder av ofantligt

värde. — När jag på natten närmare tu framkom, efter tre timmars järnvägs- och tre timmars landsvägsåkning i en med grönt siden monterad liten vagn, var allt tyst och stilla. — Alla sovo sin ljuvliga sömn — till och med herr fältmarskalken hade återgått till vilan i sin grav — en yrvaken jungfru förde mig upp för den gamla trappan in i en stor dyster sal, där den för mig framställda kvällsvarden väntade — så genom ett förmak ännu dystrare — därnäst i ett stort rum med målade väggar där knappast dager syntes och slutligen in i det rum som jag nu bebor och där jag till min stora förvåning åtminstone ej fann full vinternatt som jag väntat enligt min promenad genom alla dessa dystra gemak där det ena tycktes överbjuda det andra i att vara Morphei behaglig. — Jag kan ej neka att en rysning genomlopp mig då hon lämnade mig åt mitt öde i en våning som jag knappt visste vara bebodd. — Och du kan vara övertygad om att jag korsade mig åtskilliga gånger sedan jag krupit i min bädd. — Dock hava ännu ej spökena brytt sig om mig eller ej funnit reda på mig. — Ja, en sak till — i nattens stillhet, då jag kommit, såg jag i mitt rum ovanför min bädd en tavla med vapen, men som föreföllo mig likt grinande ansikten — darrande undrade jag om ej dessa gubbar skulle nypa mig i näsan för det jag kommit dem så nära, eller åtminstone räcka ut tungan åt mig — men vapen äro så förnäma att de ha takt nog att hålla sig i skinnet.

Vänliga och snälla äro de mot mig här — Almlöfs också. — Här har ordats vitt och brett vilket som vore det bästa för mig att stanna i Sverige eller komma till Paris. — Någon direkt proposition har ej blivit mig gjord utan har saken blott avhandlats som vilket

vore bäst till min nytta — vilket bevisar, enligt min åsikt, mycken takt. — Det är både förvånande och roligt att någon gång träffa på finhet — jag vill ej ens undantaga litet smått moderligt beskyddande råd å gumman Delands sida, ty det kan likvisst vara välmening och var ej stötande, då det ej ingick på personlighet utan stannade vid betraktelser och råd »i allmänhet». Almlöfs äro väl sinnade mot mig — hava ej berört något annat än mig visavi teatern — lova att vara mig behjälpliga och tyckas finna det vara bäst för mig ändå att stanna i Sverige, då det utrikes finnes så gott om spelande och kursen där skulle bli ofantligt lång och då jag i stället kan komma förr fram här, där det är brist på aktriser. — Jag tror själv att detta blir bäst. Visserligen tror jag väl att jag kunde få ett gott stöd i Paris också, då fröken v. P. och Deland känna inflytelserika personer, men kan jag komma till något i Stockholm tyckes det mig lugnare — och går det ej — det vill säga, fick jag förnämitetsintriger mot mig, så har jag det andra öppet för mig. — Så tyckte Almlöfs till min stora glädje och lovade vara mig behjälpliga. — Jag undersöktes i dag — befanns att efter deklamation av »Vårt Land», »Solsången» och en scen ur »ett grått hårstrå» anlag existerade, visst inte av den snilleart som förr funnits hos en och annan, vilka stigit fram och spelat mästerligt av natur; men med arbete fanns hopp om att bli, om ej stor, åtminstone ändå *något*. Detta har alls ej nedslagit mig, tvärtom — ty jag har så pass mycket omdöme att jag vet att det tarvar arbete för att någonsin kunna bli något. — Jag har ej litat på min talang, men jag har litat på min vilja och nu har jag fått stöd och hopp — och *får* arbeta på den bana jag så länge drömt

om. — Almlöfs vilja att jag skall debutera så fort som sig göra låter — studera in en roll väl — spela den och så fortsätta att studera. — Det är rätta tiden nu att fylla den tomma platsen vid teatern och man bör ej låta tillfället gå sig ur händerna. — Jag tror att deras mening är att få mig att debutera redan före nyår — om det är en möjlighet. — Så mycket bättre för mig!

Detta allt får du ej nämna för någon människa, eho det vara må — ty de vilja det icke — glöm ej detta för all del — säg intet åt *** — tig för alla; men sänd mig så fort som möjligt en liten pjäs som heter »Ur askan i elden», den lär finnas tryckt antingen hos Flodin eller Bonnier (Looström numera). Köp den åt mig är du snäll och sänd så fort du kan. — Jag kommer åter om tisdag. Kom ej hit, det var en barnslighet av mig, som kunde föra allt i putten. Jag älskar och längtar efter dig — men — — — au revoir om tisdag. — Nu vet du huru jag har det — gott och trevligt, trivs mycket bra, men gärna, gärna såge jag någon — om det blott läte sig göra. — Jag tycker mycket om fröken v. P., Almlöfs också och den tjocka Deland är snäll. —

Om du ändå kunde tala om huru Liten mår! — jag hoppas väl — jag ids inte skriva till mamma. Den spådda stormen tyckes Gudskelov ej bli så svår. — Skriv till mig min älskade — Gud signe och vare med dig — tänk på mig midsommardagen som jag på dig. —

Din
Maria.

Tisdag den 22 (tror jag).

I brist på munnen kysser man papperet!!!!!!

Stockholm 1876.

Maria, min lilla vän!

Som stjärnan under himmelen så klar, Hon längtar till sitt rum, Så är jag så dum, min kära lilla vän, att längta efter dig var timme och var stund! Förlåt älskade lilla barn att jag var så elak sist och var gång jag är så! Det är gudnås alldeles för ofta, men det är icke jag, utan någon annan som jag inte kännes vid!

Jag drömde så märkvärdigt i natt! Jag tyckte jag var på Äs! Det var en tvåvånings stenbyggnad med stentrappa upp till stora porten! I nedre våningen voro sex fönster; två i samma höjd, på var sida om porten, och ett på var sida om dessa utanför en pilalster, något lägre vart och ett. I övre våningen var ett fönster ovanför porten och tre på var sida om detta! Taket var brant, brutet i två avdelningar och på taket två skorstenar, en på var ända av byggnaden. På gården voro två små tvåvåningsflyglar, med tre fönster i var våning på gavlarne. Framför rann en å! Gården vilade på en stenmur mot åbädden. Där stod ett brunnshus vid ett som det föreföll vattningsställe för hästar, med ett ungt träd på vardera sidan, inhägnade vart och ett inom en gård av störar! Jag gick in på nedre botten, rummen sågo gamla ut och korridorerna voro med kryssvalv! Det såg ut som där varit kloster! Sedan grumlades min dröm; jag såg tavlor på väggarne: Kan du tänka dig med mitt oerhörda minne var där en som var signerad 1594 av en Walkenburg (?) och den föreställde Babels torn; på en annan var en vit häst som kom mig att tänka på Wouverman.

Strax efter befann jag mig i en trädgård med frukträd; där fanns Baronäpplen och Paradisäpplen och många andra ovanliga frukter; jag ilade ut i en park som slutade vid foten av ett berg som var väl sina 200 alnar högt! Jag klättrade nedför en s. k. ättestupa och kom till en liten grotta, där satt en käring. »Vad heter det här berget?» frågade jag käringen! »Vigsberget,» sa hon! »Vad kostar den där egendomen?» frågade jag. »222,000 Rdr är den taxerad till.»

— Ni är väl underrättad min fru, svarade jag; men vad heter det där torpet där borta?

— Det heter Getbotorp och är taxerat till 4,000 Rdr, men så utgör det också 270 manliga och 40 kvinnliga dagsverken, då Stabäcken, som syns där mellan björkarne, bara gör 40 manliga!

— Huru många par stenar finnes det i väderkvarnen? frågade jag för att pröva henne ytterligare.

— Tre par, Kongl. Sektern lilla och den är taxerad till 6,000, men tegelbruket är bara värderat till 3,700 Rdr!

— Har di ofta främmande på herrgåln? frågade jag.

— Åja; men aldrig har det varit en så rar fröken som den som kom i natt!

— Å, Herre Gud, vad säger Ni?

— Jo, det skall herrn tro var något till grann frua! Hon var så ljus i huvet så det sken som en sol och så små fingrar hade hon att hon nätt och jämnt kunde ta fröken i hand och fötterna, ja dom ska vi inte tala om, men maken har herrn aldrig sett och aldrig får en se!

— Å skäms förbannade käring, det finns ingen

som har sådant gullhår som min fästmö och ingen i världen har så små fötter och så fina fingrar; vet du ingen levande hut, mara!

Jag tog upp en stor djävla kantig sten och skulle slå i huvet på käringen, men då föll berget igen och hon försvann!

Och jag vaknade!

Tyd mig den drömmen!

Nu skall du skriva och säga hur Äs ser ut och låta mig veta hur vridet jag drömt!

I morse, kan du tänka, var gardinen uppe i Hedbergs fönster — han är i stan! Få se om jag icke möter dig i grottan på Vigsberget under ättestupan dan efter midsommardagen! Få se om det finns någon grotta och något berg!

Om du visste vad jag älskar dig, min unge, och hur rysligt ensam jag är! Men jag gläder mig ändå åt att du får vara ute under bar himmel och slippa de tunga mörka rummen på Drottninggatan! Spring du ute i skog och mark och bada dig i ån, så att du kommer hem frisk och blomstrande! Kan du tänka, det fanns intet svar på D. B. kontoret! Men det har ingen fara!

God natt min älskade enda vän!

Grubbla du till domedags otta på om jag älskar dig eller inte. Jag älskar dig ändå, jag, antingen du vill eller inte!

Mycket nöje, mycken glädje önskar jag dig av allt hjärta, ja om du ock hade så roligt att du glömde din dystre vän en stund, som dock alltid gläder sig åt din glädje, stackars lilla vän, som inte haft någon glädje på så länge!

Adjö med dig! — Puss! —

Hälsa *** att jag skall hata henne om hon är elak mot dig, och jag skall rida hennes själ på bröstet så hon skall kvävas om hon skulle framkalla några »spirits», vilka icke äro goda andar — för dig!

Jag avskyr det Satans bolstret i andanom, ty hon älskar dig bestämt inte!

Om v. P. inte är snäll så skall jag recensera henne så att fanken ska ta henne!

Förlåt för din skull.

Din Egen Lilla Johan.

ANMÄRKNINGAR TILL FEMTIOFEMTE DELEN.

HAN OCH HON.

Brevsamlingen Han och hon offentliggöres härmed för första gången.

Samlingen har ordnats av Strindberg för offentliggörande. Han översände i aug. 1886 originalen till dessa brev till Albert Bonniers förlag. Fröken Jenny Bonnier verkställde en avskrift av dem. Originalnamnen ha där enligt Strindbergs anvisning i regel ersatts med stjärnor. Därjämte omtalas dock flerstädes två av personerna med namn, som tydligen Strindberg själv givit dem i det sända manuskriptet: den manliga huvudpersonen under namn av Johan enligt titeln i Tjänstekvinnans son och en av de kvinnliga uppträdande som Mathilde, det namn, samma person bär i En dåres försvarstal. Då namnens utelämnande skulle orsaka förvirring och Strindberg sedermera själv givit samma personer namn i En dåres försvarstal, till vars första del dessa brev utgöra en huvudkälla, så ha här de i En dåres försvarstal angivna namnen insatts med undantag av att huvudpersonen fortfarande kallas Johan enligt Strindbergs ursprungliga avsikt. Arbetets titel och kapitelrubriker äro bestämda av Strindberg. Avskriftens paginering börjar med

sid. 29; en avdelning, först avsedd att utgöra kap. 1, har av Strindberg uteslutits.

Strindberg hade först tänkt sig att denna brevsamling skulle utkomma som del IV av Tjänstekvinnans son. Hr Albert Bonnier avböjde emellertid ett offentliggörande. I den överenskommelse som sedermera 1911 ingicks mellan Strindberg och Bonniers förlag, fastställdes att Han och hon skulle publiceras i sammanhang med utgivning av Strindbergs Samlade skrifter.

Strindberg till Albert Bonnier om Han och hon.

Strindberg var under 1886 upptagen med att skriva sin självbiografi Tjänstekvinnans son. I brev från Othmarsingen 21. 6. 1886 till Albert Bonnier nämner han att han påbörjat tredje delen, som fick namnet I Röda rummet, och framkastar samtidigt, ännu med någon tveksamhet, planen att fjärde delen skulle utgöras av en brevsamling Han och hon:

”Del 3 går från 72 till 75 och slutar med den ödesdigra slumpen som sände hjälten, då kunglige sekreteraren och e. o. amanuensen, till Nortullsgatan 12, där han såg sin blivande hustru.

Vad Del 4 skall innehålla, det är ej bestämt. Rätteligen borde steget tagas fullt ut och den så ovanliga och högromantiska dramen sättas in i utvecklingshistorien, men, tyvärr, man äger ej ensam sina erfarenheter, och många människors frid och lycka stå på spel vid en sådan manöver. Frågan blir dock om ej några enskildas intressen få sättas undan för en så viktig sak som att en människas hela sannfärdiga levnadslopp en gång må få se dagen. Jag har offrat hela mitt privatlivs frid och givit hela min per-

son för fåren, skola icke andra också släppa till sina skinn för en god och viktig sak. Som synes är icke min bok någon Ehrenrettung eller rentvagningsbok, det är en självanalys, anatomisk psykologi.

Min hustru och jag ha många gånger varit betänkta att för barnens och egen skull anonymt och utan utsatta namn utge vår brevväxling under brytningen 1876 under titeln Han och hon. Nu när jag läser om dessa märkliga aktstycken, som utgöra en hel volym, finner jag dem så intressanta för sig själva, så väl skrivna, så vackra delvis och så hedrande för alla parterna, att de gott kunde utges utan något rentvagningsintresse, såsom en själs roman men icke diktad eller arrangerad, utan levad. Skulle jag åter konstruera en roman nu, skulle den färgas av nya synpunkter och bli osann. Härmed må nu anstå och ville jag i tid förbereda er, att era tankar måtte ha tid att vänja sig vid ett sådant ovanligt åtgörande. (George Sand och Sandeau ha dock gjort det, men med beskyllningar.)''

27 juli nämner Strindberg att ''Del 4 Han och hon ligger färdig när ni vill se på den'', och omtalar att en Del 5 är påtänkt: Författaren. ''Den skulle vara mina arbetens uppkomsthistoria, egen kritik över desamma och meningen med dem. Men den delen kan gömmas och ersättas av min stora brevsamling ifrån Röda rummet ända fram.''

9 aug. översänder Strindberg manuskriptet och skriver samtidigt:

''Härmed nu Del 4. Som den kommer att läsas av allmänheten och dess framträdande motiveras av Del 1, 2, 3 och 5, så är den ingen hemlighet. Men nu skulle jag vilja att den på mitt konto renskrevs av en hygglig person, brev för brev, ett på var sitt papper så att man fick se hur mycket som ännu kunde uteslutas. Men denna person skulle även konsekvent skriva ovanför varje brev

Från *** till ***

Men kan man ej av sammanhanget se till och från vem det är skrivet och skulle ej alla namn kunna uteslutas? Det blev ju tröttande med de eviga diktade namnen eller titlarna, och det hela fick mera utseende av ”författeri”, om man lämnade alla namn.

Alla namn skulle konsekvent tecknas ***. Läsaren kan nog sluta av sammanhanget vad han behövde veta, och mystifikationen räddade det hänsynslösa. Man kan ju få tro att det är diktade brev. Intet förord och inga kommentarier!

— — —

Det är sant att det rör vid två andra mänskor också, men dels ha dessa två icke alls skonat de andra två, dels äro de honnett behandlade och kunna med några strykningar rentvås än mer. Men varför skall bara mitt skinn släppas till jämt och samt!

Oavsett detta har samlingen ett stort psykologiskt intresse och förefaller mig rentut sagt bättre än någon roman. En roman skulle alltid se ut som självförsvar och skulle ge anledning till motsägelser, misstydningar och icke vara i stil med det storartade och enastående arbete jag nu utfört. Ett människoliv i 5 vol. Det är icke något hugskott utan tre års reflexioner ha mognat beslutet.

Det är visserligen som att sälja sitt liv till anatomisalen, men vad gör det när man är död och andra kunna ha nytta av aset!

Nu skriver jag Del 5: Författaren. Alla mina arbetens uppkomsthistoria, med miljö, yttre omständigheter, idén, utförandet, kommentarier.

Känslan av att detta är ett bokslut, kanske ett testamente, har dödat all lust till skönlitteratur förrän jag fullbordat denna vandring genom mitt förflutna pinsamma liv.”

23 aug. meddelar hr Albert Bonnier att han ännu icke haft tid att läsa manuskriptet och uttrycker ett tvivel om rättigheten att trycka främmande brev. 26 aug. svarar Strindberg i ett brev från Weggio härpå:

"Vad Han och hon beträffar, så är det bara två brev som äro olagliga — —. Jag kunde mycket väl utlämna (sic!) dem, men därmed vore 'han' illa betjänad, emedan han däri ger mig på skinnet, och får försvara sig.

Fru E. v. E. — — är död. Hennes brevlappar äro de enda bevisen på att vårt uppförande var honnett och att hon som led mest av hela katastrofen behandlade mig som en hederlig man.

— — —

Kunde vi icke kompromissa om Han och hon? Det vore högst ledsamt få en lucka i svenska upplagan. I alla fall läs det renskrivet och det skall verka som en bok."

Ett brev från Strindberg av 22 sept. antyder tvehågsenhet om Han och hon: "Vad jag fruktar mest är braket (bråket?) med Han och hon! Se på den när den är renskriven och se efter om den ej verkar mera litteratur i den nya dräkten."

23 sept. 1886 skriver hr Bonnier att hans dotter vill utföra den begärda avskriften. Strindberg svarar härpå 27 sept. "Vad renskrivningen av Han och hon beträffar kan jag ju endast tacka och buga! Publiken borde ju hållas i okunnighet om det är handlingar eller mystifikation, och det blir ju bäst så."

9 okt. omtalar Strindberg att han välvt planer att behandla ämnet i romanform utan att kunna besluta sig: "Värre är det med Edra betänkligheter om Del 4. Jag har nog tänkt göra roman av det, men övergivit tanken, fram och

åter, och vill framför allt ej förstöra Tj. Qv. S. (Tjänstekvinnans son), som är mitt Oeuvre redan för Sverige.''

18 okt. meddelar hr Bonnier att han måste ''på det högsta avstyrka brevväxlingens tryckning'' och motiverar denna uppfattning huvudsakligen därmed att den komme ''att väcka en hög grad av indignation och ovilja''. Han förklarar definitivt att det är honom ''komplett omöjligt'' att nu utge arbetet.

I svarsbrevet på detta av 22 okt. opponerar Strindberg först mot en begärd strykning i tredje delen av Tjänstekvinnans son och fortsätter om avböjandet av Han och hon:

''Om Del 4 skulle jag kunna ha att säga detsamma som om den föreslagna strykningen. Men jag vill låta den frågan anstå. Emellertid gör jag så! Antingen publiceras den som den är i Danmark, och delen Författaren blir Del 4 i Sverige. Eller också lämnar jag luckan öppen och låter Del 4 (Författaren) följa på 3 (Från Röda rummet) utan att röra i Han och hon, reserverande det till roman eller framtiden.''

8 nov. återsändas originalbreven till Strindberg, som 11 nov. tackar för avskrivningsverket med följande: ''Jag får börja med att be Eder framföra min tacksamhetsbetygelse till Fröken Bonnier för det stora och mödosamma och kinkiga arbete hon så generöst åtagit sig åt den onda kvinnohataren.''

Då Strindberg i ett brev av 1 dec. 1886 en sista gång nämner Han och hon, låter han ånyo, och nu i mera bestämd form, framskymta planen att begagna ämnet för en roman. Han vill nu ''skriva Han och hon i romanform, så att den kan även gå in som Del 5 av Tjänstekvinnan. Detta bryter arbetets plan men är det enda möjliga sättet. Om nu den delen kommer efter Författaren (Del 4 eller 5?) så gör det ingenting, då delarne ej äro numererade. Men där kommer då Kongliga Biblioteket, Gardeskasernen,Teatern och allt-

sammans med, och alla personerna. Hjälten får heta Johan fortfarande, det kan inte hjälpas."

Den planerade romanen skrev Strindberg sept. 1887 — mars 1888 på franska. Detta arbete, En dåres försvarstal, blev emellertid av en annan beskaffenhet än Strindberg föregående år under sin brevväxling med hr Bonnier åsyftat. Den tänkta roman han där omtalar skulle endast motsvarat första och möjligen andra delen av En dåres försvarstal och efterföljts av Författaren. De citerade breven antyda också att Strindberg 1886 tänkt sig denna roman utförd i en ljusare dager och i mindre skarpa linjer än som kännetecknar skildringen i En dåres försvarstal.

John Landquist.

INNEHÅLL.

